

**UNIVERZITET U SARAJEVU
FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU**

**NASTAVNI
PLAN I PROGRAM
akademska 2008/09. godina**

Usaglašen prema tehničkim ispravkama Nastavno-naučnog vijeća po
Odluci broj: 02-01/250 od 19. 5. 2009. godine

Sarajevo, 2009.

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Odsjek za filozofiju i sociologiju formiran je 1956. godine, kada je upisana i prva generacija studenata. Osim strogo znanstvene djelatnosti, Odsjek je kontinuirano ostvarivao i svoju pedagošku, vaspitno-obrazovnu ulogu. Od 1971. godine na Odsjeku djeluje i postdiplomski studij filozofije.

Danas na Odsjeku za filozofiju i sociologiju radi 9 redovnih profesora, 1 vanredni profesor, 1 docent i 2 asistenta, i to:

Dr. Vladimir Premec, redovni profesor
Dr. Fatima Lačević, redovna profesorica
Dr. Jasminka Babić-Avdispahić, redovna profesorica
Dr. Ivo Komšić, redovni profesor
Dr. Salih Fočo, redovni profesor
Dr. Sulejman Bosto, redovni profesor
Dr. Nijaz Ibrulj, redovni profesor
Dr. Ugo Vlasiavljević, redovni profesor
Dr. Samir Arnautović, redovni profesor
Dr. Nevad Kahteran, vanredni profesor
Dr. Damir Marić, docent
Vedad Muharemović, asistent
Kenan Šljivo, asistent

TRAJANJE STUDIJA U TRI (3) CIKLUSA

Na Odsjeku za filozofiju i sociologiju organiziran je studij po slijedećim studijskim grupama:

- studij filozofije i sociologije kao dvopredmetni studij;
- studij filozofije kao jednopredmetni studij;
- studij filozofije kombiniran sa nekim drugim studijskim usmjerenjem na Filozofskom fakultetu u Sarajevu (Filozofija kao dvopredmetni studij).
- studij sociologije kao jednopredmetni studij;
- studij sociologije kombiniran sa nekim drugim studijskim usmjerenjem na Filozofskom fakultetu u Sarajevu (Sociologija kao dvopredmetni studij).

Prvi ciklus studija je dodiplomski studij koji traje tri (3) godine, odnosno šest (6) semestara.

Obim studijskog programa koji se izvodi u jednom semestru na dodiplomskom studiju je 30 ECTS studijskih bodova, a za cijelu akademsku godinu 60 ECTS. Da bi uspješno završio dodiplomski studij, student mora sakupiti u toku I. dodiplomskog ciklusa ukupno 180 ECTS studijskih bodova.

Nakon završenog dodiplomskog studija, pod određenim uslovima u skladu sa Statutom Univerziteta u Sarajevu, Pravilima Filozofskog fakulteta u Sarajevu i odlukom Odsjeka za filozofiju i sociologiju, moguć je nastavak studija u **II. (diplomskom) ciklusu studija** koji traje još dvije (2) godine, odnosno naredna četiri (4) semestra: od VII. do X. semestra. U odnosu na dodiplomski studij (I. ciklus studija) u kojem je organiziran dvopredmetni studij filozofije i sociologije, ovaj studij se u II. ciklusu razdvaja na diplomski studij filozofije i diplomski studij sociologije.

Obim studijskog programa koji se izvodi u jednom semestru na diplomskom studiju (II. ciklus studija) je 30 ECTS studijskih bodova, a za cijelu akademsku godinu 60 ECTS. Da bi uspješno završio diplomski studij, student mora sakupiti u toku II. diplomskog ciklusa ukupno **120** ECTS studijskih bodova, odnosno za I. i II. ciklus studija **300** ECTS studijskih bodova.

U perspektivi se predviđa i organiziranje III. postdiplomskog (doktorskog) ciklusa studija u trajanju od tri (3) godine, odnosno šest (6) semestara: od XI. do XVI. semestra.

Obim studijskog programa koji se izvodi u jednom semestru na III. doktorskom ciklusu studija je 30 ECTS studijskih bodova za cijelu akademsku godinu 60 ECTS. Da bi uspješno završio doktorski studij, student mora sakupiti u toku III. doktorskog ciklusa ukupno **180** ECTS studijskih bodova, odnosno ukupno za I., II. i III. ciklus studija **480** ECTS studijskih bodova.

III. ciklus studija koji vodi zvanju doktora znanosti otvorit će se najranije u akademskoj 2010/2011. godini.

STRUČNI STEPEN I NAZIV PO ZAVRŠENOM I. CIKLUSU DODIPLOMSKOG STUDIJA

Stručni stepen po završetku ovog studija je **baccalaureat**, a stručni naziv za osobu koja završi dodiplomski studij filozofije i sociologije je **baccalaureus** (filozofija i sociologija, ili samo filozofija ili sociologija) za studenta, odnosno **baccalaurea** (filozofija i sociologija, ili samo filozofija ili sociologija) za studenticu. Osoba koja završi dodiplomski studij filozofije ili sociologije kao B predmet u kombinaciji s drugim osnovnim A studijem ne stiče nikakav stručni naziv iz filozofije ili sociologije, ali joj se u Dodatku diplomi (*Diploma Supplement*), odnosno Prepisu ocjena i drugih podataka (*Transcript of Records*) unose svi odslušani i položeni predmeti sa B studija.

Osoba sa stečenim stručnim stepenom baccalaureat može se zapošljavati u upravno-administrativnim poslovima od općinske do državne razine, u oblastima poput izdavaštva, novinarstva, kulturne djelatnosti, agencija za anketiranje i ispitivanje javnog mnijenja i slično.

CILJ DODIPLOMSKOG STUDIJA

Cilj dodiplomskog studija u I. ciklusu je da upisanim studentima omogući stjecanje osnovnih znanja i vještina koji će im omogućiti da steknu solidno teorijsko, kritičko, povijesno, kulturološko, praktičko i metodičko poimanje filozofije i sociologije kao znanosti koje oblikuju i utemeljuju kulturno-civilizacijski sklop svijeta u kojem živimo.

Dodiplomski studij se organizira i izvodi prema nastavnom planu i programu kao redovni i vanredni studij, koji treba da bude savremen i primjeren mogućnostima i interesima upisanog studenta, da odgovara potrebama eventualnih poslodavaca i šire društvene zajednice, kao i da je usporediv sa srodnim programima na odsjecima, fakultetima i univerzitetima u zemljama regiona i Evrope u cjelini, te na vodećim i dobro razvijenim odsjecima za filozofiju i odsjecima za sociologiju evropskog prostora visokog obrazovanja i svijeta.

NASTAVNE OBLASTI ILI MODULI

Dodiplomski studij filozofije i sociologije se organizira kao osnovni ili temeljni studij u nekoliko povezanih nastavnih oblasti ili modula koji obuhvataju određene nastavne cjeline što se obrađuju u međusobno tijesno povezanim nastavnim jedinkama. Pri tome se nastavna materija prezentira postepeno od jednostavnijih ka složenijim temama. Ona kreće od uvodnih kolegija iz oblasti filozofije i/ili sociologije do zahtjevnijih i složenijih kurseva koji predstavljaju nadogradnju već usvojenih znanja i vještina stečenim na početku i u toku studija. Povezanost nastavne materije je osobito prisutna u izučavanju povijesti filozofijskog mišljenja, koje je strukturirano iz tri nastavna predmeta (*Historija filozofije I, II, III*) na dodiplomskom studiju, te *Historije filozofije IV* na diplomskom studiju. Slična organizacija je sa *Općom sociologijom*, *Logikom sa metodologijom socioloških istraživanja*, *Etikom* i *Ontologijom*.

Iako je nastavna materija postavljena stepenasto i međusobno je sadržinski povezana u okviru iste nastavne oblasti ili modula, te se očekuje da je student savladava postepeno prelaskom iz niže godine studija u višu, svaki predmet je postavljen autonomno u odnosu na druge predmete, pa se u njihovom ukupnom savladavanju u zbiru svih predmeta za svaki semstar nalazi i temeljan uvjet za upisivanje narednog, višeg semestra studija. Ukoliko student osnovnog studija ne izvrši sve obaveze iz nekog predmeta, on se upućuje da ga još jednom ponovi u toku studija, ali pri tom može upisati u narednom semstru ukupno onoliko predmeta koliko je u njemu predviđeno, ali ne i predmet koji je blisko (uslovno) povezan sa onim kojeg nije položio ako predmet iz narednog semestra ima status naprednog u odnosu na prethodni ili uslovni. Student može da ponovi pohađanje najviše dva predmeta iz prethodnog semestra kada se taj predmet ponovo organizira u okviru nastavnog procesa u narednoj akademskoj godini. Ukoliko nije izvršio obaveze iz više od dva predmeta, smatra se da ne može dalje pohađati nastavu u tekućoj akademskoj godini, te mu se status studenta nalazi u mirovanju do naredne akademske godine. Ako i u narednoj akademskoj godini u istom ponovljenom semstru student ne izvrši obaveze iz tri ili više predmeta, gubi pravo na dalje studiranje na Odsjeku za filozofiju i sociologiju. Ovo pravilo važi za osnovni i za B studij.

Na završetku diplomskog studija predviđena je izrada magistarskog rada.

Nakon završenog i I. i II. ciklusa studija student stiče zvanje magistra. Ukoliko je u II. ciklusu pohađao i uspješno završio sve obaveze iz strukovnog usmjerenja, dobit će zvanje magistra struke (skraćena: *mr.*), uz naznaku da je završio nastavni smjer. Studenti koji završe akademski (znanstveni) smjer stiču zvanje magistra znanosti (skraćena: *mr. sc.*). U međunarodnoj akademskoj i stručnoj komunikaciji koristi se termin Master of Arts (uz

daljnju naznaku: Philosophy or Sociology). U dodatku diplomi bliže se pojašnjava koje je predmete/kolegije student slušao tokom svih pet godina studija, za što je osposobljen sa diplomom koju stiče sa ukupno ostvarenih 300 ECTS studijskih bodova.

PREDMETI ILI KOLEGIJI

Nastavnim programom propisani nastavni predmeti dijele se na zajedničke, obavezne, te izborne.

Opći predmeti se u pravilu organiziraju u prve dvije godine studija, a za studente filozofije i sociologije to je strani jezik u prvom i drugom semestru.

U obavezne predmete ili kolegije spadaju svi predmeti iz pojedinih nastavnih oblasti ili modula studija, koji su utvrđeni nastavnim planom i programom.

Na listi izbornih predmeta sa matičnog studija se nalaze predmeti koji proširuju osnovnu oblast izučavanja dopunskim sadržajima na posebno zanimljiv i pristupačan način. Ove predmete student bira uz konsultaciju sa predmetnim nastavnikom, prema svojim studijskim opredjeljenjima i interesovanjima. Izborni predmeti koje student upiše postaju za njega obavezni predmeti. Ukupni fond izbornih predmeta koji se nude za svaku konkretnu akademsku godinu utvrđuje se najkasnije do početka ljetnog semestra prethodne akademske godine (sredina februara) i obznanjuje na web-stranici Odsjeka za filozofiju i sociologiju i/ili Filozofskog fakulteta u Sarajevu, te u Vodiču za studije Filozofskog fakulteta u Sarajevu za narednu akademsku godinu.

Prilikom upisa na dodiplomski studij Odsjeka za filozofiju i sociologiju student prihvata obavezu da pohađa nastavu i izvršava sve studijske obaveze predviđene u važećem nastavnim planu i programu. To znači da će pohađati propisani broj predmeta po svakom semestru, odnosno da će uz konsultaciju predmetnih nastavnika i saradnika i odobrenje šefa odgovarajuće katedre i/ili odsjeka za filozofiju i sociologiju profilirati svoja akademska i stručna interesovanja kroz opće, obavezne, izborne i fakultativne predmete, te ostale studijske obaveze.

Odsjek za filozofiju i sociologiju će na uvodnim satima studijske organizacije upoznati studente prve godine studija sa pravilima studiranja, Nastavnim planom i programom, načinom izvođenja nastavnog procesa, predviđenim opterećenjima studenata tokom ukupnog opterećenja po sedmici nastave, odnosno ukupnim obavezama u toku semestra, akademske godine i cijelog studija, a posebno o studentskim pravima i obavezama za vrijeme studiranja.

FOND NASTAVNIH SATI

U okviru nastavnog procesa predviđen je ukupni fond sedmičnog opterećenja od 40 sati. Od toga fond nastave iznosi 20 kontakt sati tokom svake sedmice u okviru jednog semestra, koji je uzet kao osnovna mjera za savladavanje nastavnog gradiva tokom cjelokupog studija. U jednoj akademskoj godini nastava se organizira u dva semestra, od kojih zimski traje od sredine septembra tekuće godine do početka januara slijedeće kalendarske godine, a ljetni od sredine februara do kraja maja kalendarske godine. Ukupan fond nastave iznosi 44 sedmice godišnje, a od toga se u svakom semestru planira 15 sedmica tokom kojih student prati nastavu u vidu predavanja (P), vježbi (V) i seminara (S). Preostalih 14 sedmica je predviđeno za održavanje dopunske nastave u vidu grupnih konzultacija, dovršavanja pojedinih studijskih obaveza, te završnih ispita, kao i za pauzu između semestara. U okviru nastavnog procesa organiziraju se i konsultacije, hospitacije, rad u čitaonici, individualno i/ili grupno sudjelovanje u stručnim i znanstvenim projektima i/ili istraživanjima, kao i drugi povremeno organizirani oblici nastave.

Jedan nastavni sat traje 45 minuta, a između sati postoji akademska pauza od 15 minuta. Prisustvo svim vidovima nastave je obavezno i o njemu se vodi uredna evidencija na osnovu koje student po odslušanom semestru dobija potpis od predmetnog nastavika i/ili saradnika. U toku semestra redovni student može neopravdano odsustvovati najviše 20 % od ukupnog fonda sati nastave po pojedinom predmetu, odnosno tri (3) puta. Student koji neopravdano izostane sa nastave više od tri puta u toku semestra neće dobiti potpis, a time gubi i mogućnost pristupa završnoj provjeri znanja. U formalnom i stvarnom smislu student na taj način gubi i semestar koji je upisao i mora se pismeno obratiti Vijeću Odsjeka za filozofiju i sociologiju s molbom da ponovi taj semestar još jednom u toku studija.

DRUGE STUDIJSKE OBAVEZE

U toku trajanja nastave od studenta se očekuje, osim urednog pohađanja svih vidova nastave, i aktivno učepće na satu u vidu usmenog postavljanja pitanja i/ili nuđenja odgovora u okviru obrađivane nastavne jedinice, davanju usmenog i pismenog doprinosa kod izvođenja vježbi, sudjelovanja u diskusiji o pojedinim temama u okviru seminara, izradi domaćih zadaća u predviđenim rokovima, jednostavnijim istraživanjima na zadate teme kroz sekundarne izvore, korištenjem multimedijalnih nastavnih sredstava, te njihovim prezentiranjem na satu; izradi jednog seminarskog rada kraćeg obima (7-9 kartica teksta, ili do 2.500 riječi). Na kraju dodiplomskog studija student je dužan da, nakon konsultacije s nastavnikom ili saradnikom, obradi temu iz jednog od nastavnih modula ili oblasti u obliku završnog dodiplomskog rada (12-15 kartica teksta, ili oko 5000 riječi), čiju konačnu verziju javno prezentira pred ostalim studentima nakon što ju je odobrio njegov/njen predmetni mentor-ica.

PROVJERE ZNANJA

U okviru trajanja nastavnog procesa u toku svakog semestra od 15 sedmica mogu se organizirati *povremene i redovne provjere znanja* u vidu pismenih i/ili usmenih testova, eseja, konverzacije, kolokvija ili drugih vidova ispitivanja najmanje dva puta u semestru. Studenti su obavezni pristupiti svim provjerama znanja. Prva redovna provjera znanja (polusestrialni parcijalni ispit) se u pravilu obavlja nakon prvih sedam odslušanih sedmica nastave, a druga provjera nakon drugih sedam odslušanih sedmica nastave (semestrialni ispit). Ove provjere znanja se mogu prihvatiti i kao kumulirani pismeni ispit ukoliko postignuti rezultati nakon obje provjere je pozitivan za svaku pojedinačnu provjeru i iznosi najmanje 60% u ukupnoj vrijednosti od 100% predviđenog i/ili traženog ukupnog fonda znanja i vještina. Student koji ne ostvari ovaj rezultat, ili koji želi da postigne veću ocjenu od one koje je stekao na ovaj način, ima mogućnost da pristupi završnoj provjeri znanja u redovnom roku (integralni kumulativni ispit) koji se organizira najkasnije sedam dana nakon završene 15. sedmice nastave.

Završna provjera znanja (ispit) se organizira samo kao pismeni, ili kao pismeni i usmeni dio ispita. Ispitu može pristupiti student koji je zadovoljio sve programom propisane nastavne obaveze, te se blagovremeno prijavio za polaganje završnog ispita najkasnije tri (3) sedmice prije nego što će se ispit održati prema objavljenom akademskom kalendaru.

Rezultati pismenih ispita iz svakog ispitnog roka, kao i druga evidencija o obavljenom nastavnom procesu (seminarski radovi, prezentacije i sl.) se čuvaju do početka slijedeće školske godine. Nakon toga se unose u matičnu evidenciju Odsjeka za filozofiju i sociologiju i centralnu evidenciju Filozofskog fakulteta u Sarajevu, gdje se trajno pohranjuju.

Ispitni rokovi su:

- 1) redovni zimski ispitni rok, koji se organizira u 15. sedmici nastave, ili u prvoj narednoj (15 +1 ili 16.) sedmici od početka nastave u zimskom semestru;
- 2) dopunski ('popravni') zimski ispitni rok, koji se organizira u periodu od četiri sedmice nakon završetka nastave u zimskom semestru (15+4) ili najkasnije u 19. sedmici od početka nastave u zimskom semestru;
- 3) redovni ljetni ispitni rok, koji se organizira u 15. sedmici nastave, ili u prvoj narednoj (15+1 ili 16.) sedmici od početka nastave u ljetnom semestru;
- 4) dopunski ('popravni') ljetni ispitni rok, koji se organizira u periodu od šest sedmica nakon završetka nastave u ljetnom semestru (15+6) ili najkasnije u 21. sedmici od početka nastave u ljetnom semestru.

Ispiti su javni i student ima pravo, ako polaže usmeno, zahtijevati prisustvo javnosti. Ispit se mora završiti u toku pet radnih dana od dana otpočinjanja usmenog dijela ispita, osim u posebno opravdanim slučajevima koji će biti blagovremeno obznanjeni odlukom Vijeća odsjeka i/ili fakulteta. Rezultati ispita su javni, a student ima pravo uvida u ispitnu dokumentaciju.

Student je obavezan da pristupi završnoj provjeri znanja u vrijeme i u prostoriji koja je blagovremeno označena kako mjesto polaganja ispita. Ukoliko se student prijavio za ispit, a ne pojavi se na provjeri znanja, ili ako u toku ispita odustane od polaganja, smatrat će se da je pristupio provjeri znanja, a da nije položio ispit u datom roku. Ukoliko student nakon obavljene provjere znanja u prvom terminu ispitnog roka ne položi cijeli ispit ili njegov

sastavni dio, ili ako iz bilo kojih drugih opravdanih razloga (bolest i sl.) ne pristupi cijelom ispitu ili njegovom sastavnom dijelu u tom roku, može se prijaviti za novo polaganje još jednom u istom roku u drugom terminu i to nakon završetka ispita u prvom terminu iz datog predmeta. Prijava za drugi termin se podnosi najkasnije sedam (7) dana nakon završetka ispita u prvom terminu istog roka. Novi termin ispita se organizira najranije u periodu nakon četiri naredne sedmice. U tom razdoblju se organizira dopunska nastava u vidu konsultacija sa nastavnicima i saradnicima, tokom koje student ima mogućnost i da nadoknadi eventualne druge neizvršene nastavne obaveze (seminarski radovi, domaće zadaće, projekti i sl.) osim prisustva nastavi. Student ponovo pristupa dijelu ispita ili cjelokupnom ispitu prema objavljenom rasporedu za drugi termin istog roka.

PRVI CIKLUS STUDIJA

FILOZOFIJA I SOCIOLOGIJA
Nastavni plan za osnovnu studijsku grupu

1. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Uvod u filozofiju I	FIL FIS 101	2	1	0	3
Filozofija	2.	Historija filozofije I (1)	FIL FIS 102	3	3	0	6
Filozofija	3.	Logika sa metodologijom socioloških istraživanja i (Uvod u logiku)	FIL FIS 103	3	0	3	6
Sociologija	4.	Opća sociologija I (Uvod u sociologiju)	FIL FIS 104	2	0	2	5
Sociologija	5.	Historija socijalnih i političkih doktrina (Antička i srednjovjekovna misao)	FIL FIS 105	2	0	2	5
Sociologija	6.	Osnovi političke ekonomije	FIL FIS 106	2	0	1	3
Savremeni jezik	7.	Strani jezik (opći)		1	0	1	2
UKUPNO				15	4	9	30

2. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Uvod u filozofiju II	FIL FIS 107	2	1	0	3
Filozofija	2.	Historija filozofije I (2)	FIL FIS 108	3	3	0	6
Filozofija	3.	Logika sa metodologijom socioloških istraživanja i (Simbolička logika)	FIL FIS 109	3	0	3	6
Sociologija	4.	Opća sociologija I (Sociološki pravci i njihovi predstavnici)	FIL FIS 110	2	0	2	5
Sociologija	5.	Historija socijalnih i političkih doktrina (Novovjekovna i savremena misao)	FIL FIS 111	2	0	2	5
Sociologija	6.	Industrijska sociologija	FIL FIS 112	2	0	1	3
Savremeni jezik	7.	Strani jezik (opći)		1	0	1	2
UKUPNO				15	4	9	30

3. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije II (1)	FIL FIS 201	3	3	0	6
Filozofija	2.	Ontologija (uvod u analitičku filozofiju)	FIL FIS 202	2	2	0	4
Filozofija	3.	Historija istočnih filozofija I	FIL FIS 203	3	3	0	6
Sociologija	4.	Opća sociologija II (Teorijska sociologija)	FIL FIS 204	2	0	2	4
Sociologija	5.	Sociologija politike (Političke ideje i njihovi predstavnici)	FIL FIS 205	2	0	2	4
Sociologija	6.	Sociologija kulture I	FIL FIS 206	2	0	0	2
Filozofija	7.	Estetika I	FIL FIS 207	2	2	0	4
UKUPNO				16	10	4	30

4. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije II (2)	FIL FIS 208	3	3	0	6
Filozofija	2.	Ontologija (uvod u analitičku filozofiju)	FIL FIS 209	2	2	0	4
Filozofija	3.	Historija istočnih filozofija II	FIL FIS 210	3	3	0	6
Sociologija	4.	Opća sociologija II (Empirijska sociologija)	FIL FIS 211	2	0	2	4
Sociologija	5.	Sociologija politike (Savremene političke teorije)	FIL FIS 212	2	0	2	4
Sociologija	6.	Sociologija kulture I	FIL FIS 213	2	0	0	2
Filozofija	7.	Estetika II	FIL FIS 214	2	2	0	4
UKUPNO				16	10	4	30

5. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije III	FIL FIS 301	4	4	0	7
Filozofija	2.	Ontologija II	FIL FIS 302	3	3	0	7
Filozofija	3.	Teorija spoznaje (Klasične teorije spoznaje)	FIL FIS 303	2	0	4	6
Filozofija	4.	Etika I	FIL FIS 304	3	3	0	6
Sociologija	5.	Sociologija religije	FIL FIS 305	2	2	0	6
UKUPNO				14	12	4	30

6. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije III	FIL FIS 306	4	4	0	6
Filozofija	2.	Ontologija II	FIL FIS 307	3	3	0	6
Filozofija	3.	Teorija spoznaje (Epistemologija)	FIL FIS 308	2	0	4	6
Filozofija	4.	Etika II	FIL FIS 309	3	3	0	6
	5.	Završni dodiplomski rad	FIL FIS 399				6
UKUPNO				12	10	4	30

PRVI CIKLUS STUDIJA

Nastavni plan za jednopredmetni studij filozofije

1. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Uvod u filozofiju I	FIL FIL 101	2	0	0	3
Filozofija	2.	Historija filozofije I (1)	FIL FIL 102	3	3	0	9
Filozofija	3.	Logika sa metodologijom socioloških istraživanja i (Simbolička logika)	FIL FIL 103	3	0	3	9
Filozofija	4.	Historija istočnih filozofija I	FIL FIL 203	3	3	0	9
UKUPNO				11	6	3	30

2. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Uvod u filozofiju II	FIL FIL 107	2	0	0	3
Filozofija	2.	Historija filozofije I (2)	FIL FIL 108	3	3	0	9
Filozofija	3.	Logika sa metodologijom socioloških istraživanja i (Simbolička logika)	FIL FIL 109	3	0	3	9
Filozofija	4.	Historija istočnih filozofija I	FIL FIL 210	3	3	0	9
UKUPNO				11	6	3	30

3. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije II	FIL FIL 201	3	3	0	10
Filozofija	2.	Ontologija (uvod u analitičku filozofiju)	FIL FIL 202	3	3	0	10
Filozofija	3.	Estetika I	FIL FIL 207	3	3	0	10
UKUPNO				9	9		30

4. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije II	FIL FIL 208	3	3	0	10
Filozofija	2.	Ontologija (uvod u analitičku filozofiju)	FIL FIL 209	3	3	0	10
Filozofija	3.	Estetika II	FIL FIL 214	3	3	0	10
UKUPNO				9	9	0	30

5. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije III	FIL FIL 301	4	4	0	8
Filozofija	2.	Ontologija II	FIL FIL 302	3	3	0	7
Filozofija	3.	Etika I	FIL FIL 304	3	3	0	7
Filozofija	4.	Teorija spoznaje (Klasične teorije spoznaje)	FIL FIL 303	3	0	3	8
UKUPNO				13	10	3	30

6. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije III	FIL FIL 306	4	4	0	7
Filozofija	2.	Ontologija II	FIL FIL 307	3	3	0	7
Filozofija	3.	Etika II	FIL FIL 309	3	3	0	7
Filozofija	4.	Teorija spoznaje (Epistemologija)	FIL FIL 308	3	0	3	7
	5.	Završni dodiplomski rad	FIL FIL 399				2
UKUPNO				13	10	3	30

PRVI CIKLUS STUDIJA

Nastavni plan studija filozofije kao dvopredmetnog studija

1. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Uvod u filozofiju I	FIL FIS 101	2	0	0	3
Filozofija	2.	Historija filozofije I (1)	FIL FIS 102	2	2	0	4
Filozofija	3.	Logika sa metodologijom (Uvod u logiku)	FIL FIS 103	2	0	2	4
Filozofija	4.	Historija istočnih filozofija I	FIL FIS 203	2	2	0	4
UKUPNO				8	4	2	15

2. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Uvod u filozofiju II	FIL FIS 107	2	0	0	3
Filozofija	2.	Historija filozofije I (2)	FIL FIS 108	2	2	0	4
Filozofija	3.	Logika sa metodologijom (Simbolička logika)	FIL FIS 109	2	0	2	4
Filozofija	4.	Historija istočnih filozofija II	FIL FIS 210	2	2	0	4
UKUPNO				8	4	2	15

3. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije II (1)	FIL FIS 201	2	2	0	5
Filozofija	2.	Ontologija (uvod u analitičku filozofiju)	FIL FIS 202	2	2	0	5
Filozofija	3.	Estetika I	FIL FIS 207	2	2	0	5
UKUPNO				6	6	0	15

4. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije II (2)	FIL FIS 208	2	2	0	5
Filozofija	2.	Ontologija (uvod u analitičku filozofiju)	FIL FIS 209	2	2	0	5
Filozofija	3.	Estetika II	FIL FIS 214	2	2	0	5
UKUPNO				6	6	0	15

5. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije III	FIL FIS 301	4	4	0	6
Filozofija	2.	Ontologija II	FIL FIS 302	2	2	0	3
Filozofija	3.	Etika I	FIL FIS 304	2	2	0	3
Filozofija	4.	Teorija spoznaje (Klasične teorije spoznaje)	FIL FIS 303	2	0	2	3
UKUPNO				10	8	2	15

6. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije III	FIL FIS 306	4	4	0	5
Filozofija	2.	Ontologija II	FIL FIS 307	2	2	0	3
Filozofija	3.	Etika II	FIL FIS 309	2	2	0	3
Filozofija	4.	Teorija spoznaje (Epistemologija)	FIL FIS 308	2	0	2	3
	5.	Završni dodiplomski rad	FIL FIS 399				2
			UKUPNO	10	8	2	15

PRVI CIKLUS STUDIJA

Nastavni plan studija sociologije kao jednopredmetnog studija

1. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Opća sociologija I (Uvod u sociologiju)	FIL FIS 104	3	0	3	8
Sociologija	2.	Historija socijalnih i političkih doktrina (Antička i srednjovjekovna misao)	FIL FIS 105	3	0	3	8
Sociologija	3.	Osnovi političke ekonomije	FIL FIS 106	2	0	1	6
Filozofija	4.	Logika sa metodologijom socioloških istraživanja	FIL FIS 103	2	0	1	6
Savremeni jezik	5.	Strani jezik (opći)		1	0	1	2
UKUPNO				11	0	9	30

2. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Opća sociologija I (Sociološki pravci i njihovi predstavnici)	FIL FIS 110	3	0	3	8
Sociologija	2.	Metode društvenih istraživanja	FIL SOC 115	2	0	1	6
Sociologija	3.	Historija socijalnih i političkih doktrina (Novovjekovna i savremena misao)	FIL FIS 111	3	0	3	8
Sociologija	4.	Sociologija rada	FIL FIS 112	2	0	1	6
Savremeni jezik	5.	Strani jezik (opći)		1	0	1	2
UKUPNO				11	0	9	30

3. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Opća sociologija II (Teorijska sociologija)	FIL FIS 204	3	0	3	8
Sociologija	2.	Sociologija politike (Političke ideje i njihovi predstavnici)	FIL FIS 205	2	0	2	8
Sociologija	3.	Sociologija kulture I	FIL FIS 206	2	0	2	3
Sociologija	4.	Demografija	FIL SOC 215	2	0	2	8
Psihologija	5.	Opća psihologija	FIL PSI 111	2	0	0	3
UKUPNO				11	0	9	30

4. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Opća sociologija II (Empirijska sociologija)	FIL FIS 211	3	0	3	8
Sociologija	2.	Sociologija politike (Savremene političke teorije)	FIL FIS 212	2	0	0	3
Sociologija	3.	Sociologija kulture II	FIL FIS 213	2	0	0	3
Sociologija	4.	Statistika u društvenim istraživanjima	FIL SOC 216	2	0	2	8
Psihologija	5.	Socijalna psihologija		2	0	0	3
Sociologija	6.	Teorije društvene i državne strukture BiH	FIL SOC 217	2	0	2	5
UKUPNO				13	0	7	30

5. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Socijalna antropologija	FIL SOC 310	2	0	2	5
Sociologija	2.	Sociologija religije	FIL FIS 305	2	2	0	5
Sociologija	3.	Sociologija naselja	FIL SOC 311	2	0	2	5
Sociologija	4.	Sociologija znanja i znanosti	FIL SOC 312	2	2	0	5
Filozofija	5.	Savremena filozofija	FIL SOC 313	2	2	0	5
UKUPNO				10	6	4	30

6. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Sociologija porodice	FIL SOC 314	2	0	2	6
Sociologija	2.	Sociologija konflikata	FIL SOC 315	2	0	2	6
Sociologija	3.	Sociologija odgoja i obrazovanja	FIL SOC 316	2	0	2	6
Sociologija	4.	Socijalna ekologija	FIL SOC 317	2	2	0	5
Sociologija	5.	Teorije organizacije	FIL SOC 318	2	0	2	5
	6.	Završni diplomski rad	FIL SOC 399				2
UKUPNO				10	2	8	30

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU**PRVI CIKLUS STUDIJA**

Nastavni plan: kombinirani studij sociologije – druga studijska grupa

1. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Opća sociologija i (Uvod u sociologiju)	FIL FIS 104	2	0	2	4
Sociologija	2.	Metode društvenih istraživanja	FIL SOC 115	2	0	1	3
Sociologija	3.	Historija socijalnih i političkih doktrina (Antička i srednjovjekovna misao)	FIL FIS 105	2	0	2	4
Sociologija	4.	Osnove političke ekonomije	FIL FIS 106	2	0	2	4
UKUPNO				8	0	7	15

2. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Opća sociologija i (Sociološki pravci i njihovi predstavnici)	FIL FIS 110	2	0	2	4
Filozofija	2.	Logika sa metodologijom soc. istraživanja	FIL FIS 103	2	0	1	3
Sociologija	3.	Historija socijalnih i političkih doktrina (Novovjekovna i savremena misao)	FIL FIS 111	2	0	2	4
Sociologija	4.	Sociologija rada	FIL FIS 112	2	0	2	4
UKUPNO				8	0	7	15

3. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Opća sociologija II (Teorijska sociologija)	FIL FIS 204	2	0	2	4
Sociologija	2.	Sociologija politike (Političke ideje i njihovi predstavnici)	FIL FIS 205	2	0	1	3
Sociologija	3.	Sociologija kulture I	FIL FIS 206	2	0	0	3
Sociologija	4.	Demografija	FIL SOC 215	2	0	2	3
Sociologija	5.	Teorija društvene i državne strukture BiH	FIL SOC 217	2	0	0	2
UKUPNO				10	0	5	15

4. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Opća sociologija II (Empirijska sociologija)	FIL FIS 211	2	0	3	5
Sociologija	2.	Sociologija politike (Savremene političke teorije)	FIL FIS 212	2	0	2	4
Sociologija	3.	Sociologija kulture II	FIL FIS 213	2	0	0	2
Sociologija	4.	Statistika u društvenim istraživanjima	FIL SOC 216	2	0	2	4
UKUPNO				8	0	7	15

5. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Socijalna antropologija	FIL SOC 310	2	0	0	3
Sociologija	2.	Sociologija religije	FIL FIS 305	2	2	0	3
Sociologija	3.	Socijalna ekologija	FIL SOC 317	2	0	0	3
Sociologija	4.	Sociologija moći i ljudskih prava	FIL SOC 319	2	0	2	3
Sociologija	5.	Sociologija znanja i znanosti	FIL SOC 312	2	1	0	3
UKUPNO				10	3	2	15

6. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Sociologija prava	FIL SOC 320	2	0	2	4
Sociologija	2.	Sociologija odgoja i obrazovanja	FIL SOC 316	2	0	2	4
Sociologija	3.	Sociologija porodice	FIL SOC 314	2	0	2	4
Sociologija	4.	Teorija organizacije	FIL SOC 318	2	0	1	2
	5.	Završni dodiplomski rad	FIL SOC 399	0	0	0	1
UKUPNO				8	0	7	15

Nastavni plan za IV i V godinu studija filozofije (znanstveni smjer)

7. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije IV	FIL FIL 401	2	3	0	8
Filozofija	2.	Logika sa metodologijom socioloških istraživanja II (Filozofska logika)	FIL FIL 403	3	0	3	8
Filozofija	3.	Ontologija - kritika metafizike nakon de Saussurea	FIL FIL 404	2	3	0	8
Filozofija	4.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	3
Filozofija	5.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	3
UKUPNO				9	6	5	30

U sedmom semestru studenti su dužni odabrati dva izborna predmeta iz filozofije od ponuđena tri:

1. *Transcendentalna filozofija* (FIL FIL 408)
2. *Estetsko, kultura i komunikacija* (FIL FIL 409)
3. *Filozofija prirode* (FIL FIL 410)

8. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije IV	FIL FIL 405	2	3	0	8
Filozofija	2.	Logika sa metodologijom socioloških istraživanja II (Analitička filozofija)	FIL FIL 406	3	0	3	8
Filozofija	3.	Ontologija - kritika metafizike nakon de Saussurea	FIL FIL 407	2	3	0	8
Filozofija	4.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	3
Filozofija	5.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	3
UKUPNO				9	6	5	30

U osmom semestru studenti su dužni odabrati dva izborna predmeta od ponuđena četiri:

1. *Filozofija jezika* (FIL FIL 411)
2. *Moderna/postmoderna etika* (FIL FIL 412)
3. *Tradicija metafizike i kritika metafizičkog mišljenja* (FIL FIL 413)
4. *Filozofska antropologija* (FIL FIL 414)

9. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	2.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	3.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	4.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	5.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	6.	Pripreme za završni diplomski rad	FIL FIL 598	0	10	0	10
UKUPNO				5	10	5	30

U devetom semestru studenti su dužni odabrati pet izbornih predmeta od ponuđenih šest:

1. *Uvod u kognitivnu znanost* (FIL FIL 502)
2. *Savremena politička filozofija* (FIL FIL 503)
3. *Hermeneutika filma* (FIL FIL 504)
4. *Sokratesova filozofija: suvremene interpretacije* (FIL FIL 505)
5. *Estetika i umjetničko djelo: interpretacija i identifikacija (Pikaso u Gerniki)* (FIL FIL 506)
6. *Komparativna filozofija* (FIL FIL 507)

10. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Izrada završnog diplomskog rada	FIL FIL 599	0	20	0	30
UKUPNO				0	20	0	30

DRUGI CIKLUS STUDIJA

Nastavni plan za IV i V godinu studija filozofije
(nastavnički smjer)

7. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije IV	FIL FIS 401	2	3	0	6
Filozofija	2.	Logika sa metodologijom socioloških istraživanja II (Filozofska logika)	FIL FIS 403	3	0	3	6
Filozofija	3.	Ontologija - kritika metafizike nakon de Saussurea	FIL FIS 404	2	3	0	6
Filozofija	4.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	5.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Pedagogija	6.	Pedagogija I	FIL PED 403	1	0	1	4
UKUPNO				10	6	6	30

U sedmom semestru studenti su dužni odabrati dva izborna predmeta iz filozofije od ponuđena tri:

1. *Transcendentalna filozofija* (FIL FIL 408)
2. *Estetsko, kultura i komunikacija* (FIL FIL 409)
3. *Filozofija prirode* (FIL FIL 410)

8. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Historija filozofije IV	FIL FIS 405	2	3	0	6
Filozofija	2.	Logika sa metodologijom socioloških istraživanja II (Analitička filozofija)	FIL FIS 406	3	0	3	6
Filozofija	3.	Ontologija - kritika metafizike nakon de Saussurea	FIL FIS 407	2	3	0	6
Filozofija	4.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	5.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Pedagogija	6.	Pedagogija II	FIL PED 404	1		1	4
UKUPNO				10	6	6	30

U osmom semestru studenti su dužni odabrati dva izborna predmeta od ponuđena četiri:

1. *Filozofija jezika* (FIL FIL 411)
2. *Moderna/postmoderna etika* (FIL FIL 412)
3. *Tradicija metafizike i kritika metafizičkog mišljenja* (FIL FIL 413)
4. *Filozofska antropologija* (FIL FIL 414)

9. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Filozofija	1.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	2.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	3.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	4.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	5.	Izborni predmet iz filozofije		1	0	1	4
Filozofija	6.	Metodika nastave filozofije	FIL FIS 511	1	0	1	4
	7.	Pripreme za završni diplomski rad	FIL FIL 598	0	8	0	6
UKUPNO				6	8	6	30

U devetom semestru studenti su dužni odabrati pet izbornih predmeta od ponuđenih šest:

1. *Uvod u kognitivnu znanost* (FIL FIL 502)
2. *Savremena politička filozofija* (FIL FIL 503)
3. *Hermeneutika filma* (FIL FIL 504)
4. *Sokratesova filozofija: suvremene interpretacije* (FIL FIL 505)
5. *Estetika i umjetničko djelo: interpretacija i identifikacija (Pikaso u Gerniki)* (FIL FIL 506)
6. *Komparativna filozofija* (FIL FIL 507)

10. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
	1.	Izrada završnog diplomskog rada	FIL FIS 599	0	20	0	30
UKUPNO				0	20	0	30

DRUGI CIKLUS STUDIJA

Nastavni plan studija sociologije (nastavnički smjer)

7. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Savremena sociologija	FIL SOC 415	2	0	2	6
Sociologija	2.	Sociologija moći i ljudskih prava	FIL SOC 319	2	0	1	5
Sociologija	3.	Sociologija komunikacije	FIL SOC 402	2	0	1	5
Pedagogija	4.	Pedagogija (temeljna nastavnička umjeća)	FIL PED 403	1	0	1	4
Sociologija	5.	Izborni predmet		2	0	2	5
Sociologija	6.	Izborni predmet		2	0	2	5
UKUPNO				11	0	9	30

U sedmom semestru student je dužan izabrati dva izborna predmeta od ponuđena tri:

1. *Sociologija konflikata* (FIL SOC 417)
2. *Sociologija odgoja i obrazovanja* (FIL SOC 418)
3. *Sociologija politike* (FIL SOC 419)

8. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Savremena sociologija	FIL SOC 416	2	0	2	6
Sociologija	2.	Sociologija moći i ljudskih prava	FIL SOC 423	2	0	2	5
Pedagogija	3.	Pedagogija (komunikacija u nastavi)	FIL PED 404	2	0	2	4
Sociologija	4.	Izborni predmet		2	0	2	5
Sociologija	5.	Izborni predmet		2	0	2	5
UKUPNO				10	0	10	30

U osmom semestru student je dužan izabrati dva izborna predmeta od ponuđena tri:

1. *Socijalna povijest ideja* (FIL SOC 420)
2. *Sociologija porodice* (FIL SOC 421)
3. *Sociologija rada* (FIL SOC 422)

9. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Metode i tehnike znanstvenih istraživanja	FIL SOC 501	3	0	3	8
Sociologija	2.	Metodika nastave	FIL SOC 511	3	0	3	6
Sociologija	3.	Izborni predmet		2	0	2	8
Sociologija	4.	Izborni predmet		2	0	2	8
UKUPNO				10	0	10	30

U devetom semestru studenti su dužni izabrati dva izborna predmeta od ponuđena tri:

1. *Teorijska sociologija* (FIL SOC 508)
2. *Primijenjena sociologija* (FIL SOC 509)
3. *Sociologija elita* (FIL SOC 510)

10. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
	1.	Završni diplomski rad	FIL SOC 599	0	20	0	30
UKUPNO				0	20	0	30

DRUGI CIKLUS STUDIJA

Nastavni plan studija sociologije (znanstveni smjer)

7. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Savremena sociologija	FIL SOC 415	2	0	2	6
Sociologija	2.	Sociologija moći i ljudskih prava	FIL SOC 406	2	0	2	6
Sociologija	3.	Sociologija komunikacije	FIL SOC 402	2	0	2	6
Sociologija	4.	Izborni predmet		2	0	2	6
Sociologija	5.	Izborni predmet		2	0	2	6
UKUPNO				10	0	10	30

U sedmom semestru student je dužan izabrati dva izborna predmeta od ponuđena tri:

1. *Sociologija konflikata* (FIL SOC 414)
2. *Sociologija odgoja i obrazovanja* (FIL SOC 415)
3. *Sociologija politike* (FIL SOC 416)

8. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Savremena sociologija	FIL SOC 415	2	0	2	6
Sociologija	2.	Sociologija moći i ljudskih prava	FIL SOC 406	2	0	2	6
Sociologija	3.	Sociologija komunikacije	FIL SOC 402	2	0	2	6
Sociologija	4.	Izborni predmet		2	0	2	6
Sociologija	5.	Izborni predmet		2	0	2	6
UKUPNO				10	0	10	30

U osmom semestru student je dužan izabrati dva izborna predmeta od ponuđena tri:

1. *Socijalna povijest ideja* (FIL SOC 417)
2. *Sociologija porodice* (FIL SOC 418)
3. *Sociologija rada* (FIL SOC 419)

9. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
Sociologija	1.	Metode i tehnike znanstvenih istraživanja	FIL SOC 501	2	0	2	8
Sociologija	2.	Izborni predmet		3	0	3	8
Sociologija	3.	Izborni predmet		3	0	3	8
	4.	Pripreme za izradu završnog diplomskog rada	FIL SOC 598	0	4	0	6
UKUPNO				8	4	8	30

U devetom semestru studenti su dužni izabrati dva izborna predmeta od ponuđena tri:

1. *Teorijska sociologija* (FIL SOC 508)
2. *Primijenjena sociologija* (FIL SOC 509)
3. *Sociologija elita* (FIL SOC 510)

10. semestar

NASTAVNA OBLAST	RED. BR.	NASTAVNI PREDMET	ŠIFRA	P	S	V	ECTS BODOVI
	1.	Završni diplomski rad	FIL SOC 599	0	20	0	30
UKUPNO				0	20	0	30

Kratki programi I. ciklusa studija

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Uvod u filozofiju I; FIL FIS 101 (prvi semestar) i Uvod u filozofiju II; FIL FIS 107 (drugi semestar)
Semestar, broj sati i broj bodova: I. i II. semestar, 2 sata predavanja+1 sat seminara; ECTS 3
Trajanje: 2 semestra
Tip kolegija: predavanja i seminari
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Kroz predavanja i vježbe studenti se uvode u stručni jezik filozofije, naročito u filozofijsku terminologiju, pa na taj način ulaze u pojam i biće filozofije. Nastavnik tumači značenja ključnih filozofijskih pojmova, ukazujući na njihovo helensko ili latinsko porijeklo, i na taj način ih uvodi u povijest filozofije i bitne izmjene značenja filozofijskih kategorija.
Sadržaj predmeta: Predavanja su upućivanje studenata na izvore prethodnih znanja. Ti su izvori u filozofijskim tekstovima i sekundarnoj literaturi. Šta su općepriznata bitna filozofijska djela, a što je njihova interpretacija. Studenti se upoznaju sa priručnim sredstvima. To su filozofijski rječnici, filozofijske enciklopedije, historije filozofije. Tu pripada i specifičnost izdanja klasičnih tekstova, npr. Stephanusvo Platona i izdanje Berlinske Akademije Aristotelesa, zajedno sa univerzalnim uputama o citiranju, uključujući, primjerice, Index Platonicus i Index Aristotelicus. Sa tim u vezi dolazi i pitanje o kritičkom izdanju nekog teksta, naravno, ukoliko postoji više rukopisa.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Pismeni test nakon prvih sedam sedmica nastave. Ispit u 15. sedmici nastave: pismeni - esej na zadanu temu i usmeni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Bilo koji uvod u filozofiju (<i>Despot, Džejms, Muminović</i> etc.)2. Bilo koji filozofijski rječnik (<i>Filipović, Oksfordski filozofijski rječnik</i>, itd.) Preporuča se čitanje što većeg broja filozofijskih djela.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. The Internet Encyclopedia Of Phylosophy: http://www.utm.edu/research/iep/htm.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Historija filozofije I (1), FIL FIS 102
Semestar, broj sati i broj bodova: I semestar, 3 sata i 3 sata seminara , ECTS 6
Trajanje: jedan semestar
Tip kolegija: predavanja i seminari
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa nastankom i općenitim razvojem filozofije u antici. Studenti trebaju steći uvid u osnovne linije mišljenja koje se protežu od predsokratesovske kozmologije do sofističkog i Sokratesovog obrata ka čovjeku u društvu.
Sadržaj predmeta: Predavanja će krenuti razmatranjem okolnosti nastanka filozofije i znanosti u antičkoj Grčkoj i nastaviće pratiti razvoj pojedinih filozofija i "filozofskih škola" pri čemu će se posebna pažnja posvetiti postavljanju ključnih filozofskih pitanja i odgovora koji će biti prisutni i uticajni i u kasnijem mišljenju. Stoga je neophodno obratiti više pažnje na temeljne filozofske postavke predsokratesovskog perioda počevši od miletskih filozofa preko preko pitagorejaca, elejaca, atomista i pojedinih značajnih filozofa, poput Herakleitosa, Empedoklesa i Anaksagorasa, do kraja "kozmoškog perioda", odnosno do pojave prvih sofista. Na predavanjima će se objasniti zašto sofisti, prije svega Protagoras i Gorgias, odustaju od kozmoloških istraživanja i zašto su se posvetili čovjeku i njegovom životu u zajednici. U centru Sokratesovog interesovanja, koji je također smatrao kozmologiju nepotrebnom, biće etički problemi, međutim, isto tako će se pokušati objasniti zašto nam je problem doći do historijskog Sokratesa i po čemu je njegov njegov metod originalan i komplementaran njegovoj etici. Studenti su dužni pročitati djela koja se budu obrađivala na seminarima, kao i navedenu literaturu koja se njima bavi.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: pismeno (1 test /kolokvij/ sredinom semestra nakon prvih sedam sedmica nastave + 1 test /kolokvij/ na kraju semestra u zadnjoj nastave u semestru) i usmeno
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. W. Windelband, <i>Povijest filozofije I</i>2. F. Koplston, <i>Istorija filozofije I</i>3. M. N. Đurić, <i>Istorija helenske etike</i>4. H. Diels, <i>Predsokratovci I, II</i>5. Diogenes Laertios, <i>Životi i mišljenja istaknutih filozofa</i>6. D. Marić, <i>Kinici i metafizika i Sokrates i kinici</i>7. Platon: <i>Odbrana Sokratova, Kriton, Fedon;</i>
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Filozofijski riječnik u redakciji Vladimira Filipovića.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Historija filozofije I (2), FIL FIS 108
Semestar, broj sati i broj bodova: II. semestar, 3 sata i 3 sata seminara, ECTS 6
Trajanje: jedan semestar
Tip kolegija: predavanja i seminari
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa nastankom i općenitim razvojem filozofije u antici. Studenti trebaju steći uvid u osnovne linije mišljenja koje se protežu od "sokratesovskih škola", preko Platona i Aristotelesa, do kraja antike.
Sadržina predmeta: Predavanja će krenuti razmatranjem "sokratesovskih škola", pri čemu će se obratiti pažnja na sličnosti i razlike sa Sokratesovom filozofijom. Najveći dio vremena u ovom semestru biće posvećeno Platonu i Aristotelesu. Detaljnije će se govoriti o njihovom doprinosu u različitim oblastima filozofije (u epistemologiji, metafizici, etici, psihologiji itd.). Više pažnje u razdoblju helenističko-rimske filozofiji biće povećano stoicizmu, skepticizmu i epikurejstvu, i na kraju semestra neoplatonizmu. Studenti su dužni pročitati djela koja se budu obrađivala na seminarima, kao i navedenu literaturu koja se njima bavi.
Preduvjeti za upis predmeta: položena Historija filozofija iz prvog semestra
Način provjere znanja: pismeno (1 test /kolokvij/ sredinom semestra nakon prvih sedam sedmica nastave + 1 test /kolokvij/ na kraju semestra u zadnjoj nastave u semestru) i usmeno.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. W. Windelband, <i>Povijest filozofije I</i>2. F. Koplston, <i>Istorija filozofije I</i>3. M. N. Đurić, <i>Istorija helenske etike</i>4. Diogenes Laertios, <i>Životi i mišljenja istaknutih filozofa</i>5. Platon, <i>Fedon; Država; Timej</i>6. Aristoteles, <i>Metafizika</i>7. P. Gregorić i F. Grgić (eds.), <i>Aristotelova Metafizika</i>, samo prva dva teksta, str.33- 93.8. P. Gregorić i F. Grgić, M. Hudoletnjak Grgić (eds.), <i>Helenistička filozofija</i>, samo prvo poglavlje, str. 1-29.
Dodatna i preporučena literatura: Filozofijski riječnik u redakciji Vladimira Filipovića.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU
ODSJER ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Logika sa metodologijom socioloških istraživanja – i [UVOD U LOGIKU] FIL FIS 103
Semestar, broj sati i broj bodova: I. semestar, 3 sata predavanja, 3 sata vježbe, ECTS: 6
Trajanje: I. semestar
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Osnovni cilj kolegija <i>Logika sa metodologijom socioloških istraživanja -I [Uvod u logiku]</i> jeste da studente upozna s fundamentalnim logičkim konceptima i s njihovom aplikacijom u različitim kontekstima modeliranim u prirodnim / životnim i artifičijalnim / znanstvenim jezicima. U kontekstu djelovanja kognitivnih, društvenih, psiholoških i lingvističkih varijabli koje uvjetuju mišljenje, logika se granulira u logičke zakone i logička pravila formiranja i transformiranja logički korektnih iskaza / shemata zbog čega se oni karakteriziraju kao istiniti (u suprotnom, kao lažni), a teorije ili dokazi od njih napravljeni kao konzistentni, koherentni ili korespondentni. Studentima se pomaže da analiziraju i ekspliciraju mnogostruke relacije koje postoje između uvjerenja, misli, iskaza, tvrdnji, djelovanja, rješavanja problema, donošenja odluka koji se zasnivaju na kvantitativno i kvalitativno različitim premisama koje se odnose na činjenice, stanja stvari, procese stvarne ili zamišljenje, relane ili moguće. Kolegij pokazuje šta se određuje kao logički istinito i lažno u prirodnom jeziku, šta su ograničenja / logički / strukturalni paradoksi vezani za semantička svojstva prirodnih jezika, zašto je logika filozofska disciplina, instrument kritičkog i kreativnog mišljenja, jezik znanosti i struktura artifičijalnog jezika; kako se logika primjenjuje u metafizičkim kontekstima, kako u teološkim kontekstima, kako u konstekstu prirodnog jezika i iskaza svakodnevnog govora, kako u znanstvenim teorijama i umjetnoj inteligenciji (logičko programiranje, računarski jezici); zašto se logika (logički calculus) identificira s matematikom (numerički calculus) i u kojoj mjeri ta analogija važi. Istovremeno kroz kolegij <i>Logika sa metodologijom socioloških istraživanja – I, [Uvod u logiku]</i> studentima se izlaže primjena logičkih metoda na području društvene ontologije. Studenti se informiraju o temeljnim principima i pojmovima metodologije društvenih istraživanja. Razlikuju se koncepti metodologije, metoda i epistemologije, vrste naučnog posmatranje, interaktivne metode razgovora, ankete, intervjuja, metode mjerenja i klasifikacije te metoda eksperimenta u istraživanjima društvenih fenomena, stanja stvari i procesa.
Sadržaj predmeta: U prvom dijelu kolegija sadržaj se izlaže u dva sklopa. Kroz sklop I : Logika pojmova studenti se uvode u centralne logičke topike na području ontološke logike. Izlažu se sadržaji Platonove dijalektike (dihairesis, tehne dialektike), Aristotelove analitike (sillogistike), elementarne logike (pojam, sud, zaključak, definicija, dokaz). Ovaj se dijalektički i silogistički koncept logike izlaže u interaktivnom odnosu tri teorijske osnove: (1) Teorija ontološkog postava / uvjerenja (1.da jest nešto, 2.da jest nešto slučajno, 3.da jest nešto nužno / po sebi,4.da jest nešto zato što je prihvaćeno / dokazano da jest nešto drugo, 5.da jest nešto moguće), (2) Teorija definicije (Šta jest nešto?): kako nastaje, od čega se sastoji, čemu služi, koje uvjete mora zadovoljiti definicija. (3) Teorija dokaza (Zašto jest nešto takvo-ili-takvo?). Slabi (dijakritički, dijalektički, Platonov) dokaz i jaki (sillogistički, apodiktički, Aristotelov) dokaz. Kroz Sklop II: Logika termina, pokazuje se srednjevjekovna matrica koju formira logika u relaciji s onto-teološkim pitanjima egzistencije i atributa. Uloga termina prema njihovoj funkciji u hipostatički orjentiranim kontekstima: daje se kroz karakteristične teorije (1) teoriju o univerzalijama, i (2) teoriju o svostvima termina-proprietates terminorum (supositio, apelatio, significatio). U drugom dijelu kolegija sadržaj kolegija se izlaže u tri dodatna sklopa: Kroz sklop III: Osnovi logike iskaza, studenti se upoznaju s novom logikom koja se zasniva na simboličkom izražavanju multiplicirane logičke općenitosti (varijable), sa simboličkom reprezentacijom iskaza prirodnog jezika, sa mogućnostima računanja iskazima i iskaznim funkcijama. Kroz Sklop IV: Osnovi logike predikata, studenti se upoznaju s funkcijom predikativnog dijela iskaza, s predikatskim shematima, s računanjem predikatima i njihovim ulogama na različitim mjestima relacije (jednomjesni, dvomjesni, tromjesni predikati). Kroz Sklop V: Metodologija i društvena ontologija studentima se izlaže primjena logičkih metoda na području društvene ontologije. Studenti se informiraju o temeljnim principima i pojmovima metodologije društvenih istraživanja. Razlikuju se koncepti metodologije, metoda i epistemologije, vrste naučnog posmatranje, interaktivne metode razgovora, ankete, intervjuja, metode mjerenja i klasifikacije te metoda eksperimenta u istraživanjima društvenih fenomena, stanja stvari i procesa.
Preduvjeti za upis predmeta : status studenta na Univerzitetu u Sarajevu.

Način provjere znanja:

Provjera znanja se sastoji iz nekoliko dijelova. Studenti su dužni položiti dva pismena testa, jedan na sredini i jedan na kraju semestra te završni usmeni ispit. Isto tako, studenti su obavezni napisati dva eseja (jedan na temu formalno-analitičkih koncepata silogističke logike i jedan na temu ontološko-kategorijalno-lingvističkih koncepata silogističke logike koju mogu sami odabrati uz konsultacije s nastavnikom) dužine 4 - 5 kartica te ih predati do datuma koji nastavnik naznači. Konačna ocjena se određuje na osnovu urednog pohađanja nastave i učešća u diskusiji na vježbama (25 %), srednje ocjene testova i usmenog ispita (50 %) i srednje ocjene eseja (25 %). U vrijeme konsultacija, predmetni nastavnik i asistent će obavljati individualne razgovore sa studentima o rezultatima njihovih eseja, testova ili diplomskim radovima.

Obavezna literatura:

1. Platon. Parmenid. Beograd, Bigz, 1973.
2. Aristotel. Organon. Beograd, Kultura, 1970.
3. Ernst Tugendhat. Uvod u jezičko-analitičku filozofiju. Predavanja 1-7. Sarajevo
4. Nijaz Ibrulj: Filozofija logike. Sarajevo: Sarajevo Publishing, 1999.
5. Milić, Vojin. Sociološki metod. Beograd, Nolit, 1978.
6. Porphyrii Isagoge et in Aristotelis Categoria Commentarium. (prijevod: Nijaz Ibrulj)
7. Tarski, Alfred. Uvod u matematičku logiku.

Dodatna i preporučena literatura:

1. Nijaz Ibrulj. Tipovi karakterizacije logičkog. Sarajevo. Dijalog
2. Nijaz Ibrulj. Racionalna konstrukcija svijeta iz ontologije znaka. Sarajevo. Dijalog.
3. William and Marta Kneale. Development of Logic. London, 1962.
4. Bochenski, J. M. Formale Logik. K. Alber, Freiburg, Munchen, 1978.
5. Quine, Willard Van Orman. Methods of Logic.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Logika sa metodologijom socioloških istraživanja – i [SIMBOLIČKA LOGIKA] FIL FIS 109
Semestar, broj sati i broj bodova: II. semestar, 3 sata predavanja, 3 sata vježbe, ECTS: 6
Trajanje: II. semestar
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Osnovni cilj kolegija <i>Logika sa metodologijom socioloških istraživanja - I [Simbolička logika]</i> jeste da studente filozofije i sociologije upozna sa fundamentalnim učenjima i aplikativnim mogućnostima vezanim uz suvremenu simboličku logiku. Logika kao intuitivna sposobnost, kao razumsko umjeće, kao znanstvena metoda, kao filozofska disciplina i kao programski jezik suvremene tehnologije ima svoje jedinstvo u zakonima i pravilima, u algoritimima, u procedurama i logičkim shematima od Aristotelovog programa silogističke analitike, preko Fregeovog programa računa iskaza i računa predikata, Booleovog programa logičke funkcije, Carnapovog programa logičke sintakse jezika do jezika logičkog programiranja računarske znanosti (jezika softvera) i fuzzy logike ekspertnih sistema. Studiranje centralnih topika logičke znanosti treba da studentima omogući razumijevanje općih zakona i deriviranih pravila pravilnog zaključivanja u prirodnom jeziku svakodnevnog života, razumijevanje konzistentnosti i koherentnosti teorija i znanstvenih konstrukcija u prirodnim i društvenim znanostima i praktičnu primjenu logičkih procedura na područjima artificijelne inteligencije i artificijelnog jezika u informacijskoj i komunikacijskoj tehnologije suvremenog svijeta. Proučavanje logičkih formi, logičkih operatora, procedura i metoda povezano je s različitim konceptima ili teorijama istine (korespondencija, koherencija, konzistencija) i sa semantičkim i strukturalnim svojstvima jezika u kojem se logičke forme jedino mogu istraživati. Istovremeno kroz predmet <i>Logika sa metodologijom socioloških istraživanja – i [Simbolička logika]</i> , studentima se izlaže primjena logičkih metoda na području društvene ontologije. Studenti se informiraju o temeljnim principima i pojmovima metodologije društvenih istraživanja. Razlikuju se koncepti metodologije, metoda i epistemologije, vrste naučnog posmatranje, interaktivne metode razgovora, ankete, intervjua, metode mjerenja i klasifikacije te metoda eksperimenta u istraživanjima društvenih fenomena, stanja stvari i procesa.
Sadržaj predmeta: Kolegij započinje informiranjem o temeljnim pojmovima i tehnikama suvremene simboličke logike (calculus iskaza, calculus predikata, modalni calculus) i njenog backgrounda, Cantorove teorije skupova. Studenti se upoznaju s Booleovim konceptom logičke funkcije i Fregeovim konceptom pojmovnog pisma ili jezika čistog mišljenja. Centralna topika je razumijevanje rečenice/ tvrdnje/ iskaza kao logičke funkcije. Pravi se razlika između Booleovog koncepta logičke funkcije i Russellovom koncepta izloženog u <i>The Principles of Mathematics</i> . Izlaže se smisao ideje kanonske notacije, metoda kvantifikacije iskaza, primjena univerzalnog i egzistencijalnog kvantifikatora, upotreba logičkih operatora, formiranje logičkih funkcija negacije, konjunkcije, disjunkcije, implikacije, ekvivalencije, te pravila za matrice ili tabele istinosne vrijednosti iskaza. Nakon toga studenti se upoznaju s konceptom suvremene matematske logike - fuzzy logike Lotfy A. Zadeha koja se primjenjuje u formi algoritama i ekspertnih sistema i čiji su osnov fuzzy skupovi i fuzzy funkcija. U drugom semestru studenti se upoznaju s primjenom logičkih metoda na područje deduktivnih znanosti i posebno na područje društvene ontologije odn. istraživanja društvenih procesa, stanja stvari, objekata i činjenica društvene zbilje. Studentima se prezentiraju metode znanstvenog posmatranja, interaktivne metode razgovora, upitnika, intervjua, metode mjerenja i klasifikacije, te značaj i uloga eksperimentalne metode. U prvom dijelu kolegija studenti se uvode u centralne logičke topike na području simboličke logike. Nakon toga studentima se izlaže ideja suvremene logike nastala u drugačijem tretiranju pojma, suda i dokaza u djelima Gottloba Fregea (<i>Begriffsschrift</i>), Georgea Boolea (<i>The Laws of Thought</i>) i Bertranda Russella (<i>The Principles of Mathematics</i>). Izlaže se calculus iskaza i calculus predikata kao dva temeljna područja suvremene logike. Centralne topike u ovom sklopu su: koncept logičke funkcije (negacije, implikacije, konjunkcije, disjunkcije, ekvivalencije, bikondicionala), koncept istinosne vrijednosti iskaza, koncept kvantifikacije iskaza, koncept matrica ili tablica istinosne vrijednosti, koncept logičkih shemata i logičkih zakona njihove konstrukcije. U drugom dijelu kolegija nastava se fokusira na modalnu logiku, modalne operatore i semantiku modalnih iskaza čime se dovršava predstavljanje centralnih pitanja simboličke logike. Modalna logika se diferencira na temelju modalnih operatora koji se kombiniraju sa kvantifikatorima i logičkim operatorima. Navode se primjeri modalnolgičkih tipova: <i>devijantna logika, situacijska logika, logika vremena, epistemska logika, deontička logika, doksastička logika, dinamička logika, geometrijska logike, metalogička logika</i> . U nastavku se izlaže matematska logika klasa i relacija kao prirodni nastavak djelovanja teorije skupova u logičkoj teoriji

primjenjen na iskaze prirodnog jezika. Izlaganje temeljnih koncepata fuzzy logike i fuzzy semantike donose studentima spoznaju o primjeni logike u ekspertnim sistemima i suvremenoj informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji. U drugom dijelu kolegija studenti se bliže upoznaju sa aplikacijom logike na područje deduktivnih znanosti odnosno posebno na područje društvenih znanosti. Izlaže se razlika između metoda i metodologije, metodologije i epistemologije. Prezentiraju se glavne metode u istraživanju društvenih procesa, fenomena i stanja stvari: naučno posmatranje, upitnik, razgovor, eksperiment, klasifikacija, mjerenje.

Preduvjeti za upis predmeta: položen ispit iz predmeta *Logika sa metodologijom socioloških istraživanja -I [Uvod u logiku]*

Način provjere znanja: Provjera znanja se sastoji iz nekoliko dijelova. Studenti su dužni položiti dva pismena testa, jedan na sredini i jedan na kraju semestra te završni usmeni ispit. Isto tako, studenti su obavezni napisati dva eseja (jedan na temu razvojnih faza simboličke logike i jedan na temu koncepata matematičke logike koju mogu sami odabrati uz konsultacije s nastavnikom) dužine 4 - 5 kartica te ih predati do datuma koji nastavnik naznači. Konačna ocjena se određuje na osnovu urednog pohađanja nastave i učešća u diskusiji na vježbama (25 %), srednje ocjene testova i usmenog ispita (50 %) i srednje ocjene eseja (25 %). U vrijeme konsultacija, predmetni nastavnik i asistent će obavljati individualne razgovore sa studentima o rezultatima njihovih eseja, testova ili diplomskim radovima.

Obavezna literatura:

1. Ibrulj, Nijaz: Filozofija logike. Sarajevo: Sarajevo Publishing, 1999.
2. Wittgenstein, Ludwig. Tractatus Logico-Philosophicus. Sarajevo, 1961.
3. Frege, Gottlob. Osnove aritmetike i drugi spisi. Zagreb, Kruzak, 1999.
4. Frege, Gottlob. Begriffsschrift und andere Aufsätze. 2. Auflage, Georg Olms, Hildesheim, 1964.
5. Tarski, Alfred. Uvod u matemat. logiku i metodologiju matematike. Beograd, 1973.
6. Milić, Vojin. Sociološki metod. Beograd, Nolit, 1978.

Dodatna i preporučena literatura:

1. Russell, Bertrand. The Principles of Mathematics. London, 1905.
2. Quine, Willard Van Orman. Methods of Logic.
3. Boole, George. The Laws of Thought. Dover Publications, 1780.
4. Heijenoort, Jean Van (ed.). From Frege to Gödel. A Source Book in Mathematical Logic, 1879-1931. Cambridge. Harvard University Press, 1976.
5. Tarski, Alfred. The Concept of Truth in Formalized Languages. In: Tarski, A. Logic, Semantics, Metamathematics. Oxford Univ. Press, London, 1956.
6. Quine, Willard Van Orman. Set Theory and Its Logic. Cambridge. Harvard University Press, 1963.
7. Bochenski, J. M. Formale Logik. K. Alber, Freiburg, Munchen, 1978.
8. Boolos, George. Logic. Logic. Logic. Cambridge. Harvard University Press, 1999.
9. Zadeh, Lotfy. Fuzzy Sets and their Application to Cognitive and Decision Processes. New York. Academic Press, 1976.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Opća sociologija i (Uvod u sociologiju), FIL FIS 104
Semestar, broj sati i broj bodova: I. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: I. semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Upoznati studente sa osnovnim pojmovima društva, društvenih odnosa, nastanku i afirmaciji sociologije kao zasebne nauke, njen historijski razvoj i afirmacija, osnovnim sociološkim pravcima i teorijama. Ciljevi i zadaci nastave iz sociologije su da studenti steknu osnovna znanja o čovjeku i društvu, o instucijama i organizacijama, o pokretima i snagama koje nose društvene procese, društvenim grupama, te društvenim vrijednostima, kulturom, običajima, tradicijom, etikom i moralom kao oblicima svijesti, ali i temeljnim vrijednostima na kojima počiva instiucionalni sistem, pravne norme poredak i sistem vlasti.
Sadržaj predmeta: Pojam sociologije; Predmet sociologije; Sociologija i metodologija; Razvoj sociologije; Društvo i društvene nauke; Društvene pojave; Struktura društva; Područja i ustanove globalnog društva; Oblici i uzroci kretanja u društvu; Sociološke pretpostavke i skretanja u savremenom društvu. Društvena slojevitost, nejednakosti i društvene razlike. Etnicitet i nacionalitet, etničkii nacionalni odnosi, tolerancija, diskriminacija, sloboda i jednakost.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Seminarski radovi koji se prezentiraju i interpretiraju na vježbama, parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none"> 1. Salih Fočo: Sociologija 2. Salih Fočo: Oglеди o tranziciji 3. Anthony Giddens: Sociologija ili M. Haralambos i D. Heald: Uvod u sociologij
Dodatna i preporučena literatura:- <ol style="list-style-type: none"> 1. Auguste Comte: Kurs pozitivne filozofije 2. Vladan Četković: Moć i kriza etatizma 3. Emile Durkheim: O podjeli društvenog rada Pravila sociološke metode 4. Nikola Dugandžija: Religija i nacija 5. Umberto Eko: Kultura informacija komunikacija 6. Eliot Majb: Zločin u savremenom društvu 7. Ante Fiamengo: Osnovi opće sociologije 8. Michael Foucault: Nadzor i kazna Riječi i stvari 9. Erich Fromm: Anatomija ljudske destruktivnosti Bjekstvo od slobode Čovjek za sebe Zdravo društvo 10. Andre Gorz: Ekologija i politika 11. Georges Gurvitch: Savremeni poziv sociologije 12. Jurgen Habermas: Javno mnijenje Tehnika i znanost kao ideologija 13. Hans Henting: Zločin, uzroci i uslovi 14. Jean Henraux: Jednakost i nejednakost rasa 15. Rože Kajoa: Igre i ljudi 16. Ernest Cassirer: Mit o državi 17. Antonjina Klosovska: Masovna kultura, kritika i odbrana 18. Veljko Korać: Marks i savremena sociologija 19. Ivan Kuvačić: Znanost i društvo

Naziv predmeta i šifra: Opća sociologija i (Sociološki pravci i njihovi predstavnici), FIL FIS 110
Semestar, broj sati i broj bodova: II. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: I. semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Upoznati studente sa klasičnim i savremenim sociološkim predstavnicima i njihovim pravcima, steći osnovne uvide u klasične i savremene sociološke konstelacije koje problematiziraju širok spektar društvenim fenomena koji u cjelini oblikuju društveni sistem i pojedinca kao centralni element društvene strukture i njene funkcionalnosti.
Sadržaj predmeta: Preteče sociologije kao zasebne disciplinarnе znanosti o društvu. Mislioci koji su konfigurirali osnove smjernice i tokove sociološkog mišljenja. Saint-Simone. Auguste Comte; pojam društvene statike i društvene dinamike. Francuska i njemačka sociološka misao. Demokratizacija društva i osnove postavke u sociološkim razmatranjima De Tocquevillea. Formalna sociologija i Simmel. Fenomen filozofije novca. Karl Marx i kritika povijesti. Ekspikacija nekih osnovnih savremenih socioloških pravaca i njihovih predstavnika. Giddens i teorija strukturacije.
Preduvjeti za upis predmeta: položen ispit iz Opće sociologije (Uvod u sociologiju)
Način provjere znanja: Seminarski radovi koji se prezentiraju i interpretiraju na vježbama, parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none"> 1. Salih Fočo: Sociologija 2. Salih Fočo: Ogledi o tranziciji 3. Anthony Giddens: Sociologija ili M. Haralambos i D. Heald: Uvod u sociologiju
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none"> 1. Auguste Comte: Kurs pozitivne filozofije 2. Vladan Četković: Moć i kriza etatizma 3. Emile Durkheim: O podjeli društvenog rada Pravila sociološke metode 4. Nikola Dugandžija: Religija i nacija 5. Umberto Eko: Kultura informacija komunikacija 6. Eliot Majb: Zločin u savremenom društvu 7. Ante Fiamengo: Osnovi opće sociologije 8. Michael Foucault: Nadzor i kazna Riječi i stvari 9. Erich Fromm: Anatomija ljudske destruktivnosti Bjektivstvo od slobode Čovjek za sebe Zdravo društvo 10. Andre Gorz: Ekologija i politika 11. Georges Gurvitch: Savremeni poziv sociologije 12. Jurgen Habermas: Javno mnijenje Tehnika i znanost kao ideologija 13. Hans Henting: Zločin, uzroci i uslovi 14. Jean Henraux: Jednakost i nejednakost rasa 15. Rože Kajoa: Igre i ljudi 16. Ernest Cassirer: Mit o državi 17. Antonjina Klosovska: Masovna kultura, kritika i odbrana 18. Veljko Korać: Marks i savremena sociologija 19. Ivan Kuvačić: Znanost i društvo 20. Max Weber: Privreda i društvo

Naziv predmeta i šifra: Historija socijalnih i političkih doktrina (Antička i srednjovjekovna misao), FIL FIS 105
Semestar, broj sati i broj bodova: I. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: I. semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Upoznati studente prve godine studija sa idejama poznatih mislilaca, od antičkog perioda do srednjovjekovnog doba koji su povijesno utjecali na formiranje socijalne i političke strukture Zapada i mišljenja uopće.
Sadržaj predmeta: Počeci socijalne i političke misli u antičkoj Grčkoj. Platonova koncepcija države i vlasti. Pojam pravičnosti kod Platona. Kralj-filozof kao personifikacija zakona (sloboda utemeljena na umnosti i spoznatosti najviše ideje dobra) . Političke prilike stare Grčke. Aristotelova koncepcija čovjeka kao zoon politikon. Podjela vlasti i struktura zakona kod Aristotela. Sinteza etičkog i političkog u Antici. Ispravni i izopačeni oblici vladavine. Značaj Rimskog prava. Ideja kozmopolisa. Religijske osnove u konstituciji politike i socijalnog sistema srednjeg vijeka. Civitas Dei- Civitas Terrenae.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Seminarski radovi koji se prezentiraju i interpretiraju na vježbama, parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. R. Lukić, <i>Istorija političkih i pravnih teorija</i>.2. Juraj Kolaković, <i>Istorija političkih teorija</i> I, II.3. N. Smailagić, <i>Istorija političkih doktrina</i>.4. Veljko Korać, <i>Istorija društvenih teorija</i>.5. Salih Fočo, <i>Čovjek i demokratske promjene</i>.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Platon: <i>Država</i>2. Aristotel: <i>Politika</i>3. Augustin: <i>O Božijoj Državi</i>4. Akvinski: <i>Izabrani spisi</i>5. Aurelije: <i>Samom sebi</i>

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Historija socijalnih i političkih doktrina (Novovjekovna i savremena misao), FIL FIS 111
Semestar, broj sati i broj bodova: II. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: i semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Upoznati studente prve godine studija sa idejama poznatih mislilaca, od modernog perioda do savremenog doba koji su povijesno utjecali na formiranje socijalne i političke strukture Zapada i mišljenja uopće.
Sadržaj predmeta: Počeci moderne epohe; Makijaveli i makijavelizam; Prirodno-pravne i ugovorne teorije 17-og i 18-og vijeka. Grocijus, Pufendorf, Hobs, Lok Spinoza, Ruso; Prirodno stanje, prirodno pravo i prirodni zakoni, nastanak pojma čovječanstva kao univerzalne ljudske zajednice; Etapa ranog liberalizma. Adam Smit i David Rikardo. Emancipacija političke ekonomije od tradicionalne političke filozofije, Marksova kritika klasika političke ekonomije; Revolucionarna obilježja specijalnih i političkih učenja buržoaskih prosvjetitelja 18. vijeka. Didro, Holbah, Helvecije, Volter, Ruso i drugi; Motivi nastanka Rusoove rasprave "O porijeklu i osnovama nejednakosti među ljudima"; Socijal-utopistička učenja 18. i 19. vijeka: Melje, Moreli i Mabli, Sen-Simon, Furije, Oven, Vajtling, Kobe; Problem čovjeka i društva u klasičnoj njemačkoj filozofiji, Kant, Fihte, Hegel, Hegelova filozofija istorije i politička filozofija; Marksizam kao socijalno i političko učenje; Liberalizam: teorija interesa i emancipacija ekonomske nauke; Fašizam i nacional-socijalizam; Lenjin i lenjinizam. Staljinizam i staljinistička deformacija marksizma; Procesi demokratizacije i demokratskih odnosa.
Preduvjeti za upis predmeta: položen ispit iz Historije socijalnih i političkih doktrina (Antička i srednjovjekovna misao)
Način provjere znanja: Seminarski radovi koji se prezentiraju i interpretiraju na vježbama, parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none"> 1. R. Lukić, <i>Istorija političkih i pravnih teorija</i>. 2. Juraj Kolaković, <i>Istorija političkih teorija</i> I, II. 3. N. Smailagić, <i>Istorija političkih doktrina</i>. 4. Veljko Korać, <i>Istorija društvenih teorija</i>. 5. Salih Fočo, <i>Čovjek i demokratske promjene</i>.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none"> 1. Hobbes: <i>Levijantan</i> 2. Machiavelli: <i>Vladalac</i> 3. More: <i>Utopija</i> 4. Campanella: <i>Grad Sunca</i> 5. Locke: <i>Dvije rasprave o vladi</i> 6. Spinoza: <i>Teološko-politički traktat</i> 7. Rousseau: <i>Društveni ugovor</i> 8. Rousseau: <i>Rasprava o porijeklu nejednakosti među ljudima</i> 9. Smith: <i>Bogatsvo naroda</i> 10. Ricardo: <i>Načela političke ekonomije</i> 11. Montesquieu: <i>O duhu zakona</i> 12. Diderot: <i>Pismo slijepcima</i> 13. Hegel: <i>Filozofija povijesti</i> 14. Engels: <i>Razvitak socijalizma od utopije do nauke</i>

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Osnove političke ekonomije FIL FIS 106
Semestar, broj sati i broj bodova: III. semestar, 2 sata predavanja 1 sat vježbi, ECTS 3
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Upoznati osnovne pojmove političke ekonomije koji čine ekonomsku strukturu društva i određuju društvene procese.
Sadržaj predmeta: Politička ekonomija kao nauka. Proizvodnja, potrošnja, raspodjela i razmjena. Pojam i nastanak robne proizvodnje. Roba i njena osnovna svojstva. Način izražavanja vrijednosti robe. Postvaranje odnosa proizvodnje. Ekonomska globalizacija svijeta.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test # 1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Adam Smith: O porijeklu bogatstva naroda2. K. Marx: Rani radovi3. K. Marx: Kapital4. Korać – Vlaškalić: Politička ekonomija

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Industrijska sociologija, FIL FIS 112
Semestar, broj sati i broj bodova: II. Semestar, 2 sata predavanja i 1 sat vježbi, ECTS 3
Trajanje: i semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Proučiti osnovna i specifična znanja o nastanku sociologije rada kao moderne znanosti društva i utvrditi društvene posljedice industrijske i post-industrijske civilizacije.
Sadržaj predmeta: Nastanak industrije i osnovne etape njenog razvoja Osnovni faktori koji određuju i modeliraju ritam i moduse razvoja industrijskih struktura, Podjela rada – vrste podjele i uticaj na formiranje industrijskih struktura i industrijskih odnosa, Industrijski odnosi, njihovi oblici i karakteristike, Nastanak sociologije rada, Metode sociologije Pojam industrijskog društva, Tehnika kao "ideologija" <ul style="list-style-type: none">- Tehnički napredak i socijalni životni svijet- Pojam programiranog društva- Uloga novih tehnologija u rastvaranju klasičnih društvenih struktura- Nove tehnologije i nove društvene klase i sukobi- Nove tehnologije i totalitarna društva- Informatičke tehnologije i društvena moć- Nove tehnologije i mogućnost novih društvenih pokreta- Nove tehnologije i novi društveni pokreti- Automacija i automatizirano društvo- Automacija i alijenacija- Integracija i alijenacija pojedinca u modernom preduzeću- Automacija i osoba- Automacija i novi oblici civilizacije
Preduvjeti za upis predmeta: položen ispit iz Osnova političke ekonomije
Način provjere znanja: parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Ž. Fridman: Kuda ide ljudski rad2. Ž. Fridman: Razmrvljeni rad3. Pjer Navil, Žorž Fridman: Sociologija rada4. P. Navil: U susret automatiziranom društvu5. A. Turen: Postindustrijsko društvo6. Dž. K. Galbrajt: Nova industrijska država7. E. Dirkem: O podjeli društvenog rada8. J. Habermas: Tehnika i znanost kao „ideologija“

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Historija filozofije II (1), FIL FIS 201
Semestar, broj sati i broj bodova: III semestar, 3 sata i 3 sata seminara, ECTS 6
Trajanje: III semestar
Tip kolegija: predavanja i seminari
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Osnovni cilj predmeta je upoznati studente sa najznačajnim filozofskim problemima od srednjeg vijeka preko humanizma i renesanse do novovjekovnih rasprava filozofa empirističkog i racionalističkog usmjerenja.
Sadržina predmeta: Predavanja iz srednjovjekovne filozofije će se koncentrirati na probleme odnosa razuma i vjere, te na problem univerzalija. Objasniće se opći povijesni, društveni i kulturni okvir za dolazak humanizma i renesanse, a posebna pažnja će se posvetiti filozofskim idejama toga vremena koje su imale snažan uticaj na kasnije mišljenje. Ukazaće se na stvaranje velikih sistema, pravaca i struja, empirizma i racionalizma u modernoj filozofiji sa posebnim akcentom na filozofski doprinos F. Bacona, R. Descartesa i J. Lockeja. Studenti su dužni pročitati djela koja se budu obrađivala na seminarima, kao i navedenu literaturu koja se njima bavi.
Preduvjeti za upis predmeta: Historija filozofije i (iz prve godine)
Način provjere znanja: pismeno (1 test /kolokvij/ sredinom semestra nakon prvih sedam sedmica nastave + 1 test /kolokvij/ na kraju semestra u 15 sedmici nastave u semestru) i usmeno
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. F. Koplston, <i>Istorija filozofije II: Srednjevekovna filozofija</i>2. V. Filipović, <i>Filozofija renesanse</i>3. B. Petronijević, <i>Istorija novije filozofije</i>4. Augustin, <i>Ispovijesti</i>5. T. Akvinski, <i>Dvije filozofske rasprave o istini</i>6. F. Bacon, <i>Novi organon</i>7. R. Descartes, <i>Rasprava o metodi; Meditacije o prvoj filozofiji</i>8. J. Locke, <i>Ogled o ljudskom razumu</i>
Dodatna i preporučena literatura: Filozofijski riječnik u redakciji Vladimira Filipovića.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Historija filozofije II (2), FIL FIS 208
Semestar, broj sati i broj bodova: IV semestar, 3 sata i 3 sata seminara ECTS 6
Trajanje: jedan semestar
Tip kolegija: predavanja i seminari
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Osnovni cilj predmeta je upoznati studente sa najznačajnim filozofskim problemima od Leibniza, preko Spinoze, Berkeleyja, Humea, do prosvjetiteljstva.
Sadržina predmeta: Detaljnije će se obraditi filozofije značajnih mislilaca poput Leibniza, Spinoze, Berkeleyja, Humea, pri čemu će se ukazivati na sličnosti i razlike u mišljenju ovih, kao i filozofa koji su obrađivani u prethodnom semestru. Također će se ukazati na ključne odrednice mišljenja ovog perioda. Pred kraj semestra obratiće se više pažnje na filozofiju prosvjetiteljstva. Studenti su dužni pročitati djela koja se budu obrađivala na seminarima, kao i navedenu literaturu koja se njima bavi.
Preduvjeti za upis predmeta: Historija filozofije i (iz prve godine) i Historija filozofija II (iz trećeg semestra)
Način provjere znanja: pismeno (1 test /kolokvij/ sredinom semestra nakon prvih sedam sedmica nastave + 1 test /kolokvij/ na kraju semestra u 15 sedmica nastave u semestru) i usmeno
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. B. Petronijević, <i>Istorija novije filozofije</i>2. D. Pejović, <i>Francuska prosvjetiteljska filozofija ofiji</i>3. G. W. Leibniz, <i>Monadologija</i>4. B. Spinoza, <i>Etika</i>5. G. Berkeley, <i>Rasprava o principima ljudske spoznaje (ili Tri dijaloga između Hilasa i Filonusa)</i>6. D. Hume, <i>Istraživanje o ljudskom razumu</i>
Dodatna i preporučena literatura: Filozofijski riječnik u redakciji Vladimira Filipovića.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Ontologija i - Uvod u analitičku filozofiju, FIL FIS 202 (III semestar) i FIL FIS 209 (IV)
Semestar (semestri) i broj bodova: III i IV. semestar; 2 sata predavanja i 2 sata seminara; ECTS 4
Trajanje: III i IV semestar
Tip kolegija: predavanje i seminari
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Upoznati studente sa osnovnim konceptima i tehnikama analitičke filozofije u XX stoljeću sa posebnim fokusom na ontološku problematiku. Pitanje koje će upravljati studijem izvjesnih nezaobilaznih djela klasičnih autora ove filozofske tradicije, dakle svih posebnih pitanja koja će biti postavljena, jeste pitanje referencije. Karakterističan pristup analitičke filozofije tradicionalna ontološka pitanja otvara polazeći od jezika upravo kao pitanja mogućnosti i opravdanosti (jezičkog) referiranja na stvari. Stoga će jezička analiza, uglavnom pojmljena kao stroga tehnika jezičko-logičkog razjašnjenja, biti predstavljena kao sam osnovni sadržaj „prve filozofije“, tj. ontologije. Naročito će biti važno pokazati koliko tradicionalna ontološka problematika s njenim tehnikama interpretacije dobiva sa „jezičkim okretom“ i matematskom logikom.
Sadržina predmeta: Na predavanjima će se slijediti osnovni tok razvoja analitičke filozofije u XX stoljeću, ali gotovo isključivo na niti vodilji pitanja o referenciji. Stoga će historijski pristup biti podređen sustavnom izlaganju ontološke problematike. Najprije će biti predstavljena jezičko-analitička tradicija u posebnosti njenog pristupa, u svom karakterističnom načinu propitivanja i specifičnim tehnikama izlaganja. Čvorišne tačke u takvom selektivnom hronološkom predstavljanju imat će izvjesne rasprave i knjige Fregea, Russella, Qinea, Strawsona, Kripkea, Putnama i Searlea. Budući da je riječ o nastavnom predmetu čija je svrha uvođenje studenata u veoma bogatu i prilično zahtjevnu filozofsku tradiciju, sa svojim posebnim disciplinama – a duž predložene niti vodilje će se neposredno dodirivati i preklapati „filozofija jezika“, „metafizika“ i „simbolička logika“ – to će onda veliki oslonac u radu sa studentima biti potražen u relevantnim knjigama „sekundarne literature“: udžbenicima, zbornicima, historijsko-problematiskim prikazima, značajnim kritičkim reinterpetacijama itd. Predavanja će, s jedne strane, služiti kao uvod u detaljno izučavanje klasičnih tekstova analitičke filozofije. Njihova svrha će biti da izlože kontekst nastanka pojedinog teksta, povijesni trenutak filozofskih istraživanja i debate u kojima je autor angažiran, tako da to predstavlja način da se pojedini segmenti jezičko-analitičke filozofije postupno i sistematski izlože. Na časovima seminara studenti se bave interpretacijama zadatih tekstova. Neke najvažnije rasprave i poglavlja odgonetat će se i tumačiti „stav po stav“. Poseban naglasak će biti na zajedničkom interpretativnom radu i na poticanju žive i plodonosne rasprave među studentima. Uvijek će najmanje jedan student biti zadužen kao odgovorni izlagač teksta koji je dužan da se unaprijed pripremi da o tom tekstu referira. Predavanja će, s druge strane, nakon održanih uvodnih predavanja i seminarskih izučavanja izvornih tekstova opet zatvarati pojedine studentske segmente kao posebne nastavne jedinice i to u vidu sistematske elaboracije određene građe koja je sada dobila i konkretnu povijesnu dimenziju i kanonsku disciplinarnu formu. U toku svakog semestra student je obavezan da pročita ona djela koja su u izvodima ili cjelovito obrađivna na seminarima, kao i zadatu kritičku literaturu koja se bavi tim djelima ili njihovim pitanjima, a koja je navedena u ovom programu
Način provjere znanja: pismeno jedan test nakon prvog semestra i drugi, završni test nakon drugog semestra.
Udžbenici: <ol style="list-style-type: none"> 1. Michael Devitt, Kim Sterelny, <i>Jezik i stvarnost</i>, KruZak, Zagreb, 2002 2. William James Earle (Vilijem Džejms Erl), <i>Uvod u filozofiju</i>, Dereta, Beograd, 2005 3. Samuel Gorovitz et al., <i>Philosophical Analysis</i>, McGraw-Hill, Inc., 1963 4. Scott Soames, <i>Philosophical Analysis in the Twentieth Century</i>, Princeton University Press, 2003 5. Avrum Stroll (Ejvrum Strol), <i>Analitička filozofija u dvadesetom vijeku</i>, Dereta, Beograd, 2005 6. Ernst Tugendhat, Ursula Wolf, <i>Logish-semantische Propädeutik</i>, Reclam, Stuttgart, 1997
Literatura: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kent Bach, <i>Thought and Reference</i> 2. Peter Thomas Geach, <i>Reference and Generality</i> 3. Jack Kaminsky, <i>Language and Ontology</i> 4. Saul Kripke, <i>Imenovanje i nužnost</i> 5. Alex Orenstein, <i>Willard Van Orman Quine</i>

6. Hilary Putnam, *Reason, Truth and History*
7. Willard Van Orman Quine, *Riječ i predmet*
8. Nathan U. Salmon, *Reference and Essence*
9. Peter F. Strawson, *Analiza i metafizika. Uvod u filozofiju*
10. Ernst Tugendhat, *Jezičko-analitička filozofija*

Zbornici:

1. Robert R. Ammerman, *Classics of Analytic Philosophy*
2. Nenad Miščević, Matjaž Potrč, *Kontekst i značenje*
3. Aleksandar Pavković, Živan Lazović, *Ogledi o jeziku i značenju*
4. P.F. Strawson, *Philosophical Logic*

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Historija istočnih filozofija I, <i>FIL FIS 203</i>
Semestar, broj sati i broj bodova: III. semestar, 3 sata predavanja i 3 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i seminari
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovog kolegija jeste da se student u zimskom semestru što temeljitije uvede u glavne metafizičke tradicije Istoka (bitno određenje istočnjačkih filozofija i razlika naspram zapadnjačke filozofije; izvornost i međusobne razlike; prevladavanje «europocentrističkog» gledišta u pogledu istočnjačkih filozofskih tradicija; značenje duhovne predaje i pojam vremena, književnih djela i filozofije – komparativistički pristup.
Sadržaj predmeta: Osnovni cilj ovog kolegija jeste da se student u zimskom semestru što temeljitije uvede u glavne metafizičke tradicije Istoka (bitno određenje istočnjačkih filozofija i razlika naspram zapadnjačke filozofije; izvornost i međusobne razlike; prevladavanje «europocentrističkog» gledišta u pogledu istočnjačkih filozofskih tradicija; značenje duhovne predaje i pojam vremena, književnih djela i filozofije.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: pismeno (1 test /kolokvij/ sredinom semestra nakon prvih sedam sedmica nastave + 1 test /kolokvij/ na kraju semestra u 15 sedmici nastave u semestru) i završni usmeni razgovor, ili završni test (ispit): pismeni i usmeni u 16. sedmici nastave u semestru (isti način provjere znanja i u zimskom i u ljetnjem semestru).
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Edward Said, <i>Orijentalizam</i>, «Svjetlost», Sarajevo, 1999.;2. Čedomil Veljačić, <i>Razmeđa azijskih filozofija</i>, tom I i II, Sveučilišna naklada «Liber», Zagreb, 1978. (alternativno);3. Čedomil Veljačić, <i>Filozofija istočnih naroda</i>, (hrestomatija, knjiga XI i XII), Nakladni zavod «Matice hrvatske», Zagreb, 1983. (alternativno);
Dodatna i preporučena literatura:- <ol style="list-style-type: none">1. Sarvepali Radakrišnan, <i>Indijska filozofija</i>, tom I i II, «Nolit», Beograd, 1964. (alternativno);2. Đuzepe Tuči, <i>Istorija indijske filozofije</i>, «Nolit», Beograd, 1982. (alternativno);3. Dušan Pajin, <i>Filozofija upanišada</i>, «Nolit», Beograd, 1980.;4. Hiriyana, <i>Osnovi indijske filozofije</i>, «Naprijed», Zagreb, 1980. (alternativno);5. Fung Ju-Lan, <i>Istorija kineske filozofije</i>, «Nolit», Beograd, 1971.;6. James W. Heisig, <i>Filozofi ništavila: esej o Kyoto školi</i>, Kult B, Sarajevo, 2007.7. Muhammed Iqbal, <i>Razvoj metafizike u Perziji</i>, «Connectum», Sarajevo, 2004.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Historija istočnih filozofija II, <i>FIL FIS 210</i>
Semestar, broj sati i broj bodova: IV. semestar, 3 sata predavanja i 3 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i seminari
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Tijekom trajanja ljetnjeg semestra u islamsku filozofsku tradiciju i osnovne škole i predstavnike (značenje i koncept filozofije u islamu, definicija, izvori, metodologija, faktori utjecaja na nastanak, područja interesovanja islamske filozofije i njen odnos sa drugim islamskim naukama; grčka i sirijska pozadina te indijsko i perzijsko zaleđe i utjecaji). Potom, već na samom kraju da mu se ponudi pregled prinosa autora sa ovih prostora (islamska misao u Bosni i Hercegovini i Balkanu).
Sadržaj predmeta: Studenti prate ciklus predavanja iz arapsko-islamske filozofiju u ljetnjem semestru, gdje se svaka od uključenih tradicija nastoji promatrati u sklopu njihovih osnovnih škola i predstavnika – povlačeći moguće veze i dosluh između njih, uz poseban naglasak na osnovnoj terminologiji i terminološkim raščlambama. U toku svakog semestra student je obavezan da pročita <i>pet</i> djela po vlastitom odabiru za svaki semestar koja su se u izvodima ili cjelovito obrađivala na seminarima, kao i osnovnu kritičku literaturu o njima koja je navedena u ovom programu – uz obavezu da u dogovoru sa nastavnikom napiše dva seminarska rada na zadanu temu.
Preduvjeti za upis predmeta: položen ispit iz Historije istočnih filozofija I
Način provjere znanja: pismeno (1 test /kolokvij/ sredinom semestra nakon prvih sedam sedmica nastave + 1 test /kolokvij/ na kraju semestra u 15 sedmici nastave u semestru) i završni usmeni razgovor, ili završni test (ispit): pismeni i usmeni u 16. sedmici nastave u semestru (isti način provjere znanja i u zimskom i u ljetnjem semestru).
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. John L. Esposito, <i>Što bi svatko trebao znati o islamu</i>, FFDI, Zagreb, 2003.2. S. H. Nasr, <i>Srce islama: trajne vrijednosti za čovječanstvo</i>, «El-Kalem», Sarajevo, 2002.3. M.M. Sharif, <i>Historija islamske filozofije</i>, tom I i II, «August Cesarec», Zagreb, 1988.;4. S.H. Nasr, <i>Tri muslimanska mudraca</i>, «El-Kalem», Sarajevo, 1993.;5. Ebu Hamid al-Gazali, <i>Nesuvislost filozofa</i>, Zagreb, 1993. (alternativno);6. Ibn Rušd/Averroes, <i>Nesuvislost nesuvislosti</i>, «Naprijed», Zagreb, 1988.
Dodatna i preporučena literatura:- <ol style="list-style-type: none">1. Hans Daiber, <i>Borba za znanje u islamu: neki historijski aspekti</i>, «Kult B», Sarajevo, 2004.2. Hans Daiber, <i>Islamska filozofija: inoviranje i posredovanje između grčke i srednjovjekovne europske misli</i>, «Kult B», Sarajevo, 2007.3. Oliver Leaman, <i>Izgnubljeno u prijevodu: eseji iz islamske i jevrejske filozofije</i>, «Buybook», Sarajevo, Buybook, 2004.4. Amir Ljubović, <i>Logička djela Bošnjaka na arapskom jeziku</i>, Orijentalni institut u Sarajevu, 1996.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Opća sociologija II (Teorijska sociologija), FIL FIS 204
Semestar, broj sati i broj bodova: III. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 4
Trajanje: i semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovog kolegija je da se studenti druge godine studija upoznaju sa širim i profundnijim problemima sa aspekta aktualnosti društvenih procesa i njegovih tokova i konstelacija. Ovaj kolegij je predviđen kao svojevrsna nadgradnja osnovnim oblicima sociološke misli koje su studenti morali apsolvirati u toku prve godine studija na nastavnim predmetima Opća sociologija I. upoznati studente sa osnovnim teorijskim postavkama u sociologiji, sa najznačajnijim teorijama i teoretičarima sociološke misli, kako klasičnih tako i savremenih socioloških teorija koje se bave promišljanjima različitih aspektata društva, kako u njegovom parcijalitetu, tako i u totalitetu.
Sadržaj predmeta: Sociologija kao teorijska znanost Savremeni značaj sociologije Teoretiziranje društvenih fenomena, procesa i odnosa i njihov značaj za empirijska istraživanja. Odnos između klasičnih i savremenih socioloških teorija Sociologija kao pozitivna nauka.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz Opće sociologije na prvoj godini studija
Način provjere znanja: Istraživački radovi koji se prezentiraju i interpretiraju na vježbama, parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: 1. Fočo, Salih: Sociologija. 2. Giddens, Anthony, Sociologija. ili 3. Haralambos Michael i R. Heald: Sociologija.
Dodatna i preporučena literatura:- 1. Dirkem, Emil: <i>O podjeli društvenog rada</i> , Prosveta, Beograd, 1972. a. <i>Pravila sociološke metode</i> , Savremena škola, Beograd, 1963. 2. Đurić, Mihajlo: <i>Sociologija Maksa Webera</i> , Naprijed, Zagreb, 1987. 3. Engels, Fridrich: <i>Položaj radničke klase u Engleskoj</i> , Prosveta, Beograd, 1977. a. <i>Porijeklo porodice privatnog vlasništva države</i> , Svjetlost Sarajevo, 1974. 4. Fočo, Salih: <i>Štrajk između iluzije i zbilje</i> , Rad, Beograd, 1989. a. <i>Sve o sindikatu</i> , Radnička štampa, Beograd, 1990. b. <i>Jugoslovenski haos i bosanska tragedija</i> , Svjetlost, Sarajevo, 1993.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Opća sociologija II (Empirijska sociologija), FIL FIS 211
Semestar, broj sati i broj bodova: IV. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 4
Trajanje: i semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Kolegij se sastoji od predavanja i vježbi. Studenti će biti upoznati sa aktualnim sociološkim tendencijama i praktičnim odnosno aplikabilnim sociološkim zakonitostima u formi tehnika i metoda socioloških istraživanja.
Sadržaj predmeta: Kolegij će sadržavati predavanja o najrelevantnijim temama iz oblasti empirijske sociologije koji preko kategorijalnog aparata i teorijskih postavki nastoji izvršiti što cjelovitiju i efektivniju sliku o različitim društvenim fenomenima i njihovim konstelacijama. U tom smislu na vježbama je predviđen rad sa studentima iz metodologije izrade naučnog teksta, korištenjem najrelevantnijih autora koji su pisali o ovoj problematici. Poseban će akcenat biti na pripremi i izradi istraživačkih radova koje su studenti dužni da urade i izlože uz prethodno izlaganje metode koje su koristili za izradu istraživačkog rada.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz Opće sociologije II (Teorijska sociologija).
Način provjere znanja: Istraživački radovi koji se prezentiraju i interpretiraju na vježbama, parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Fočo, Salih: Sociologija.2. Giddens, Anthony, Sociologija. Ili Haralambos Michael i Heald: Sociologija.
Dodatna i preporučena literatura:- <ol style="list-style-type: none">1. Dirkem, Emil: <i>O podjeli društvenog rada</i>, Prosveta, Beograd, 1972.<ol style="list-style-type: none">a. <i>Pravila sociološke metode</i>, Savremena škola, Beograd, 1963.2. Đurić, Mihajlo: <i>Sociologija Maksa Webera</i>, Naprijed, Zagreb, 1987.3. Fočo, Salih: <i>Štrajk između iluzije i zbilje</i>, Rad, Beograd, 1989.<ol style="list-style-type: none">a. <i>Sve o sindikatu</i>, Radnička štampa, Beograd, 1990.b. <i>Jugoslavenski haos i bosanska tragedija</i>, Svjetlost, Sarajevo, 1993.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija politike (političke ideje i njihovi predstavnici), FIL FIS 205
Semestar, broj sati i broj bodova: III. semestar, 2 sat predavanja 2 sata vježbi, ECTS 4
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Steći osnovna znanja iz politike kao praktične filozofije i moderne teorije moći i političkih odnosa
Sadržaj predmeta: Stara nauka o politici (politička filozofija). Antički „polis“ i rimska „res publica“ kao paradigma predmeta stare nauke o politici. Nova nauka o politici – politička sociologija kao nauka o uzročno-funkcionalnim odnosima između društvenih pojava : nauka o uspostavljanju, funkcioniranju i mijenjanju (političkih) odnosa u društvu. Institucionaliziranje politike: državni poredak, političke partije, politički pokreti, grupe za pritisak, javno mnijenje i dr. Pojam vladavine. Moć i politička vlast. Opće karakteristike političke vlasti. Klasna borba kao politička borba. Tipovi političke vladavine. Sociologija države. Sociologija političkih stranaka. Sociologija političkih pokreta.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. J. Habermas: Teorija i praksa2. J. Habermas: Problemi legitimacije u kasnom kapitalizmu, Javno mnijenje3. E. Vajl: Politička filozofija4. F.Šluk: Politička filozofija5. I. Kant: Metafizika čudoređa6. H. Ardent: Politički eseji7. J. Rawls: Politički liberalizam8. K. Popper: Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji9. Ch. Taylor: Bolest moderniteta

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: <i>Sociologija politike (savremene političke teorije), FIL FIS 212</i>
Semestar, broj sati i broj bodova: IV. semestar, 2 sat predavanja 2 sata vježbi, ECTS 4
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Steći osnovna znanja iz politike kao praktične filozofije i moderne teorije moći i političkih odnosa
Sadržaj predmeta: Stara nauka o politici (politička filozofija). Antički „polis“ i rimska „res publica“ kao paradigma predmeta stare nauke o politici. Nova nauka o politici – politička sociologija kao nauka o uzročno-funkcionalnim odnosima između društvenih pojava : nauka o uspostavljanju, funkcioniranju i mijenjanju (političkih) odnosa u društvu. Institucionaliziranje politike: državni poredak, političke partije, politički pokreti, grupe za pritisak, javno mnijenje i dr. Pojam vladavine. Moć i politička vlast. Opće karakteristike političke vlasti. Klasna borba kao politička borba. Tipovi političke vladavine. Sociologija države. Sociologija političkih stranaka. Sociologija političkih pokreta.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Aristotel: Politika, Nikomahova etika2. Platon: Država3. Makijaveli: Vladalac4. Hobbes: Levijatan5. T. More: Utopija6. R. Mills: Elita vlasti7. J. Habermas: Tehnika i znanost kao ideologija8. J. Habermas: Teorija i praksa9. J. Habermas: Problemi legitimacije u kasnom kapitalizmu, Javno mnijenje

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija kulture I, FIL FIS 206 (III semestar) i FIL FIS 213 (IV semestar)
Semestar, broj sati i broj bodova: III i IV, 2 sata predavanja, ECTS 4
Trajanje. 2 semestra
Tip kolegija: obavezan
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Utemeljiti pojam kulture, te ukazati na strukturnu, modalnu i povijesnu višeznačnost i varijabilnost. Počevši od diferencija u pojmu kulture predstavlja se kulturna morfologija, njezino društveno povijesno posredovanje, te njene ekspresivne jezičke i simboličke forme u perspektivi povijesnog razvoja od tzv. "primordijalnih" do "suvremenih" formi.
Sadržaj predmeta: Kolegij polazi od bazičnog odnosa čovjeka/društva i prirode u kojemu se artikulira geneza odnosa čovjaka prema svijetu (prirodi, društvu i samome sebi), a koji se potom razvija od primario tehničkog zahvata u prirodu sve do simboličkog i jezičkog oblikovanja svijeta. Kolegij pri tom razrađuje odnos "primitivnih" i "kasnih" kultura, ideju i logiku napretka, evoluciju kulture u uvjetima znanstveno tehničke civilizacije, te promjene u pojmu kulture i "krizu kulture".
Preduvjeti za upis predmeta: -
Način provjere znanja: pismeni (esej) i usmeni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Claude Levi Strauss, Tužni tropi (alternativno)2. Claude Levi-Strauss, Divlja misao (alternativo)3. Oswald Spengler, Propast Zapada4. Eugen Fink, Osnovni fenomeni ljudskog postojanja5. Rože Kajoa, Igre i ljudi6. Johan Huizinga, Homo ludens

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Estetika I, FIL FIS 207
Semestar i broj bodova: III semestar, 4 ECTS
Trajanje: 1 semestar, 2 sata predavanja i 2 sata seminara
Tip kolegija : predavanje i seminari
Status predmeta (obavezan): temeljni
Cilj predmeta: Nastavni predmet estetika ima cilj široko raskrivati problematiku estetike s o bzirom na napuštanja odnosa sa filozofijom.
Sadržina predmeta: Estetika i filozofija Lijepo i umjetnost Pravci estetike S onu stranu estetike Zapad i Istok iz obzora umjetnosti Problematiziranje pojma umjetnik - stvaralac
Preduvjeti za upis predmeta: položeni svi predmeti na prvoj godini studija
Način provjere znanja: pismeni i usmeni
Obavezna literatura i udžbenici: 1. K. Gilbert, H. Khun, Istorija estetike 2. N. Hartman: Estetika, M. Heidegger, Jacques Derrida – Istina u slikarstvu, Izbori iz dijela suvremenih autora, problematika tradicionalna - moderna umjetnost (izbor s obzirom na recentna djela)
Preporučena literatura: 1. Djela antičke filozofije umjetnosti (Platon, Aristotel, Plotin) 2. Izbor iz djela klasičnih filozofa: Kant, Hegel, Schelling 3. Linda Hačion – Poietika postmodernizma Isorija, Teorija, Fikcija, Svetovi. Arthur C. Danto – Preobražaj svakidašnjeg

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i kod : Estetika II, FIL FIS 214
Semestar i broj bodova IV semestar, 4 ECTS
Trajanje: 1 semestar, 2 sata predavanja i 2 sata seminara
Tip kolegija : predavanje i seminari
Status predmeta (obavezan): temeljni
Cilj predmeta: Cilj predmeta je temeljna orijentacija i razvijanje jednog osobitog odnosa spram živih vrijednosti postojećeg, lijepog, dobrog, istinitog. Obrazovanje i odgajanje kreativnosti u zapažanju umjetničkih djela kako ona ne bi ostala za recipijente učinak apstrakcije. Akcentiramo i razvijanje aksiološkog pristupa umjetnosti kako bi se zauzeli kritički stavovi prema podjeli umjetničkih djela na klasična i moderna. Cilj je razvijati kriterije znanstvenog izvođenja i donošenja zaključaka kao i njihove otvorenosti za nove šanse traganja u tajnu umjetnosti.
Sadržina predmeta: Estetika i poimanje onog što se u iskustvu zbiva Rezultati utihnuća filozofije u pogledu umjetnosti Sistematska misao i njena pretenzija za pojmovno određenje – ukroćenje umjetnosti Moderna i postmoderna Kriza djela, estetiziranje životnog svijeta
Preduvjeti za upis predmeta: položeni svi predmeti na prvoj godini studija
Način provjere znanja: pismeni i usmeni
Obavezna literatura i udžbenici: 1. K. Gilbert, H. Khun, Istorija estetike 2. N. Hartman: Estetika, M. Heidegger, Jacques Derrida – Istina u slikarstvu, Izbori iz dijela suvremenih autora, problematika tradicionalna - moderna umjetnost (izbor s obzirom na recentna djela)
Preporučena literatura: 1. Djela antičke filozofije umjetnosti (Platon, Aristotel, Plotin) 2. Izbor iz djela klasičnih filozofa: Kant, Hegel, Schelling 3. Linda Hačion – Poietika postmodernizma Isorija, Teorija, Fikcija, Svetovi. Arthur C. Danto – Preobražaj svakidašnjeg

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Historija filozofije III FIL FIS 301
Semestar, broj sati i broj bodova: V, 4 sata predavanja 4 sata seminara ECTS 7
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i seminari
Status predmeta: (obavezan)
Cilj predmeta: Cilj predmeta je pružiti studentima temeljna znanja iz oblasti filozofije njemačkog idealizma i glavnih tokova filozofije 19. i 20. stoljeća. Zadatak realizacije nastave na ovom predmetu je da studenti kroz sticanje potrebnih znanja, shvate povezanost različitih filozofijskih pravaca u filozofijskoj tradiciji. Na taj način studenti bi stekli uvid u glavne tendencije i tokove mišljenja u posljednja dva stoljeća, što bi predstavljalo pretpostavku za razumijevanje suvremene situacije u filozofijskom mišljenju. Cilj nastave na predmetu <i>Historija filozofije III</i> jeste upoznati studente na studijskim grupama Odsjeka za filozofiju i sociologiju sa temeljnim filozofijskim orijentacijama od konca 18. do konca 20. stoljeća. Ovaj period povijesti filozofije ovdje treba biti izložen u osnovnim crtama, koje prate filozofijske tendencije od Kantovog „prelom mišljenja“ do Heideggerovih i post-heideggerijanskih interpretativnih i transformativnih nastojanja u filozofiji. U tom smislu Kantov „kopernikanski obrat“ i zasnivanje transcendentalne filozofije, pokazuju se kao mjesto koje determinira kasnija filozofijska nastojanja, koja u konačnom imaju svoje značenje u suvremenim filozofijskim tendencijama, gdje se redefinišu pozicije metafizike u sustavu ljudskog znanja i filozofiju u cjelosti izvode na pravac neophodnosti njenog postavljanja na novim osnovama.
Sadržaj predmeta: Glavne tematske cjeline koje će biti tematizirane u toku jedne nastavne godine: Kantovo zasnivanje kritike čistog uma. Zadaća metafizike i transcendentalna filozofija kod Kanta. Aporije čistog uma. Arhitektonika čistog uma. Fichteova transcendentalna filozofija. Jacobi i kritika njegove filozofijske misli. Schellingov transcendentalni idealizam. Hegelov sistem filozofije. Mišljenje egzistencije u filozofiji 19. stoljeća. Nietzscheova kritika metafizike. Husserlovo zasnivanje fenomenologije. Jaspersova filozofija egzistencije. Heideggerova filozofija i filozofijska tradicija. Kritička teorija i Adornova kritika filozofijske tradicije. Fenomenološko promišljanje modernog svijeta. Suvremenost i tradicija u modernoj filozofiji. U prvom semestru studenti se upoznaju sa temeljnim značenjima Kantove filozofije. Ovdje je osnovno težište stavljeno na Kritiku čistog uma i Kritiku moći suđenja, temeljna Kantova djela. Razumijevanje povijesno-filozofijskog značaja ovih knjiga, jeste osnovni zadatak koji se stavlja pred studente na početku petog semestra. Nakon razumijevanja osnova metafizike Immanuela Kanta, student se upućuje na razmatranje poslijekantovske filozofije, prije svega Fichteove filozofije, koja se interpretira u ontološkom značenju transcendentalne logike ovog filozofa. Schellingova filozofija, kao vrh transcendentalne filozofije, ali i njemačkog idealizma u cjelosti, na jednoj strani se interpretira kao u osnovi eksplikacija Kantove transcendentalne filozofije, a na drugoj kao mjesto iskoračenja iz problema koji se u bitnom određuju Kantovim konceptom mišljenja. U tom smislu Hegelova filozofija se pokazuje kao jedna vrsta kraja njemačkog idealizma, ali kraja koji istovremeno predstavlja raskid sa zahtjevima transcendentalne filozofije.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz Historije filozofije I i Historije filozofije II.
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini prvog semestra. Test # 1 na kraju prvog semestra. Esej # 2 na sredini drugog semestra. Test # 2 na kraju drugog semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Immanuel Kant, Kritika čistog uma2. Immanuel Kant, Kritika moći suđenja3. F. W. J. Schelling, Forma i princip filozofije4. F. W. J. Schelling, Sistem transcendentalnog idealizma5. J. G. Fichte, Učenje o nauci/Osnovi cjelokupnog učenja o nauci6. G. W. F. Hegel, Fenomenologija duha7. F. Nietzsche, Tako je govorio Zarathustra8. E. Husserl, Kartezijanske meditacije

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Historija filozofije III, FIL FIS 306
Semestar, broj sati i broj bodova: VI semestar, 4 sata predavanja, 4 sata seminari, ECTS 6
Trajanje: I. semestar
Tip kolegija: Predavanja i Seminari
Status predmeta: (obavezan)
Cilj predmeta: Studijem temeljnih orijentacija filozofijske misli 19. i 20. stoljeća, počevši od Kantovog zasnivanja metafizike i predstavljanja značaja njegove filozofije za kasnije filozofijske tokove, studenti trebaju steći zaokruženu sliku o zadaćama i povijesnim tendencijama filozofije u svim njenim povijesnim pravcima. Na ovaj način studenti će dobiti uvid u cjelinu filozofijske misli i kompetentno moći prepoznavati najvažnije odrednice pojedinih povijesnih perioda. Studenti će kroz uvid u literaturu steći temeljna znanja o filozofijskim orijentacijama ovog periodu, prijedporima u mišljenju i povijesnim mijenama koje su odredile sadržaj filozofije ovog vremena. Oni će moći kompetentno razlikovati koncepte metodologije, metoda i povijesno-filozofijskih uvida, vrste filozofijskog posmatranja, te će razviti sposobnost vođenja interaktivnih rasprava i pisanja eseja koji će kompetentno izlagati temeljne sadržaje pojedinih načina tematiziranja glavnih filozofijskih pitanja u jednom vremenu.
Sadržaj predmeta: U drugom semestru izlaganja nastava se fokusira na razmatranje filozofije poslije Hegela i njemačkog idealizma, ali razmatranje koje ima povijesno-filozofijsku širinu cjeline nastojanja koja su izražena u filozofiji kraja devetnaestog stoljeća. Ovdje se ne radi o historijskim analizama, nego razumijevanju živog značenja povijesnosti koje filozofija ovog perioda u svojoj glavnoj tendenciji nosi sa sobom. Posebna pažnja bit će posvećena prelazu stoljeća u filozofiji i Heideggerovom zasnivanju fundamentalne ontologije, kao putu prevladavanja metafizike i kritike tradicionalnog filozofijskog mišljenja koje nije poštivalo ontološku diferenciju. Na taj način se Heidegger pojavljuje kao ključno mjesto filozofije 20. stoljeća i referentna odrednica prema kojoj se sagledava cjelokupna misao ovog perioda. Kraj semestra sadrži završna razmatranja o suvremenoj filozofijskoj misli i razlike između onoga što u filozofiji možemo odrediti kao tradicionalno i onoga što određujemo kao suvremeno mišljenje.
Preduvjeti za upis predmeta: Položeni ispit iz historije filozofije III - i semestar
Način provjere znanja: Esej # 2 na sredini drugog semestra. Test # 2 na kraju drugog semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. K. Jaspers, <i>Filozofija</i>2. M. Heidegger, <i>Bitak i vrijeme</i>3. M. Heidegger, <i>Šumski putevi</i>4. H. G. Gadamer, <i>Istina i metoda</i>5. J. Habermas, <i>Filozofski diskurs moderne</i>6. B. Waldenfels, <i>U mrežama životnog svijeta</i>7. M. Frank, <i>Kazivo i nekazivo</i>8. S. Kierkegaard, <i>Ili-ili</i>

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Ontologija II, FIL FIS 302 (V semestar - kritika metafizike subjektivnosti); FIL FIS 307 (VI semestar - okret ka egzistenciji i antropološko pitanje)
Semestar, broj sati i broj bodova: V i VI, 3+3, ECTS 7
Trajanje: 1 semestar (FIL FIS 302) i 1 semestar (FIL FIS 307)
Tip kolegija: predavanje i seminari
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Na temelju povijesti ontologijskog pitanja istražiti povijesne modalitete tog pitanja koje je od generiralo povijest metafizike subjektivnosti. U drugom koraku kojegij se bavi pitanjem kraja metafizike subjektivnosti, odnosno kritikom metafizike subjektivnosti i perenijalnih ontologija: kritikom filozofije kao metafizike.
Sadržaj predmeta: Polazeći od završne figure metafizike subjektivnosti u Hegelovoj filozofiji apsolutnog subjekta i njegovog temeljnog postulata o jedinstva bitka i mišljenja, te prateći figuru metafizike subjektivnosti u izvedbi Husserlove fenomenologije, dopijeva se do nove fenomenologije životnog svijeta i teorije intersubjektivnosti. Model "nove ontologije" demonstrira se na primjeru Heideggerove fundamentalne ontologije, egzistencijalne analitike tu-bitka kao bitka-u-svijetu, odnosno unutar njegovih pitanje o smislu bitke te o istini i povijesnosti bitka.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: pismeni (esej i test) i usmeni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. G:W.F.Hegel, Fenomenologija duha Kultura, Zagreb 1955;2. Naprijed, Zagreb 1987.;3. T.W. Adorno, Tri studije o Hegelu, V. Masleša, Sarajevo, 1972, 1990²;4. Friedrich Nietzsche, Tako je govorio Zaratustra, Zagreb Mladost 1975; Grafos, Beograd 1980 i Volja za moć, Prosveta, Beograd 1970;5. Sören Kierkegaard, Ili-Ili V. Masleša Sarajevo, 1979, 1990²;6. Edmund Husserl, Ideja Fenomenologije (pet predavanja), BIGZ, Beograd 1975;7. Kartezijanske meditacije, Zagreb, CKDSSO, Zagreb 1976.; Filozofija kao stroga znanost, Ljevak, Zagreb 2004;8. Martin Heidegger - Bitak i vrijeme, Naprijed Zagreb, 1985;9. Hölderlinove himne ,Germanija' i ,Rajna', Demetra, Zagreb 2002;10. Kraj filozofije i zadaća mišljenja (zbornik), Naprijed, Zagreb;

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Teorija spoznaje [KLASIČNE TEORIJE SPOZNAJE] FIL FIS 303
Semestar, broj sati i broj bodova: V. semestar, 2 sata predavanja, 4 sata vježbi, ECTS: 6
Trajanje: V. semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezan
<p>Cilj predmeta: Osnovni cilj ovog kolegija jeste da studentima pruži uvid u bit spoznajnog odnosa koji nastaje u trianguaciji između čovjeka, svijeta i jezika, uvid u funkcioniranje spoznajnih sposobnosti ljudskog bića u nižim kognitivnim aktivnostima (percepcija, memorija, pažnja) i višim kognitivnim aktivnostima (logičkoj i lingvističkoj), uvid u semantičku i strukturalnu dimenziju znanstvenog formuliranja spoznajnih uvida o sebi, o drugom i o svijetu. Stoga se teorija spoznaje istražuje kao najšira i najobuhvatnija osnova ljudskog znanju uopšte unutar koje se reflektiraju i fundiraju partikularne teorije i metode različitih područja spoznavanja. Studenti se upoznaju s ulogom različitih filozofskih i znanstvenih disciplina sa stanovišta sadržaja spoznaje, procesa spoznavanja, intencionalnosti, rekonstrukcije spoznajnog sadržaja u teoriji i praktičkom djelovanju. U realciju se dovode i proučavaju različite, katkada i potpuno suprotstavljene, koncepcije ontoloških i epistemoloških pretpostavki spoznajnog procesa kojem se u teoriji spoznaje pristupa sa stanovišta problematiziranja izvora i primjene spoznatog. Sadržaj predmeta izlaže se u 6 glavnih sklopova.</p>
<p>Sadržaj predmeta: U prvoj polovini kolegija studenti se kroz sklop 1 (Fenomen i problem spoznaje) uvode u fenomen spoznajnog odnosa kroz razjašnjavanje subjekt-objekt odnosa koji se uzima u tradicionalnoj spoznajnoj teoriji kao odnos predmeta i mišljenja. Pri tome se ulazi u probleme mogućnosti ograničenja i proširenja spoznaje, odnosno u pitanje realnih i transcendentnih granica spoznaje. Kroz sklop 2 (Teorija spoznaje kao filozofska disciplina) studenti se upoznaju sa statusom teorije spoznaje kao filozofske discipline i onim pitanjima koja iz same filozofije dolaze u spoznajnoteorijsko razmatranje. Pri tome je relacija teorije spoznaje i logike od najveće važnosti za ekspliciranje i analizu spoznajnoteorijskih kapaciteta čovjeka i drugih fizičkih sistema koji upotrebljavaju simboličku reprezentaciju u kognitivnom procesu. Kroz sklop 3 (Osnovni problemi teorije spoznaje) razmatra se odnos mišljenja i iskustva unutar temeljnih filozofskih / spoznajnoteorijskih dihotomija apriornog i aposteriornog, imanentnog i transcendentnog u porijeklu sadržaja i kategorijalnoj izvornosti spoznajnog aparata. Na osnovu ovih razmatranja studenti se uvode u različite koncepte ili teorije istine (korespondencijsku, koherencijsku, konzistencijsku).</p> <p>U drugoj polovini kolegija studentima se izlažu tri sklopa povezanih topika suvremene teorije spoznaje. Kroz sklop 4 (Pregled glavnih orijentacija u teoriji spoznaje) student se upoznaju sa značajnim brojem relevantnih spoznajnoteorijskih pozicija: naivni realizam, naučni realizam, naturalizam, senzualizam, skepticizam, solipsizam, klasični i moderni racionalizam, transcendentalizam, liberarni empirizam, konstruktivizam, fizikalizam, fenomenalizam, pragmatizam, marksizam. Kroz sklop 5 (Suvremena teorija naučnog spoznaje) pažnja se usmjerava na epistemologiju ili teoriju naučne spoznaje, na pitanja povezana sa strukturom naučne spoznaje te problem empirijskih osnova naučne spoznaje. Kroz sklop 6 (Teorijski i metodološki pluralizam) epistemološki fundacionalizam se kontrastira epistemološkim pluralizmom, stavovima filozofije holizma i pragmatizma. Time se otvaraju nove topike koncepta mogućeg iskustva za nova spoznajnoteorijska istraživanja.</p>
Preduvjeti za upis predmeta: nema
<p>Način provjere znanja: Provjera znanja se sastoji iz nekoliko dijelova. Studenti su dužni položiti dva pismena testa, jedan na kraju V i jedan na kraju VI semestra te završni usmeni ispit. Isto tako, studenti su obavezni napisati dva eseja, po jedan u toku svakog semestra dužine 4 - 5 kartica te ih predati do datuma koji nastavnik naznači. Konačna ocjena se određuje na osnovu urednog pohađanja nastave i učešća u diskusiji na vježbama (25 %), srednje ocjene testova i usmenog ispita (50 %) i srednje ocjene eseja (25 %). U vrijeme konsultacija, predmetni nastavnik i asistent će obavljati individualne razgovore sa studentima o rezultatima njihovih eseja, testova ili diplomskim radovima.</p>
<p>Obavezna literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jelena Berberović. Znanje i istina. Sarajevo, 1972 2. Jelena Berberović. Racionalnost i jezik. Sarajevo, 2004. 3. Nijaz Ibrulj. Filozofija logike. Sarajevo, 1999. 4. Nijaz Ibrulj. Stoljeće Rearanžiranja. Eseji o identitetu, znanju i društvu. Sarajevo, 2005. 5. R. Dekart: Rasprava o metodi

6. Dž. Lok: Ogljed o ljudskom razumu
7. Dž. Berkli: Rasprava o principima ljudskog saznanja
8. D. Hjum: Istraživanja o ljudskom razumu
9. G. Lajbnic: Novi ogleđi o ljudskom razumu
10. I. Kant: Kritika čistog uma
11. E.Husserl: Logička istraživanja
12. B. Rasel: Ljudsko znanje
13. L. Vitgenštajn: Filozofska istraživanja
14. Ejer: Problem saznanja

Dodatna i preporučena literatura:

1. Adam Morton. A guide through the theory of knowledge . Malden, MA : Blackwell Pub., 2003.
2. Nicholas Rescher. Epistemology : an introduction to the theory of knowledge. Albany : State University of New York Press, 2003.
3. Robert Audi. Epistemology : a contemporary introduction to the theory of knowledge . New York : Routledge, 2003.
4. Charlotte Hess and Elinor Ostrom (ed.). Understanding knowledge as a commons : from theory to practice. Cambridge, Mass. : MIT Press, 2007.
5. Barbara Herrnstein Smith. Scandalous knowledge : science, truth and the human. Durham, N.C. : Duke University Press, 2006.
6. Robert Hanna. Kant and the Foundation of Analytic Philosophy. Oxford, Clarendon Press, 2001.
7. P.F.Strawson. The Boundaries of Senses. Oxford University Press, 1972

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Teorija spoznaje [EPISTEMOLOGIJA] FIL FIS 308
Semestar, broj sati i broj bodova: VI. semestar, 2 sata predavanja, 4 sata vježbi, ECTS: 6
Trajanje: VI. semestar
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovog kolegija jeste da studentima pruži uvid u bit spoznajnog odnosa unutar pristupa kojeg pružaju konceptualna i doktrinarna utemeljenja spoznaje na području moderne znanosti. Epistemologija se kao znanstvena i filozofska disciplina, povezana s logikom (logičkim calculusom, fuzzy logikom, informatikom) i matematikom razlikuje od klasične teorije spoznaje kao područje teorijskog utemeljenja i praktične verifikacije isključivo kognitivnih rezultata znanosti, društvenih i prirodnih. Student na kolegiju saznaje teorijska i praktična utemeljenja znanstvenih teorija, metode provjerljivosti znanstvenih tvrdnji, paradigme znanstvenih otkrića i njihov odnos prema istraživanjima osnova znanosti.
Sadržaj predmeta: Sadržaj predmeta izlaže se u tri glavna sklopa. Kroz sklop I: (Pregled glavnih orijentacija u teoriji spoznaje) student se upoznaju sa značajnim brojem relevantnih spoznajnoteorijskih pozicija: naivni realizam, naučni realizam, naturalizam, senzualizam, skepticizam, solipsizam, klasični i moderni racionalizam, transcendentalizam, liberarni empirizam, konstruktivizam, fizikalizam, fenomenalizam, pragmatizam, marksizam. Kroz sklop II: (Savremena teorija naučnog spoznaje) pažnja se usmjerava na epistemologiju ili teoriju naučne spoznaje, na pitanja povezana sa strukturom naučne spoznaje te problem empirijskih osnova naučne spoznaje. Kroz sklop III: (Teorijski i metodološki pluralizam) epistemološki fundacionalizam se kontrastira epistemološkim pluralizmom, stavovima filozofije holizma i pragmatizma. Time se otvaraju nove topike koncepta mogućeg iskustva za nova spoznajnoteorijska istraživanja.
Preduvjeti za upis predmeta: Položen ispit iz predmeta Teorija spoznaje [<i>Klasične teorije spoznaje</i>].
Način provjere znanja: Provjera znanja se sastoji iz nekoliko dijelova. Studenti su dužni položiti dva pismena testa, jedan na sredini i jedan na kraju semestra te završni usmeni ispit. Isto tako, studenti su obavezni napisati dva eseja (jedan na temu fundacionalističkih epistemoloških teorija i jedan s područja pluralističkih epistemoloških teorija koju mogu sami odabrati uz konsultacije s nastavnikom) dužine 4 - 5 kartica te ih predati do datuma koji nastavnik naznači. Konačna ocjena se određuje na osnovu urednog pohađanja nastave i učešća u diskusiji na vježbama (25 %), srednje ocjene testova i usmenog ispita (50 %) i srednje ocjene eseja (25 %). U vrijeme konsultacija, predmetni nastavnik i asistent će obavljati individualne razgovore sa studentima o rezultatima njihovih eseja, testova ili diplomskim radovima.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Jelena Berberović. <i>Znanje i istina</i>. Sarajevo, 19722. Jelena Berberović. <i>Racionalnost i jezik</i>. Sarajevo, 2004.3. Nijaz Ibrulj. <i>Stoljeće Rearanžiranja</i>. Sarajevo, 2005.4. H. Rajhenbah: <i>Rađanje naučne filozofije</i>5. Dž. Džui: <i>Logika, teorija istraživanja</i>6. K. Poper: <i>Logika naučnog otkrića</i>7. T. Kun: <i>Struktura naučnih revolucija</i>8. P. Fajerabend: <i>Protiv metode</i>
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Adam Morton. <i>A guide through the theory of knowledge</i> . Malden, MA : Blackwell Pub., 2003.2. Nicholas Rescher. <i>Epistemology : an introduction to the theory of knowledge</i>. Albany : State University of New York Press, 2003.3. Robert Audi. <i>Epistemology : a contemporary introduction to the theory of knowledge</i> . New York : Routledge, 2003.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Etika I, FIL FIS 304
Semestar, broj sati i broj bodova: V. semestar; 3 sata predavanja i 3 sata seminara; ECTS 6
Trajanje: V. semestar
Tip kolegija: predavanje i seminari
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Cilj je predmeta da studenti/ce dobiju znanja o temeljnim problemima sa kojima se suočava etika kao praktična filozofija. Centralni etički pojmovi (dobro, ispravno, vrlina, dužnost, odgovornost, sloboda, autonomija itd.) će se eksplicirati unutar temeljnih tipova etičkih terija (etika prirodnog zakona, etika prirodnih prava, utilitarizam, deontološka etika). Pokrenuta će biti pitanja primijenjene etike: životna sredina, bogati i siromašni, eutanazija. Ovladavanje sadržajima predmeta pruža studentima/cama nezaobilazan korpus znanja o etici, razvija etičku senzibilnost i sposobnost kritičkog razmišljanja unutar područja morala.
Sadržaj predmeta: Predavanja će započeti objašnjenjem pojmova normativne etike, deskriptivne etike, metaetike i primijenjene etike, te ukazivanjem na značajna pomjeranja unutar zapadnoevropske etike kao filozofijske discipline. Četiri tradicionalne etičke teorije – Aristotelova, D. Humeova, I. Kantova i J. S. Milllova će ukazati na tipove etičkih teorija unutar historije etičke misli. U sistematskom vidu biti će razmatrana pitanja domena morala i tri ose moralnog promišljanja, problemi utemeljivanja u moralu i izazovi ontologije morala. Naročita pažnja će biti posvećena etikama univerzalnog poštovanja, reciprociteta i egalitarnosti, te ljudskim pravima, jednakosti i njenim implikacijama. Unutar ovih razmatranja biti će problematizirano razlikovanje između moraliteta i ćudorednosti, apstraktnom i konkretnom moralnom sopstvu, a naročita pažnja će biti posvećena mogućnosti sinteze etike pravila i etike vrline. Primijenjenoj etici i nekim od kompleksnih problema unutar nje biti će posvećena predavanja i seminari u drugom dijelu semestra. U ovome sklopu govorit će se o etici prirode i odgovornost prema budućim generacijama, te razmatrati bioetička pitanja o eutanaziji i izazovima novih reproduktivnih tehnologija. Završna razmatranja će se baviti temom bogatih i siromašnih, obavezi pomaganja i globalnoj pravdi.
Preduvjeti za upis predmeta: Historija filozofije i i II
Način provjere znanja: individualni esej, 1 test /kolokvij/ sredinom semestra nakon prvih sedam sedmica nastave + 1 test /kolokvij/ na kraju semestra u 15 sedmici nastave u semestru i završni usmeni razgovor.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. E. Tugendhat, <i>Predavanja o etici</i>, Zagreb 2003.2. P. Singer, <i>Praktična etika</i>, Beograd 2000.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Aristotel: <i>Nikomahova etika</i>, Beograd 1980.2. Mil: <i>Utilitarizam</i>, Beograd 1960.3. Kant: <i>Zasnivanje metafizike morala</i>, Beograd 1981.4. McIntyre, <i>Kratka istorija etike</i>, Beograd 2000.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija religije, <i>FIL FIS 305</i>
Semestar, broj sati i broj bodova: V semestar, 2 sata predavanja i 2 sata seminara, ECTS 6
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i seminari
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Sociologija religije je prvenstveno proučavanje praksi, društvenih struktura, historijskih pozadina, razvitaka, univerzalnih tema i uloga religije u društvu. S obzirom da sociolozi religije nastoje objasniti učinke društva na religiju i učinke religije na društvo, dakle, kroz ovaj dijalektički odnos, cilj nastave iz ovog kolegija je upoznati studente s osnovama sociologije religija, prenijeti i steći osnovna saznanja o sociološkom aspektu fenomena religije i religioznosti, te odnosa religije i društva.
Sadržaj predmeta: U predavanjima i seminarima bit će riječi o različitim svjetskim religijama, značajnijim predstavnicima klasične i novije sociologije religije kao i relevantnim empirijskim istraživanjima na tom području u BiH i svijetu. Polaznici će se osposobiti za bolje razumijevanje nastanka religija, njihova smisla u ljudskom životu, te uloge vjerskih zajednica u modernom društvu, posebice u bh. društvu i tranzicijskim promjenama. Cilj je razviti kritičko mišljenje i duboki religijski pluralizam kod studenata o jednom od značajnih fenomena suvremenih društava. Metodologija: predavanja, seminari, individualni rad i studij literature i istraživanje na terenu. Redovno posjećivanje predavanja i vježbi, aktivno učestvovanje u diskusijama i razgovorima, polaganje kolokvijuma i izrada seminarskih radova - s ciljem prepoznavanja religijskih fenomena u društvu i njihovog istraživanja. Također, obaveza studenata je da pročitaju <i>pet knjiga po vlastitom odabiru</i> , dok naznačeni popis literature nije ničim limitirajući faktor u tom smislu.
Preduvjeti za opis predmeta: nema
Način provjere znanja: test na kraju zimskog i ljetnjeg semestra, obavezna izrada seminarskog rada do kraja ljetnjeg semestra sukladno dogovoru sa nastavnikom i vlastitim preferencijama studenata.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Weber, Max, <i>Protestantska etika i duh kapitalizma</i>, Sa., 1989.;2. Weber, Max, <i>Sociologija religije</i>, Zg., 2000.;3. Religije svijeta. Enciklopedijski priručnik. (1991). Kršćanska sadašnjost, Zg.;4. H. Knoblauch, <i>Sociologija religije</i>, Zg. 2004.;5. J. Jukić, <i>Budućnost religije</i>, Split 1991.;6. J. Jukić, <i>Lica i maske svetoga</i>. KS, Zg., 1997.;7. H. Kűng, <i>Kršćanstvo i svjetske religije</i>. Naprijed, Zg., 1994.;8. S. Zrinščak, <i>Sociologija religije. Hrvatsko iskustvo</i>. Pravni fakultet, Zg., 1999.;9. S. Acquaviva / Enzo P. , <i>Sociologija religija: problemi i perspektive</i>, Zg., 1996.;10. I. Cvitković, <i>Sociologija religije</i>, Sa., 1984.;11. E.Ćimić, <i>Drama ateizacije</i>, Bg., 1984.;12. E. Ćimić, <i>Metodološki doseg istraživanja unutar sociologije religije u Hrvatskoj</i>, Zg., 1991.;
Dodatna i preporučena literatura:- <ol style="list-style-type: none">1. E. Durkheim, <i>Elementarni oblici religijskog života: totemistički sistem u Australiji</i>, Bg., 1982.;2. J. Jelenić, <i>Društvo i Crkva</i>, Zg., 1999.;3. J. Jukić, <i>Budućnost religije: sveto u vremenu svjetovnosti</i>, Split, 1991.;4. V. Pavićević, <i>Sociologija religije sa elementima filozofije religije</i>, Bg., 1980.;5. S. Vrcan, <i>Od krize religije k religiji krize: prilog raspravi o religiji u uvjetima suvremene krize</i>, Zg., 1986.;6. R. Otto, <i>Sveto</i>, Svjetlost, Sarajevo, 1983.;7. Đ. Šušnjić, <i>Religija i II</i>, Čigoja štampa, Bg., 1998.;8. E. Dirkem, <i>Elementarni oblici religijskog života</i>, Prosveta, Bg., 1982.;9. M. Veber, <i>Sabrani spisi o sociologiji religije</i>, tom I, Izdavačka knjižarnica Z. Stojanovića, S. Karlovci, 1997.;10. D. Đorđević, <i>Povratak Svetog</i>, Gradina, Niš, 1994.;11. M. Eliade, <i>Istorija verovanja i religijskih ideja</i>, Prosveta, Bg., 1991.;12. M. Elijade, <i>Vodič kroz svetske religije</i>, Narodna knjiga Alfa, Bg., 1996.;13. M. Hamilton, <i>Sociologija religije</i>, CLIO, 2003.14. Enciklopedija živih religija, Nolit, Bg., 1992.15. M. Eliade. ed., <i>The Encyclopedia of Religion</i>, MacMillan, London - New York, 1987.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Etika II, FIL FIS 309
Semestar, broj sati i broj bodova: VI semestar; 3 sata predavanja i 3 sata seminara; ECTS 6
Trajanje: VI semestar
Tip kolegija: predavanje i seminari
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Cilj predmeta je uvođenje studenata/tica u jednu od centralnih debata 20. stoljeća: debatu između univerzalističkih etičkih i političkih učenja, s jedne strane, komunitarizma, feminizma i postmodernizma, s druge. Autori/ce čija će se učenja djelomično izlagati su: J. Rawls, J. Habermas, L. Kohlberg, Ch. Taylor, A. MacIntyre, C. Gilligan, S. Benhabib, M. Foucault, J. Derrida, M. Young, Ch. Mouffe. Ovladavanje sadržajima predmeta pruža studentima/cama nezaobilazan korpus znanja o savremenoj etici i političkoj filozofiji, razvija etičku senzibilnost i sposobnost kritičkog razmišljanja unutar područja političke moralnosti.
Sadržaj predmeta: Predavanja će započeti izlaganjem etičkih teorija koje u centar svog propitivanja stavljaju pitanje «Koje norme treba da rukovode našim zajedničkim životom?», a ne «Kakva vrst osobe želim da postanem?», pri čemu se zadaća moralne teorije sastoji u razjašnjavanju i opravdavanju «nepriistrasnog stajališta» ili «moralnog gledišta» sa kojeg se mogu procijeniti normativne prepirke. Moralni i politički univerzalizam, tj. prosvjetiteljska tradicija u etici i politici, koja se proteže od I. Kanta do J. Rawlsa, J. Habermasa i L. Kohlberga, se našla pod kritikom komunitarista, feministica i postmodernista/kinja. Unutar debate univerzalizam/partikularizam će se tokom predavanja ispitivati teza o primarnosti ispravnog nad dobrim, liberalno atomističko shvatanje društva i apstraktnog sopstva. Univerzalističke teorije su bile i predmet feminističkih napada s obzirom na «univerzalizaciju maskulnosti» u modernoj političkoj i moralnoj misli. U ovom sklopu će se propitivati distinkcija spola i roda, tijela i uma, prirode i kulture, te adekvatnost i koherentnost koncepcije neorođenog/neseksualiziranog sopstva. Posljednji set predavanja će se odnositi na postmodernističku kritiku, ali i reinterpretaciju Habermasove etike diskursa i njegovog deliberativnog modela demokracije. Za razliku od Habermasa koji je bio isuviše privržen idejama nepristrasnosti, univerzalnosti i homogene javne sfere, I. M. Young uvodi ideal heterogene javne sfere i asimetričnog reciprociteta.
Preduvjeti za upis predmeta: Etika I
Način provjere znanja: individualni esej, 1 test /kolokvij/ sredinom semestra nakon prvih sedam sedmica nastave + 1 test /kolokvij/ na kraju semestra u 15 sedmici nastave u semestru i završni usmeni razgovor.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Kiš, Savremena politička filozofija, Novi Sad 1998.2. Jasminka Babić-Avdispahić. Etika, demokracija, građanstvo, Svjetlost, Sarajevo 2005.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Rawls, Politički liberalizam, Beograd 1998.2. Taylor: Bolest modernog doba, Beograd 2002.3. Habermas: "Borbe za priznanje u ustavnim demokratskim državama", Sarajevo 1996.4. Derrida: Politike prijateljstva, Beograd 2001.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Metode društvenih istraživanja, FIL SOC 115
Semestar, broj sati i broj bodova: I.Semestar, 2 sata predavanja, 1 sat vježbe, ECTS: 4
Trajanje: I. semestar
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovog kolegija je da izlaži osnovne metode istraživanja u društvenim znanostima, odnosno načine na koje se primjenjuje logika u istraživanju, u klasifikaciji, ocjenjivanju i opisivanju socioloških fenomena kao i u konstrukciji karakterizacija društvene ontologije. Studenti se upoznaju sa temeljnim načinima uvođenja logičkih i analitičkih tehnika koje se uobičajeno primjenjuju u istraživanjima na području društvenih znanosti. Pokazuje se sa kojim se metodološkim problemim susreće na području rada, historijskog i komparativnog istraživanja, eksperimentalnih istraživanja i analize istraživanja. Pokazuju se tehnike prikupljanja podataka i glavne numeričke tehnike za analizu podataka. Predmet upoznaje studente sa izabranim poglavljima u kvantitativnim / statističkim metodama istraživanja u društvenim znanostima i posebno u sociologiji.
Sadržaj predmeta: U prvoj polovini kolegija kroz sklop 1 (Metode kvantitativne analize) izlažu se centralne topike i s njima povezane metode kvantitativne analize: ciljevi i ograničenja sociološkog empirijskog istraživanja, oblici empirijskog istraživanja i istraživačke strategije, novije paradigme sociološke istraživačke strategije (primjenjena sociološka istraživanja, akcijsko istraživanje, kvalitativna istraživanja), istraživačke metode, problematika mjerenja i testiranja, kao i primjena informatičke tehnologije u obradi socioloških podataka. U drugoj polovini kolegija kroz sklop 2 (Metode kvalitativne analize) izlaže se odnos - komplementarnost - između kvalitativne i kvantitativne metode sa stanovišta prikupljanja i obrade podataka. Studentima se objašnjava replikabilnost kvalitativnih analiza u studijama slučaja (case studies). Poseban značaj daje se metodama terenskog istraživanja odn. posmatranja sa (djelomičnim) učestvovanjem, strukturiranim intervjuima, biografskoj metodi. Na informativnom planu se pokazuju konverzijska analiza, akcijsko i evalvacijsko istraživanje kao i socijalni kvaziekperiment.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Provjera znanja se sastoji iz nekoliko dijelova. Studenti su dužni napisati 1 esej u dogovoru s nastavnikom, 1 test u 8 sedmici nastave u semestru i položiti završni usmeni ispit u 16. sedmici nastave u semestru. Konačna ocjena se određuje na osnovu urednog pohađanja nastave i učešća u diskusiji na vježbama (25 %), ocjene testa i usmenog ispita (50 %) i ocjene eseja (25 %). U vrijeme konsultacija, predmetni nastavnik i asistent će obavljati individualne razgovore sa studentima o rezultatima njihovih eseja, testova ili diplomskim radovima.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Milić, Vojin. Sociološki metod. Beograd, Nolit, 1978.2. Giddens, Anthony. Sociologija. Zagreb, 2007.3. Durkheim, Emile. Pravila sociološke metode. Beograd, Savremena škola, 19634. Weber, Max. Metodologija društvenih nauka. Zagreb, Globus, 19895. Popper, Karl. Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji.6. Ibrulj, Nijaz. Stoljeće rearanžiranja. Sarajevo, FD Theoria, 2005.
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Neuman, W. Lawrence. Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches. Allyn and Bacon, Boston, London, Toronto, Sydney, Tokyo, 1997.2. Bryman, Alan. Quantity and Quality in Social Research. London, 1988.3. Ibrulj, Nijaz. Stoljeće rearanžiranja. Sarajevo, FD Theoria, 2005.4. Neuman, W. Lawrence. Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches. Allyn and Bacon, Boston, London, Toronto, Sydney, Tokyo, 1997.5. Bryman, Alan. Quantity and Quality in Social Research. London, 1988.6. Searle, John R. The Construction of Social Reality. Free Press, New York, 1995.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija rada, FIL FIS 112
Semestar, broj sati i broj bodova: I, 2 sata predavanja i 1 sat vježbi, ECTS 4
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Proučiti osnovna i specijalna znanja o nastanku sociologije rada kao moderne znanosti društva i utvrditi društvene posljedice industrijske i postindustrijske civilizacije.
Sadržaj predmeta: Nastanak industrije i osnovne etape njenog razvoja. Osnovni faktori koji uređuju i modeliraju ritam i moduse razvoja industrijskih struktura. Podjela rada – vrste podjele i uticaj na formiranje industrijskih struktura i industrijskih odnosa. Industrijski odnosi, njihovi oblici i karakteristike. Nastanak sociologije rada. Metode sociologije rada. Pojam industrijskog društva. Tehnika kao „ideologija“. Tehnički napredak i socijalni životni svijet. Pojam programiranog društva. Uloga novih tehnologija u rastvaranju klasičnih društvenih struktura. Nove tehnologije i nove društvene klase i sukobi. Nove tehnologije i totalitarna društva. Informatičke tehnologije i društvena moć. Nove tehnologije i mogućnost novih društvenih pokreta. Nove tehnologije i novi društveni pokreti. Automatizacija i automatizirano društvo. Automatizacija i alijencija. Integracija i alijencija pojedinaca u modernom preduzeću. Automatizacija i osoba. Automatizacija i novi oblici civilizacije.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Ž. Fridman: Kuda ide ljudski rad2. Ž. Fridman: Razmrvljeni rad3. Pjer Navil, Žorž Fridman: Sociologija rada4. P. Navil: U susret automatiziranom društvu5. A. Turen: Postindustrijsko društvo6. Dž. K. Galbrajt: Nova industrijska država7. E. Dirkem: O podjeli društvenog rada8. J. Habermas: Tehnika i znanost kao „ideologija“

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Demografija, FIL SOC 215
Semestar, broj sati i broj bodova: III. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 6
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovog kolegija je da se studenti upoznaju sa temeljnim zakonima demografskog razvoja, sa kategorijalnim aparatom demografskih znanosti i sa metodama demografske analize
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none">1. Demografija i društvene znanosti2. Stanovništvo i ekonomski razvoj (demografske investicije, ekonomske investicije)3. Demografija kao znanost (predmet i podjela demografije)4. Demografske doktrine (Malthusova teorija stanovništva, teorija demografske tranzicije i pregled ostalih teorija)5. Stanovništvo svijeta (razvoj kroz povijest, globalni raspored, procjene za budućnost)6. Prirodno kretanje stanovništva7. Mehaničko kretanje stanovništva8. Demografska struktura stanovništva9. Socioekonomska struktura stanovništva (ekonomska aktivnost stanovništva, distribucija po djelatnosti, distribucija po zanimanju, tipovi aktivnog stanovništva prema dobi i spolu, obrazovne strukture)10. Tipovi i struktura porodice
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test # 1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Friganović, M: Demografija-stanovništvo svijeta. Zagreb, 1990.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Opća psihologija, FIL PSI 111
Semestar (semestri) i broj bodova: III, ECTS 6
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i seminari
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Kolegij ima cilj upoznati studente s temeljnim obilježjima psihologije kao prirodne i društvene naučne discipline, pri čemu je naglasak na pregledu i informaciji, a ne na prikazivanju područja «u dubinu». Svrha kolegija je i detaljnije informirati studente o studiju i psihologiji kao struci, te im dati opći uvid u neka temeljna područja i znanja iz psihologije, što će im omogućiti lakše snalaženje u radu.
Sadržaj predmeta: Psihologija kao nauka i kao struka. Osnovne istraživačke metode u psihologiji. Teorijske i aplikativne psihološke discipline. Biološki temelji psihologije. Osjeti i percepcija. Učenje i pamćenje. Teorije inteligencije. Individualne razlike u sposobnostima. Mišljenje i jezik. Kreativnost. Motivacija i emocije. Osnove razvojne psihologije: fizički, emocionalni, socijalni i kognitivni razvoj. Razvoj i funkcija rane privrženosti. Stilovi roditeljstva. Pregled najvažnijih teorija ličnosti. Individualne razlike u osobinama ličnosti.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Znanje studenata provjerava se kontinuirano tokom semestra kroz esejske radove, prezentacije, kvizove i polusemestralne ispite te završni pismeni ispit.
Literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Petz, B. (2001). <i>Uvod u psihologiju</i>. Jastrebarsko: Naklada Slap.2. Rathus, A. S. (2000). <i>Temelji psihologije</i>. Jastrebarsko: Naklada Slap.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Socijalna psihologija
Semestar (semestri) i broj bodova: IV, ECTS 4
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanja i seminari
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Upoznavanje sa područjem socijalne psihologije i odnosa sa srodnim naukama (sociologija i antropologija). Studenti bi trebali steći opći uvid u socijalne uzroke, socijalnu determiniranost i socijalne posljedice čovjekova funkcioniranja, te osnovne teorijske i metodološke pristupe i njihovom znanstvenom proučavanju.
Sadržaj predmeta: Definicije socijalne psihologije. Socijalna psihologija i druge znanosti. Metodologija u socijalnoj psihologiji. Agensi socijalizacije. Oblici socijalnog utjecaja i socijalnog pritiska: konformizam, popuštanje, pokoravanje autoritetu. Socijalni motivi. Pojam o sebi, Stvaranje dojmova. Teorije atribucije. Socijalni stavovi. Predrasude. Stereotipi. Teorije stavova. Međuljudska privlačnost. Verbalna i neverbalna komunikacija. Prosocialno ponašanje. Agresivno ponašanje. Socijalne grupe. Primjenjena socijalna psihologija.
Preduvjeti za upis predmeta: položen ispit iz Opće psihologije.
Način provjere znanja: Znanje studenata provjerava se kontinuirano tokom semestra kroz esejske radove, prezentacije, kvizove i polusemestralne ispite te završni pismeni ispit.
Literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Pennington, D. (1996). Osnove socijalne psihologije. Naklada Slap: Jastrebarsko.2. Hewstone, M. i Stroebe, W. (2001). Uvod u socijalnu psihologiju. Naklada Slap: Jastrebarsko

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Teorije društvene i državne strukture BiH, FIL SOC 217
Semestar, broj sati i broj bodova: IV. Semestar, 2 sata predavanja i 1 sat vježbi, ECTS 4
Trajanje: i semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Analizirati i izučiti veoma kompliciranu društvenu i državnu strukturu Bosne i Hercegovine koja je rezultat, s jedne strane mirovnih sporazuma o Bosni i Hercegovini (Vašingtonskog i Dejtonskog sporazuma), s druge strane ubrzanih tranzicijskih procesa kroz koje se ove strukture formiraju.
Sadržaj predmeta: Značenje pojmova društvena i državna struktura. Raspad društvenih i državnih struktura Bosne i Hercegovine 1992. godine i formiranje ratnih struktura. Bosna i Hercegovina u mirovnim procesima. Washingtonski sporazum i njegova rješenja. Značaj federalizacije BiH za konstituiranje novih društvenih i državnih struktura. Kantonizacija Federacije BiH i odnosi različitih nivoa vlasti. Značenje vitalnog nacionalnog interesa i njegova zaštita u Federaciji BiH. Struktura Parlamenta Federacije BiH. Građanski i nacionalni princip funkcioniranja vlasti u Federaciji BiH. Ustavna struktura Republike Srpske. Princip jedinstva vlasti u RS. Institucije zaštite vitalnog nacionalnog interesa u RS. Značenje paralelnih specijalnih veza Federacije BiH i RS prema susjednim državama. Pretpostavke za Daytonski mirovni sporazum. Daytonaska ustavna struktura BiH. Razlika entitetskog i federalnog uređenja. Odnos entiteta i države BiH. Modaliteti i značaj konsenzusa u odlučivanju organa vlasti BiH. Politička struktura BiH – političke stranke i njihovi programi. Nacionalne i građanske stranke u BiH. Vjerske institucije u BiH i njihov značaj. Nevladine organizacije u BiH i njihov značaj. Uloga međunarodne zajednice u BiH. Institucija OHR-a i njen značaj u BiH.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz prve godine studija sociologije
Način provjere znanja: parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Washingtonski sporazum2. Daytonski sporazum3. Ustav Federacije BiH4. Ustav Republike Srpske5. Ustav BiH

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija naselja, <i>FIL SOC 311</i>
Semestar, broj sati i broj bodova: V. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Upoznati studente s osnovama sociologije naselja i okoliša.
Sadržaj predmeta: Društvo i teritorij. Društveni tipovi i modeli teritorizacije. Građansko društvo i teritorij. Urbani svijet. Geneza i tipovi urbanih struktura u europskoj tradiciji. Urbanizacija i gradska modernizacija. Sociološke škole u istraživanju grada. Društvena osnovica suvremene urbanizacije. Akteri, institucije, procesi. Strukturni konflikt. Polarizacija centar-periferija. Urbanizacija i društveni razvitak. Sociološka obilježja urbanizacije u Bosni i Hercegovini. Modeli i granice urbanizacije u razdoblju socijalističke modernizacije. Sociološki aspekti prostornog i urbanističkog planiranja. Suvremene tendencije u istraživanjima odnosa društvo – okoliš- Ruralni prostor Bosne i Hercegovine – standardni razvojni problemi. Kriteriji i tipologije. Seoska socijalna zajednica: odnosi međusobnog poznavanja. Socijalne uloge i pravila ponašanja. Kulturna homogenost. Autarkija i autonomnost u odnosu na globalno društvo. Lokalna specifičnost. „Jednostavnost“ seoske privrede. Preklapanje rezidencijalnog i radnog prostora. Seosko stanovništvo. Razvoj i društvene promjene u ruralnim sredinama. Ruralna okolica velikih gradova. Uslužni sektor. Migracija stanovništva unutar područja utjecaja grada. Doseljavanje stanovništva iz udaljenih područja. Domaćinstva s poljoprivrednim i nepoljoprivrednim izvorima prihoda. Ratna stradanja bosanskohercegovačkog stanovništva. Lokalna uprava i samouprava.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. O. Čaldarović: Društvena dioba prostora2. O. Čaldarović : Urbana sociologija3. O. Čaldarović: Socijalna teorija i hazardni život: rizici i suvremeno društvo4. Marinović-Uzelac: Socijalni prostor grada5. I. Rogić: Stanovati i biti6. V. Puljiz: Eksodus poljoprivrednika7. H. Menras: Seljačka društva. Elementi za jednu teoriju seljaštva

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija znanja i znanosti, FIL SOC 312
Semestar (semestri) i broj bodova: V semestar
Trajanje: jedan semestra
Tip kolegija: 2 časa predavanja i 1 seminar
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Upoznati studente sa najvažnijim implikacijama uvjetovanosti znanja, pogotovo znanstvene spoznaje, društvenim kontekstom. U okviru ove sociološke discipline znanje se pojavljuje kao društveni fenomen, ovisan o povijesnoj situaciji, najvažnijim društvenim institucijama, vladajućoj ideologiji, klasnim i drugim grupnim interesima, odnosima moći, društvenim pozicijama onih koji ga proizvode i njime raspolazu. Studenti bi trebalo da steknu posebne uvide i kritičku svijest o historijskoj, društvenoj, kulturnoj i političkoj uvjetovanosti znanja i znanosti, pogotovo društvenih znanosti. Posebna pažnja će biti posvećena konkretnim analizama novije povijesti društvenih znanosti u domaćem okrilju i epistemološkom prijelomu do kojeg je doveo pad socijalizma.
Sadržina predmeta: Izučavat će se osnovni pojmovi, najutjecajnije teorije i glavne metode sociologije teorije. Kroz historiju ideja i novijih socioloških teorija nastojat će se pokazati kako znanje ne stoji samo za sebe, kao univerzalan, objektivan i istinit korpus činjenica i teorija. Naročita pažnja će biti posvećena otkrivanju konkretnih niti i silnica ovisnosti znanja društvenih znanosti i humanističkih disciplina o društvenoj osnovi, o društvenim sukobima i interesima, o ideologiji i konkretnim mrežama odnosa moći. Teorijski uvidi i konkretne analize će stalno ustrajavati na pitanju: sociološki relativizam versus epistemološka neovisnost znanstvenog znanja. U središtu zanimanja će biti pored znanja prirodnih znanosti i ideološka funkcija društvenih znanosti i politička uloga akademskih institucija u konkretnim odnosima dominacije unutar jednog društva. Klasici sociologije znanja će biti predstavljeni: Marx, Durkheim, Mannheim, Elias, Berger i Luckmann, Foucault, Kuhn itd. Važan segment studiranja će biti i kulturna uvjetovanost znanja, tako da će i etnološki/antropološki pristupi ovoj problematici biti otvoreni kroz radove eminentnih autora.
Način provjere znanja: pismeno jedan test nakon prvog semestra i drugi, završni test nakon drugog semestra.
Udžbenici: 1. Vojin Milić, <i>Sociologija znanja</i>
Literatura: 1. Berger, P. L., Luckmann, T. (1992) <i>Socijalna konstrukcija zbilje</i> 2. Georges Devereaux, <i>Komplementaristička etnopsihoanaliza</i> 3. Norbert Elias, <i>O procesu civilizacije</i> 4. Michel Foucault, <i>Nadzirati i kažnjavati</i> 5. Michel Foucault, <i>Arheologija znanja</i> 6. Reinhart Koselleck, <i>Kritika</i> 7. Thomas Kuhn, <i>Struktura naučnih revolucija</i> 8. David McLellan, <i>Ideology</i> 9. J.-F. Lyotard, <i>Postmoderno znanje</i> 10. Karl Manhajm, <i>Ideologija i utopija</i> 11. Karl Marx, <i>Njemačka ideologija</i> 12. Edward W. Said, <i>Orijentalizam</i> 13. Ugo Vlaisavljević, <i>Lepoglava i univerzitet</i>
Zbornici: 1. E. Messer-Davidow, D. R. Shumway, D.J. Sylvan, <i>Knowledge</i> 2. Imre Lakatoš i Alen Masgrejv, <i>Kritika i rast saznanja</i>

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Savremena filozofija, FIL FIS 313
Semestar, broj sati i broj bodova: V. Semestar, 2 sata predavanja i 1 sat seminara, ECTS 5
Trajanje: i semestar
Tip kolegija: predavanja i seminari
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Cilj predmeta je pružiti studentima temeljna znanja iz suvremene filozofije i glavnih tokova filozofije 19. i 20. stoljeća. Zadatak realizacije nastave na ovom predmetu je da studenti kroz sticanje potrebnih znanja, shvate povezanost različitih filozofijskih pravaca u filozofijskoj tradiciji. Na taj način studenti bi stekli uvid u glavne tendencije i tokove mišljenja u posljednja dva stoljeća, što bi predstavljalo pretpostavku za razumijevanje suvremene situacije u filozofijskom mišljenju. Cilj nastave na predmetu <i>Suvremena filozofija</i> jeste upoznati studente na studijskim grupama Odsjeka za filozofiju i sociologiju sa temeljnim filozofijskim orijentacijama od konca 18. do konca 20. stoljeća. Ovaj period povijesti filozofije ovdje treba biti izložen u osnovnim crtama, koje prate filozofijske tendencije od Kantovog „prelom mišljenja“ do Heideggerovih i post-heideggerijanskih interpretativnih i transformativnih nastojanja u filozofiji. U tom smislu Kantov „kopernikanski obrat“ i zasnivanje transcendentalne filozofije, pokazuju se kao mjesto koje determinira kasnija filozofijska nastojanja, koja u konačnom imaju svoje značenje u suvremenim filozofijskim tendencijama, gdje se redefinišu pozicije metafizike u sustavu ljudskog znanja i filozofiju u cjelosti izvode na pravac neophodnosti njenog postavljanja na novim osnovama. Studijem temeljnih orijentacija filozofijske misli 19. i 20. stoljeća, počevši od Kantovog zasnivanja metafizike i predstavljanja značaja njegove filozofije za kasnije filozofijske tokove, studenti trebaju steći zaokruženu sliku o zadaćama i povijesnim tendencijama filozofije u svim njenim povijesnim pravcima. Na ovaj način studenti će dobiti uvid u cjelinu filozofijske misli i kompetentno moći prepoznavati najvažnije odrednice pojedinih povijesnih perioda. Studenti će kroz uvid u literaturu steći temeljna znanja o filozofijskim orijentacijama ovog periodu, preporukama u mišljenju i povijesnim mijenama koje su odredile sadržaj filozofije ovog vremena. Oni će moći kompetentno razlikovati koncepte metodologije, metoda i povijesno-filozofijskih uvida, vrste filozofijskog posmatranja, te će razviti sposobnost vođenja interaktivnih rasprava i pisanja eseja koji će kompetentno izlagati temeljne sadržaje pojedinih načina tematiziranja glavnih filozofijskih pitanja u jednom vremenu.
Sadržaj predmeta: Glavne tematske cjeline koje će biti tematizirane u toku jedne nastavne godine: Kantovo zasnivanje kritike čistog uma. Zadaća metafizike i transcendentalna filozofija kod Kanta. Aporije čistog uma. Arhitektonika čistog uma. Fichteova transcendentalna filozofija. Jacobi i kritika njegove filozofijske misli. Schellingov transcendentalni idealizam. Hegelov sistem filozofije. Mišljenje egzistencije u filozofiji 19. stoljeća. Nietzscheova kritika metafizike. Husserlovo zasnivanje fenomenologije. Jaspersova filozofija egzistencije. Heideggerova filozofija i filozofijska tradicija. Kričička teorija i Adornova kritika filozofijske tradicije. Fenomenološko promišljanje modernog svijeta. Suvremenost i tradicija u modernoj filozofiji.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz druge godine studija sociologije
Način provjere znanja: esej, parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. W. Windelband, <i>Povijest filozofije</i>2. Immanuel Kant, <i>Kritika čistog uma</i>3. Immanuel Kant, <i>Kritika moći suđenja</i>4. F. W. J. Schelling, <i>Forma i princip filozofije</i>5. F. W. J. Schelling, <i>Sistem transcendentalnog idealizma</i>6. J. G. Fichte, <i>Učenje o nauci i Osnovi cjelokupnog učenja o nauci</i>7. G. W. F. Hegel, <i>Fenomenologija duha</i>8. F. Nietzsche, <i>Tako je govorio Zarathustra</i>9. E. Husserl, <i>Kartezijanske meditacije</i>10. K. Jaspers, <i>Filozofija egzistencije</i>11. M. Heidegger, <i>Šta je to filozofija?</i>12. M. Heidegger, <i>Bitak i vrijeme</i>

13. M. Heidegger, *Šumski putevi*
14. B. Waldenfels, *U mrežama životnog svijeta*
15. S. Kierkegaard, *Ili-ili*

Dodatna i preporučena literatura:

1. W. Windelband, *Povijest filozofije*
2. S. Arnautović, *Suvremena filozofija i filozofijsko mišljenje*
3. S. Arnautović, *Filozofijska ishodišta moderne*
4. S. Arnautović: *Nietzscheov nihilizam i metafizika*

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija porodice, FIL SOC 314
Semestar, broj sati i broj bodova: VI, 2 sat predavanja 3 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj kolegija je da se studenti upoznaju sa osnovnim teorijskim koncepcijama o porodici kao osnovnoj i najtrajnijoj društvenoj grupi.
Sadržaj predmeta: Opće karakteristike porodice, priroda i funkcija porodice biće prve teme predavanja i vježbi iz ovog kolegija. Studenti će potom biti usmjereni na teorijska promišljanja o porodici, promjenama koje je porodice doživljavala kroz društvo i njegovu povijest, kao i sa osnovnim fenomenima braka i transformacijama u percepciji i poziciji braka u društvu. Posebna pažnja posvetiće se tipovima porodice u Bosni i Hercegovini, problemima koje porodica doživljava analogno društvenim turbulencijama, stanju porodice u postratnom periodu i problemima procesa socijalizacije u cjelini. Studenti će biti upoznati i sa položajem žene u društvu, te prirodi i funkciji majke kroz društvenu povijest. Kolegij predviđa i obrađivanje tema iz oblasti krize bračnih veza, fenomen rastave brakova, pojavu i legitimaciju istospolnih brakova, te funkcioniranje braka i porodice u tranzicijskim i modernizacijskim procesima i procesu globalizacije generalno.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Salih Fočo: Sociologija.2. Anthony Giddens: Sociologija3. Marko Mladenović: Uvod u sociologiju porodice.4. Zagorka Golubović: Porodica kao ljudska zajednica

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija konflikata, FIL SOC 315
Semestar, broj sati i broj bodova: VI, 2 sat predavanja 2 sat vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj ovog kolegija je da se studenti upoznaju sa klasičnim i savremenim koncepcijama, oblicima i vrstama konflikata i njihovim manifestacijama u društvu.
Sadržaj predmeta: Odrediti prirodni karakter sociologije konflikata, njegove oblike manifestacije. Posebno je cilj obraditi teorijski pristup konfliktima polazeći od rata kao najtežeg oblika društvenog konflikta pa do industrijskih konflikata, te unutargrupnih i međugrupnih konflikata. U elaboraciji tipova i vrsta konflikata poseban aspect će se posvetiti definiranju i određivanju prirode i karaktera nacionalnih konflikata s posebnim osvrtom na stanje i poziciju u Bosni i Hercegovini. U kolegiju će se obraditi novije vrste i oblici konflikata, latentni i manifestni, njihov oblik i sadržina kao i društvene refleksije.
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz treće godine studija
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Salih Fočo: Jugoslovenski haos i bosanska tragedija.2. Gustav Le Bon: Psihologija gomile.3. Alaine Touraine: Sociologija društvenih pokreta.4. Zbornik radova: Teorije o društvu.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija odgoja i obrazovanja, FIL SOC 316
Semestar, broj sati i broj bodova: VI. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: Obavezni
Cilj predmeta: Cilj ovog kolegija je da se studenti upoznaju sa osnovnim elementima sociologije odgoja i obrazovanja radi cjelovitijeg profiliranja nastavničkog usmjerenja studenata. Studenti će se upoznati sa povijesnim razvojem sociologije odgoja i obrazovanja, socijalnim pretpostavkama odgoja i obrazovanja i savremenim kretanjima u društvu u vezi sa odgojem i obrazovanjem preko pojmova demokratizacije, autonomije univerziteta, razvoja dijaloškog mišljenja i cjeloživotnog učenja u društvu zasnovanom na znanju.
Sadržaj predmeta: Predmet proučavanja sociologije Razvoj sociologije odgoja i obrazovanja <ul style="list-style-type: none">- Individualizacija i institucionalizacija obrazovanja- Društveni značaj obrazovanja- Industrija i obrazovanje Inteligencija i društvo Proces socijalizacije <ul style="list-style-type: none">- Etape u procesu socijalizacije- Primarna socijalizacija- Sekundarna socijalizacija Adolescentnost Socijalne pretpostavke odgoja i obrazovanja <ul style="list-style-type: none">- Društvene grupe- Grupe vršnjaka- Politika i političke grupe- Pokretljivost i promjenjivost društvenih grupa Devijantne društvene grupe Socijalizacija i životni put <ul style="list-style-type: none">- Jednakost- Prave i slobode čovjeka- Identitet i etnicitet- Etnički odnosi- Tolerancija- Civilno društvo Obrazovanje i strukturalne društvene promjene <ul style="list-style-type: none">- Dinamika društvenih promjena- Karakter promjena- Utjecaj industrije na društvene promjene- Postindustrijska društva- Permanentno obrazovanje Informatička i komunikacijska sredstva u procesu obrazovanja Društvena svijest – osnova odgojno obrazovnog procesa <ul style="list-style-type: none">- Šta je svijest i kako se društveno konstituira?- Usvajanje morala- Pravo kao izvor normi i ponašanja- Umjetnost i filozofija- Nauka i ideologija Religija u procesu odgoja i obrazovanja Demokratizacija društva i humanizacija odgoja i obrazovanja <ul style="list-style-type: none">- Demokratizacija društva- Demokratizacija obrazovanja

Autonomija Univerziteta

Preduvjeti za upis predmeta: nema

Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.

Obavezna literatura:

1. Anthony Giddens: Sociologija.
2. Max Weber: Vlast i politika
3. Salih Fočo: Sociologija
4. Salih Fočo: Sociologija odgoja i obrazovanja
5. Mill: Podređena žena
6. Lesourne: Obrazovanje i društvo

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija moći i ljudskih prava, <i>FIL SOC 319 (sociologija kao dvopredmetni studij i sociologija u VII semestru)</i>
Semestar, broj sati i broj bodova: V. semestar, 1 sata predavanja i 1 sata vježbi, ECTS 6
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Proučavanje moći kao najvažnijeg društvenog fenomena je danas osnovni cilj društvene nauke. Historija fenomena moći je povezana s historijom ljudskog društva, nastankom države i oblicima njene vlčasti. Danas je ovaj fenomen usko povezan s afirmacijom ljudskih prava, demokratizacijom države i globalizacijom svijeta. U današnjem konfliktom svijetu koga karakteriziraju globalizacija sile i terorizma, proučavanje odnosa moći i ljudskih prava je od prvorazrednog teorijskog i praktično-političkog značaja.
Sadržaj predmeta: Studenti se upoznaju sa temeljnim značenjima kategorije moći kao takve, odnosa između moći, politike i vlasti, problema legitimiteta i legalnosti moći. Studenti će se nastojati upoznati sa problemom i fenomenom državne moći i njenim sredstvima, sa tipovima državne moći, totalitarne moći i savremenim legitimitranjima moći.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Anthony Giddens: <i>Sociologija</i>. Zagreb, 2007.2. Weber, Max: <i>Vlast i politika</i>, Zagreb, 1999.3. Robert A. Dahl: <i>Demokracija i njeni kritičari</i>, Zagreb, 1999.4. John Grey: <i>Liberalizam</i>, Zagreb, 1999.5. Hannah Arendt: <i>Totalitarizam</i>, 1996.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta: Socijalna ekologija, FIL SOC 317
Semestar (semestri) i broj bodova: VI semestar; 2+1 ECTS 5
Trajanje: VI semestar
Tip kolegija: predavanje i seminar
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Cilj predmeta je da - polazeći od kritike znanstveno-tehničke civilizacije čiji je napredak u svome naličju proizveo bazično i globalno ugrožavanje prirode, te time opstanka i života uopće, - definira društvene, znanstvene, kulturne, tehničke, ekonomske i političke determinante nastanka ekološke svijesti e ekološkog pitanja.
Sadržaj predmeta: U ovom kolegiju se polazi od krize znanstveno-tehničke civilizacije i od kritike društvenih, ekonomskih i znanstvenih konstelacija koje proizvode i omogućuju nesputanu ekspanziju ljudskih moći i agresivno eksploatiranje prirode i njezinih resursa. Na toj osnovi definira se nastanak i pojam ekologije kao kritičke svijesti i strateškog zahtjeva za očuvanje životne ravnoteže, kao i svijesti o potrebi temeljne promjene odnosa čovjeka i prirode. U tom okviru ispituju se vodeći pojmovi prirode, čovjeka i života, ekoloških sustava i ekoloških modela.
Literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Hans Jonas, Princip odgovornost, V. Masleša, Sarajevo, 19902. Filozofija modernog doba III (zbornik: filozofija tehnike), V. Masleša, Sarajevo3. Hans Lenk, Između teorija znanosti idruštvene znanosti, V. Masleša Sarajevo, 19914. Carl Friedrich von Weizsäcker, Jedinstvo prirode, V. Masleša Sarajevo,

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta: Socijalna antropologija, FIL SOC 310
Semestar (semestri) i broj bodova: semestar; 2+2 ECTS 5
Trajanje: semestar
Tip kolegija: predavanje i seminar
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Cilj predmeta je da se antropološko pitanje o čovjeku tematizira u horizontu njegovog bitno društvenog i historijskog posredovanja, odnosno da se pitanje čovjekovog društvenog bitka sagleda u cjelini i kompleksnosti njegove društvene strukture i dinamike. Izvođenje «slike čovjeka» iz njegovog socijeteta, društvenog, historijskog i vremenskog karaktera njegove egzistencije, kao i iz dvostruke eksponiranosti njegovog mišljenja, djelovanja, osjećanja i doživljavanja (= čovjek-priroda i čovjek-društvo).
Sadržaj predmeta: Pošavši od prvotnih motiva i ciljeva socijalne antropologije koja historijski nastaje iz etnologije i etnografije, - ovaj kolegij započinje na bazičnoj pretpostavci društvenog karaktera čovjekovog opstojanja i najprije ispituje genezu ljudske društvenosti: od historijski prvotnih formi društvene organizacije i proto-ljudskih zajednica tzv. «nižih kultura» do suvremenih formi društvene organizacije, društvenih institucija, komunikacija, interakcija i konflikata.
Literatura: <ol style="list-style-type: none">1. John Monaghan&Peter Just: Socijalna i kulturna antropologija, Šahinpašić, Sarajevo, 2003.2. L. Strauss, <i>Strukturalna antropologija</i>3. Bronisl Malinowski, <i>Magija, nauka i religija</i>, Prosveta, Beograd 19714. B Bronislaw Malinowski, <i>The Dynamics of Culture Change</i>, New Haven and London, 1965.5. Emile Durkheim, <i>Elementarni oblici religijskog života</i>, Prosveta, Beograd 1982

Kratki programi II. ciklusa studija filozofije

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Historija filozofije IV, FIL FIL 401
Semestar, broj sati i broj bodova: VII, 2 sata predavanja i 3 sata seminara, ECTS 8
Trajanje: i semestar
Tip kolegija: P i S
Status predmeta: (obavezan)
Cilj predmeta: Cilj seminara je studentima obezbjediti šire znanje iz filozofije 19. i 20. stoljeća. Zadatak seminara je studente osposobiti za istraživanje u području suvremene filozofije i pružiti im šire uvide u glavne tendencije i pretpostavke suvremenog filozofijskog mišljenja. U tom smislu filozofija 19. stoljeća se tematizira u povijesnom slijedu razvoja mišljenja u glavnim tendencijama koje će artikulirati filozofijsku misao 20. stoljeća.
Sadržaj predmeta: Schopenhauerovo mišljenje svijeta. Kierkegaardov pojam egzistencije. Nietzscheova kritika metafizike. Husserlovo zasnivanje transcendentalne fenomenologije. Jaspersova filozofija egzistencije. Heideggerovo mišljenje metafizike. Heideggerovo tematiziranje povijesti filozofije. Frankfurtska škola. Gadamerova hermeneutika i razumijevanje modernog svijeta. Habermasova kritika moderne. Pitanje kraja moderne u Vattimovoj filozofiji. Frankovo mišljenje romantizma u diskursu suvremene filozofije. Henrichovo reafirmiranje metafizike i ponovno promišljanje njene tradicije. Fenomenološko mišljenje stranog u Waldenfelsovoj filozofiji.
Preduvjeti za upis predmeta (ukoliko postoje, navesti koji): položeni ispiti iz Historije filozofije I, II, III
Način provjere znanja: Esej na kraju prvog semestra. Pismeni ispit i usmeni završni razgovor.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Friedrich Nietzsche, <i>Tako je govorio Zarathustra</i>2. Edmund Husserl, <i>Kartezijanske meditacije</i>3. Martin Heidegger, <i>Bitak i Vrijeme</i>4. Martin Heidegger, <i>Šumski putevi</i>5. Martin Heidegger, <i>Kant i problem metafizike</i>

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Historija filozofije IV, FIL FIL 405
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII, 2 sata predavanja i 3 sata seminara, ECTS 8
Trajanje: i semestar
Tip kolegija: P i S
Status predmeta: (obavezan)
Cilj predmeta: Cilj seminara je studentima obezbjediti šire znanje iz filozofije 19. i 20. stoljeća. Zadatak seminara je studente osposobiti za istraživanje u području suvremene filozofije i pružiti im šire uvide u glavne tendencije i pretpostavke suvremenog filozofijskog mišljenja. U tom smislu filozofija 19. stoljeća se tematizira u povijesnom slijedu razvoja mišljenja u glavnim tendencijama koje će artikulirati filozofijsku misao 20. stoljeća.
Sadržaj predmeta: Schopenhauerovo mišljenje svijeta. Kierkegaardov pojam egzistencije. Nietzscheova kritika metafizike. Husserlovo zasnivanje transcendentalne fenomenologije. Jaspersova filozofija egzistencije. Heideggerovo mišljenje metafizike. Heideggerovo tematiziranje povijesti filozofije. Frankfurtska škola. Gadamerova hermeneutika i razumijevanje modernog svijeta. Habermasova kritika moderne. Pitanje kraja moderne u Vattimovoj filozofiji. Frankovo mišljenje romantizma u diskursu suvremene filozofije. Henrichovo reafirmiranje metafizike i ponovno promišljanje njene tradicije. Fenomenološko mišljenje stranog u Waldenfelsovoj filozofiji.
Preduvjeti za upis predmeta (ukoliko postoje, navesti koji): Položena Historije filozofije IV-I semestar
Način provjere znanja: Pismeni i usmeni
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Martin Heidegger, <i>Prolegomena za povijest pojma vremena</i>2. Juergen Habermas, <i>Filozofski diskurs moderne</i>3. Bernhard Waldenfels, <i>U mrežama životnog svijeta</i>4. Dieter Henrich, <i>Pribježišta</i>5. Manfred Frank, <i>Kazivo i nekazivo</i>

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Ontologija II – Kritika metafizike nakon de Saussurea, FIL FIL 404 i FIL FIL 408
Semestar (semestri) i broj bodova: VII i VIII. semestar; 2 sata predavanja i 3 sata seminarara; ECTS 8
Trajanje: jedan semestar (FIL FIL 404) i jedan semestar (FIL FIL 408)
Tip kolegija: predavanje i seminari
Status predmeta: obavezan
<p>Cilj predmeta: Studenti bi trebali steći produbljenije uvide u lingvističku revoluciju dvadesetog stoljeća. Ovaj interes za proučavanjem djela oca moderne lingvistike i nekih njegovih utjecajnijih nastavljača biti će rukovođen težnjom da se sagledaju najvažnije konsekvence „prvog znanstvenog pristupa jeziku“ u polju filozofije i društvenih znanosti. U fokusu izučavanja će biti „jezički okret“ na tragu de Saussureovog djela i to prije svega njegove najdublje ontološke konsekvence. Iako nije bio filozof, ovaj švicarski lingvist je uz Husserla i Heideggera ostvario presudan utjecaj na savremeno mišljenje. U stvari, jedna od najplodnijih povijesti novije preobrazbe ontologije proishodi iz unakrsnog utjecaja ove trojice autora. Studente treba uputiti, upravo zbog njene velike važnosti za savremenu filozofiju, u ovu posebnu povijest radikalnog odustajanja od klasičnih zadaća „prve filozofije“, poput odbacivanja potrebe posljednjeg utemeljenja, a ta povijest kao povijest „promišljanja o jeziku“ svoje povlašteno ishodište ima u Saussureovim postavkama.</p> <p>Sadržina predmeta: Prvi časovi će biti posvećeni uvođenju u osnove strukturalne lingvistike, da bi se osiguralo razumijevanje kasnijih filozofskih reinterpretacija Saussurea. Najveći akcent će biti postavljen na strukturalno i ekonomsko (vrijednosno) tumačenje prirode znaka i znakovnog poretka. Odatle će se s posebnom pažnjom pratiti razvoj lingvistike ka (generalnim) semiotikama, te u takvim nastojanjima izričite ili neizričite postavke o odnosu jezika i nejezičke stvarnosti. Tako će sve više do izražaja dolaziti metafizičke pretpostavke znanosti o jeziku. Pokazat će se da je posebno plodna instanca preispitivanja takvih pretpostavki, kada se već dokuče instance govora i jezika, instanca pisma/pisanja.</p> <p>U daljem toku predavanja neophodno je uvesti Heideggerov odlučan doprinos novijoj svijesti o mogućnostima i domašajima kritike metafizike. Derrida će nam biti ključni svjedok u tumačenju značaja moderne lingvističke revolucije na temelju udovoljavanja najvišim zahtjevima hajdegerovske kritike metafizike. Pritom će se samo Heideggerovo shvaćanje jezika, koje je ustrajalo u otporu prema prihvaćanju lingvističkog pristupa jeziku, pokazati kao sasvim podložno kritici koju je on sam na najuzorniji način predložio.</p> <p>U traganju za radikalnim ontološkim konsekvencama „jezičkog okreta“, a koje se odgonetaju kao najkрупniji koraci u kritici metafizike, posebnu pažnju ćemo posvetiti događanjima u nekim „humanističkim znanostima“. U tom pogledu se etnologija i psihoanaliza izdvajaju kao posebno relevantne oblasti istraživanja odnosa jezika i stvarnosti. Radovi R. Bartha, C. Lévi-Straussa, J. Baudrillarda, J. Lacana i nekih drugih autora treba to da posvjedoče.</p> <p>Kritika metafizike na tragu de Saussurea posebno podriva dva uvriježena vjerovanja: o nejezičkoj stvarnosti i o subjektu kao neposrednoj bliskosti svijesti za sebe. U drugom semestru će kritika subjekta, tog novovjekovnog temelja metafizike, biti vodeća tema predavanja. Nastojat ćemo pokazati kako u takvoj kritici teorije označitelja, promišljanja pisma, koncepcije intertekstualnosti itd., nalaze svoj oslonac i plodonosne povezanosti u misaonim postignućima kasnog Husserla, Heideggera i Freuda. U to će nas uvjeriti proučavanje djela M- Merleau-Pontyja, M. Foucaulta, J. Lacana, E. Levinasa i P. Ricoeura.</p> <p>Na časovima seminarara studenti se bave interpretacijama zadatih tekstova. Poseban naglasak će biti na zajedničkom interpretativnom radu i na poticanju žive i plodonosne rasprave među studentima. Uvijek će najmanje jedan student biti zadužen kao odgovorni izlagač teksta koji je dužan da se unaprijed pripremi da o tom tekstu referira.</p> <p>Predavanja će, s druge strane, nakon održanih uvodnih predavanja i seminarskih izučavanja izvornih tekstova opet zatvarati pojedine studijske segmente kao posebne nastavne jedinice i to u vidu sistematske elaboracije određene građe koja je sada dobila i konkretnu povijesnu dimenziju i kanonsku disciplinarnu formu.</p> <p>U toku svakog semestra student je obavezan da pročita ona djela koja su u izvodima ili cjelovito obrađivna na seminarima, kao i zadatu kritičku literaturu koja se bavi tim djelima ili njihovim pitanjima, a koja je navedena u ovom programu</p>
Način provjere znanja: Pismeni rad nakon prvog semestra i drugi, završni usmeni ispit nakon drugog semestra. Svaki student je obavezan uraditi najmanje jedan seminarski rad.
Literatura:
1. R. Bart, <i>Književnost, mitologija, semiologija</i> , Nolit, Beograd, 1979

2. Ž. Bodrijar, *Simbolička razmjena i smrt*, Dječje novine, Gornji Milanovac, 1991
3. Ž. Derida, *Bela mitologija*, Bratstvo-jedinstvo, Novi Sad, 1990
4. J. Derrida, *O gramatologiji*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1976
5. Ž. Derida, *Glas i fenomen*, Istraživačko izdavački centar SSOS, Beograd, 1989
6. J. Derrida, *Pisanje i razlika*, Šahinpašić, Sarajevo/Zagreb, 2007
7. E. Donato i R. Meksi (priređivači), *Strukturalistička kontroverza*, Prosveta, Beograd, 1988
8. Mišel Fuko, *Riječi i stvari*, Nolit, Beograd, 1971
9. Michel Foucault, *L'ordre du discours*, Gallimard, Paris, 1971
10. M. Heidegger, *Uvod u Heideggera*, Biblioteka Centra, Zagreb, 1972
11. M. Hajdeger, *Mišljenje i pevanje*, Nolit, Beograd, 1982
12. R. Jakobson, M. Halle, *Temelji jezika*, Globus, Zagreb, 1988
13. Dž. Kaler, *Sosir – osnivač moderne lingvistike*, BIGZ, Beograd, 1980
14. J. Lacan, *Četiri temeljna pojma psihoanalize*, Naprijed, Zagreb, 1986
15. Ž. Lakan, *Spisi*, Prosveta, Beograd, 1984
16. C. Lévi-Strauss, *Strukturalna antropologija*, Stvarnost, Zagreb, 1977
17. E. Levinas, *Totalitet i beskonačno*, Logos, Sarajevo, 1976
18. M. Merleau-Ponty, *Fenomenologija percepcije*, Logos, Sarajevo, 1978
19. P. Riker, *Sopstvo kao drugi*, Obzor, Međugorje, 2003
20. F. de Sosir, *Opšta lingvistika*, Nolit, Beograd, 1977
21. S. Žižek, *Znak, označitelj, označeno*, Mala edicija ideja, Beograd, 1977

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Logika sa metodologijom socioloških istraživanja II [FILOZOFSKA LOGIKA] FIL FIL 403
Semestar, broj sati i broj bodova: VII. semestar; 3 sata predavanja i 3 sata vježbe; ECTS 8
Trajanje: VII. semestar
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovog kolegija jeste da studente upozna s glavnim konceptima filozofske logike i logičkim teorijama onih filozofskih sistema koje su nastale na različitim pristupima sadržaju i formi mišljenja od epistemološko-transcendentalnog preko dijalektičko-spekulativnog do matematsko-simboličkog i lingvističko-transcendentalnog. Studenti se najprije upoznaju s idejom transcendentalne logike I.Kanta (<i>Kritika čistog uma</i>) i spekulativne logike G.W.F. Hegela (<i>Znanost logike</i>). Razlika između ontoloških i epistemoloških pretpostavki ova dva filozofska sistema pokazuje se kao razlika u metodi mišljenja: kritičkom mišljenju koje uvodi transcendentani identitet (transc. Ja) bez pojmovnog određenja suprotstavlja se spekulativno mišljenje koje postavlja konceptualanom diferencijom transcendentalni identitet i napreduje kroz system znanosti do apsolutnog identiteta. Na razlici nastaloj u ovoj tradiciji mišljenja nastavlja se filozofska logika uvesti u diskurs psiholoških kategorija doživljaja, evidencije, čiste istine koja se zasniva u samom aktu spoznaje-u ideji kao takvoj koja utemeljuje svoje fenomenološke modele. Kolegij Filozofske logike pokazuje ovu diferenciju metoda mišljenja i problematsku povezanost temeljnih ontoloških i epistemoloških pitanja s logikom, s njenom primjenom u velikim filozofskim sistemima Modernerne. U pravcu rasvjetljavanja novih mogućnosti razumijevanja logičkog instrumentarija uvodi se u kolegij ekspliciranje statusa logike i njenih koncepata u teorijama modern znanosti.
Sadržaj predmeta: U prvom dijelu kolegija predmetni sadržaj se izlaže u nekoliko sklopova: Kroz sklop 1 (Ideja transcendentalne logike) studenti se upoznaju s novom epistemološkom idejom koja mijenja tradicionalni pristup logičkim problemima (odbacuje formalnu logiku) zasnivajući ideju logike na ideji transcendentalne filozofije. Pri tome se studentima eksplicira smisao transcendentalizma uopšte, u metafizičkom, logičkom, epistemološkom i lingvističkom smislu. Kroz sklop 2 (Spekulativna / dijalektička logika) studenti slijede Hegelovu kritiku transcendentalne filozofije koja uvodi novi idiom definiranja ontoloških i epistemoloških pretpostavki logike uvodeći novu metodu: dijalektičko razumijevanje pojmova subjekta i predikata kroz totalitet ili jedinstvo ideje. U drugom dijelu kolegija, kroz sklop 3 (Fenomenološka analiza i čista logika) u razumijevanje suvremenih logičkih topika uvodi se novi koncept čiste logike zasnovane na čistom doživljaju i fenomenološkoj analizi značenjskih kategorija u kojima se taj doživljaj objektivizira. Kroz sklop 4 (Logika naučnog otkrića) studenti se upoznaju bliže s djelovanjem logičkih metoda unutar znanstvene teorije pri čemu se istraživanja Karla Poppera uzimaju kao relevantna za razumijevanje same strukture znanstvene argumentacije. Kroz sklop 5 (Metodologija socioloških istraživanja) studenti se upoznaju s primjenom logičkih metoda i tehnika na područje društvenih znanosti U toku svakog semestra student je obavezan da pročita ona djela koja su se u izvodima ili cjelovito obrađivala na proseminarima, kao i osnovnu kritičku literaturu o njima koja je navedena u ovom programu.
Preduvjeti za upis predmeta: Položen ispit iz predmeta <i>Logika sa metodologijom socioloških istraživanja - i [Uvod u logiku]</i> i iz predmeta <i>Logika sa metodologijom socioloških istraživanja - i [Simbolička logika]</i>
Način provjere znanja: Provjera znanja se sastoji iz nekoliko dijelova. Studenti su dužni položiti dva pismena testa, jedan na sredini i jedan na kraju semestra te završni usmeni ispit. Isto tako, studenti su obavezni napisati dva eseja (jedan na temu transcendentalne ili dijalektičke logike i jedan na temu iz logike znanstvenog otkrića koju mogu sami odabrati uz konsultacije s nastavnikom) dužine 4 - 5 kartica te ih predati do datuma koji nastavnik naznači. Konačna ocjena se određuje na osnovu urednog pohađanja nastave i učešća u diskusiji na vježbama (25 %), srednje ocjene testova i usmenog ispita (50 %) i srednje ocjene eseja (25 %). U vrijeme konsultacija, predmetni nastavnik i asistent će obavljati individualne razgovore sa studentima o rezultatima njihovih eseja, testova ili diplomskim radovima.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. N.Ibrulj, Filozofija logike. Sarajevo.Sarajevo-Publishing,1999.2. I.Kant. Kritika čistog uma. Zagreb, 1984.3. G.W.F.Hegel, Znanost logike. I-III. Zagreb 2003.4. E.Husserl. Logička istraživanja. Zagreb, 2005.5. Dewey, John. Logika. Beograd.Nolit.

6. Popper, K.: Logika naučnog otkrića. Beograd, Nolit, 1973.
7. Kuhn, Thomas. Struktura naučnih revolucija. Beograd, Nolit, 1974.

Dodatna i preporučena literatura:

1. N.Ibrulj, Stoljeće rearanžiranja. Sarajevo. Filozofsko društvo Theoria, 2005.
2. Conte, Auguste. Kurs pozitivne filozofije. 1989.
3. Weber, Max. Metodologija društvenih nauka. Zagreb, Globus, 1989.
4. Durkheim, Emile. Pravila sociološke metode. Beograd, 1963.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Logika sa metodologijom socioloških istraživanja II [ANALITIČKA FILOZOFIJA] FIL FIL 406
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII. semestar; 3 sata predavanja i 3 sata seminara; ECTS 6
Trajanje: VIII. semestar
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Osnovni cilj kolegija jeste da prezentira povezanost logičkih, kognitivnih, lingvističkih, epistemoloških i ontoloških aspekata one filozofije koja za svoj objekt i za svoje sredstvo uzima konceptualnu analizu različitih vrsta reprezentacije: od semantičkih i strukturalnih svojstava prirodnih jezika u svakodnevnom diskursu preko artifičijelnih jezika u diskursu moderne tehnologije do jezika logičkog programiranja i semiotičkih modeliranja u kognitivnoj lingvistici. Studenti se osposobljavaju da koriste različite tehnike konceptualne analize u hijerarhijama logičkih, lingvističkih i ontoloških varijabli i da fiksiraju kontekst-senzitivne aspekte smisla i značenja reprezentacijskih struktura u logičkim, metalogičkim, lingvističkim i metalingvističkim transformacijama jednog sadržaja. Istovremeno studenti se upoznaju s glavnim pravcima i temeljnim filozofskim djelima unutar kojih analitička filozofija ulazi u interdisciplinarna područja povezujući kognitivnu psihologiju, kognitivnu lingvistiku, kognitivnu znanost, različite tipove logike (monotonijsku, fuzzy, devijantnu, situacijsku, epistemsku,...), informatiku, fuzzy semiotiku, i druge znanosti koje koriste različite metode i tehnike analiziranja logičke strukture iskaza, djelovanja, donošenja odluka, rješavanja problema, proizvodnje i dizajniranja reprezentacijskih i identifikacijskih struktura. Filozofija logičkog atomizma i filozofija logičkog holizma se uzimaju kao najširi teorijski okviri unutar kojih se logika i jezik neposredno uzajamno određuju prema ontološkim i epistemološkim pretpostavkama mišljenja prirodnog i simboličkog svijeta.
Sadržaj predmeta: U prvom dijelu kolegija izlaže se predmetni sadržaj kroz sklop pitanja i problema koji su objedinjeni područjem filozofije logičko-lingvističkog atomizma. Studenti se upoznaju s glavnim topikama analitičke filozofije kroz djela osnivača analitičke filozofije Gottloba Fregea, Bertranda Russella, Ludwiga Wittgensteina i Rudolfa Carnapa. Ukazuje se na nužnu povezanost ove vrste filozofiranja o jezičkim svojstvima sa filozofijom matematike, sa tretiranjem iskaza kao logičke funkcije kojoj se treba odrediti istinsosna vrijednost ili značenje i smisao. Objasnjava se razlikovanje znaka i označenog, predmeta i funkcije, denotacije i denotiranog, konačnog opisa i teorije tipova. U drugom dijelu kolegija predmetni sadržaj se izlaže kroz sklop pitanja zasnovanih u filozofiji logičko-lingvističkog holizma. Studenti se upoznaju sa novim načinom karakteriziranja odnosa svijet, jezik i mišljenje. Pri tome se izlaže novi pristup shvatanja ovog odnosa u kojem se mijenja uloga jezika, značenja, i javlja se širok spektar novih i različitih koncepata istine. Holistička pozicija u djelima Wittgensteina, Quinea, Putnama, Davidsona podrazumijeva analizu logičke structure mentalnih događaja i fizičkih djelovanja, podržajnih značenja i interpretacije, interaktivnost osjetilne periferije i logičkog središta neke teorije, neodređenost prevođenja, nedokučivost značenja, anomalisjki monizam relacija i falibilizam kognitivnog subjekta. Sadržaj kolegija izlaže se kroz tri kontekstualno interaktivna sklopa. Kroz sklop 1. (Filozofija logičkog atomizma) studenti se upoznaju s glavnim topikama analitičke filozofije koje su utemeljene u filozofiji logičkog pozitivizma. Ideje Fregea, Russella, Wittgensteina i Carnapa dovode se u kontekst pitanja o simboličkoj konstituciji jezika znanosti. Kroz sklop 2 (Filozofija logičkog holizma) studenti se upoznaju sa novim načinom karakteriziranja odnosa svijet, jezik i mišljenje. Pri tome se izlaže novi pristup shvatanja ovog odnosa u kojem se mijenja uloga jezika, značenja, i javlja se širok spektar novih i različitih koncepata istine. Kroz sklop 3 (Metodologija socioloških istraživanja) studentima se ukazuje na aplikaciju logičkih i znanstvenih teorija na područje istraživanja društvenih činjenica.
Preduvjeti za upis predmeta : Položen ispit iz predmeta Logika sa metodologijom socioloških istraživanja - i (Simbolička logika), Logika sa metodologijom socioloških istraživanja – II (Filozofska logika).
Način provjere znanja: Provjera znanja se sastoji iz nekoliko dijelova. Studenti su dužni položiti dva pismena testa, jedan na sredini i jedan na kraju semestra te završni usmeni ispit. Isto tako, studenti su obavezni napisati dva eseja (jedan esej s područja filozofije logičko-lingvističkog atomizma i jedan s područja filozofije logičko-lingvističkog holizma) dužine 4 - 5 kartica te ih predati do datuma koji nastavnik naznači. Konačna ocjena se određuje na osnovu urednog pohađanja nastave i učešća u diskusiji na vježbama (25 %), srednje ocjene testova i usmenog ispita (50 %) i srednje ocjene eseja (25 %). U vrijeme konsultacija, predmetni nastavnik i

asistent će obavljati individualne razgovore sa studentima o rezultatima njihovih eseja, testova ili diplomskim radovima.

Obavezna literatura:

1. N.Ibrulj, Filozofija logike. Sarajevo.Sarajevo-Publishing,1999
2. Wittgenstein, L.Logičko-filozofski traktat. Sarajevo. Veselin Masleša, 1987.
3. Wittgenstein, L. Filozofska istraživanja.Beograd, 1978.
4. Quine, W.V.O.Riječ i predmet. Zagreb.Kruzak, 1999.
5. Davidson, D. Istraživanja o istini i interpretaciji. Zagreb, 2000.
6. N.Ibrulj, Stoljeće rearanžiranja. Sarajevo. Filozofsko društvo Theoria, 2005.
7. Tugendhat, E. Uvod u jezičkoanalitičku filozofiju. Sarajevo
8. Chomsky, N. Gramatika i um. Beograd, Nolit,1972.

Dodatna i preporučena literatura:

1. Strawson, Analiza i metafizika.
2. Austin, How to do things with words.
3. Strawson, Individuals
4. Dewey, Logika-teorija istraživanja.
5. Searle, Govorni činovi.
6. Carnap, R. The Logical Syntax of Language. Harcourt, Brace, New York, 1937.
7. Carnap, R. Der logische Aufbau der Welt. Berlin, 1928.
8. Quine, W.V.O. Philosophy of Logic.New York.Prentice-Hall, 1970.
9. Russell, B. On Denoting. In:Logic and Knowledge.London, 1966.
10. Strawson, P.F.On Referring. In:Klemke.E.D. Essays on Bertrand Russell. 1970.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Transcendentalna filozofija, FIL FIL 408
Semestar, broj sati i broj bodova: VII, 1 sat predavanja 1 sat vježbi, ECTS 3
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: (izborni)
Cilj predmeta: Studenti se upoznaju sa glavnim značenjima transcendentalne filozofije, tokovima i konstelacijama mišljenja sa glavnim fokusom na zasnivanje transcendentalne filozofije kod Immanuela Kanta. Studenti trebaju steći osnovne uvide puno značenje sintagme <i>Kopernikanski obrat</i> (naspram empirističko-racionalističke epistemologije).
Sadržaj predmeta: Ovdje je osnovno težište stavljeno na Kritiku čistog uma i Kritiku moći suđenja, temeljna Kantova djela. Razumijevanje povijesno-filozofijskog značaja ovih knjiga, jeste osnovni zadatak koji se stavlja pred studente na početku petog semestra. Nakon razumijevanja osnova metafizike Immanuela Kanta, student se upućuje na razmatranje poslijekantovske filozofije, prije svega Fichteove filozofije, koja se interpretira u ontološkom značenju transcendentalne logike ovog filozofa. Schellingova filozofija, kao vrh transcendentalne filozofije, ali i njemačkog idealizma u cjelosti, na jednoj strani se interpretira kao u osnovi eksplikacija Kantove transcendentalne filozofije, a na drugoj kao mjesto iskoračenja iz problema koji se u bitnom određuju Kantovim konceptom mišljenja. U tom smislu Hegelova filozofija se pokazuje kao jedna vrsta kraja njemačkog idealizma, ali kraja koji istovremeno predstavlja raskid sa zahtjevima transcendentalne filozofije.
Preduvjeti za upis predmeta: položen ispit iz Historije filozofije IV
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Immanuel Kant, Kritika čistog uma2. Immanuel Kant, Kritika moći suđenja3. F. W. J. Schelling, Forma i princip filozofije4. F. W. J. Schelling, Sistem transcendentalnog idealizma5. J. G. Fichte, Učenje o nauci/Osnovi cjelokupnog učenja o nauci6. G. W. F. Hegel, Fenomenologija duha7. F. Nietzsche, Tako je govorio Zarathustra8. E. Husserl, Kartezijanske meditacije

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Estetsko, kultura i komunikacija, FIL FIL 409
Semestar, broj sati i broj bodova: III semestar, 1 sat i 1 sat vježbi ECTS 3
Trajanje: VII semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Cilj izbornog predmeta Estetsko, kultura i komunikacija je u otvaranju značenja umjetničkog djela s obzirom na opće pojmove estetsko, kultura i komunikacija. Također, cilj je raskriliti značenja estetskog iz fenomena preobražaja svakidašnjice, iz aspekta modrne i postmoderne umjetnosti i misli o njoj.
Sadržina predmeta: Teme kulture otpora Imperija, geografija, kultura Naracija i društveni prostor Urbani spektakl Znanstveno tehnički svijet i estetski bitak Umjetnost između predmetima: domet stvarnosti i umjetnosti
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: pismena provjera - test i esej
Obavezna literatura: 1. J Habermas: Postmetafizičko mišljenje 2. L Hačion: Poetika postmodernizma
Dodatna i preporučena literatura: 1. E Said, Kultura i imperijalizam 2. Jean- Marie Schaffaer Art of Modern Age

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Filozofija prirode, FIL FIL 410
Semestar (semestri) i broj bodova: VIII. semestar, ECTS 3
Trajanje: jedan semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Cilje da se sa stajališta suvremene znanstveno-tehničke civilizacije i njoj pripadne kulture problematizira novi pojam i radikalno promijenjeni status prirode u modernom dobu. U tu svrhu se izlaže povijesna rekonstrukcija pojma prirode, i njena novovjekovna transformacija u univerzalni objekt raspolaganja i tehničke manipulacije. Filozofija prirode razvija kritičko preispitivanje svođenja prirode na objekt mjerenja, kvantificiranja i tehničkog manipuliranja, te na znanstveno-tehničko konstruiranje prirode kao »druge prirode« odnosno kao artifičijelne prirode, prirode iz fruge ruke, koja se pod metodskim vodstvom egzaktnih znanosti svodi na goli energatski resurs ili na univerzalni manipulabilni stroj. U završnom segmentu kolegija ovo konstruiranje prirode i njemu strukturno pripadnih oblika ljudskog djelovajja (koji su posredovani mentalno, kulturno, jezički ili simbolički) tematiziraju se perspektive denaturiranja iskustva svijeta kao i perspektive totalnog tehniziranja svijeta unutar tehnoloških ideologija i tehnoloških utopija.
Sadržina predmeta: Prvotni, predznanstveni pojam prirode, magičko-mitsko razumijevanje (dinamizam, organičnost, antagonizam, simpatetika), a potom prelazi na prikaz antičkog razumijevanja prirode (od magijsko-mitskog ka filozofsko-znantvenom razumijevanju prirode), da bi se došlo don srednjovjekovnog razumijevnja prirode (superiornost Boga, antropocentričnost, misao o poretku, more geometrico i svijet kao mašina). Novovjekovni prijelom u razumijevanju prirode (mehanicistička slika svijeta, mehanika kao fizika, eksperimet). Moderno razumijevanje prirode predstavlja se sa stajališta tehnokratske epohe i tehniziranja prirode. Tematika kibernetike, pitanje smisla tehnike, teorija sistema, kvantitativno i kvalitativno varijabiklnih sistema, te ritmičkih i evolucijskih sistema. Najzad, kolegij predstavlja racionalne, spekulativne, emocionalne i estetske koncepte prirode a završava konceptima vitalizma, holizma, ekologije, genetičke tehnologije i bioetičkih dilema.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: pismeni i usmeni
Udžbenici:
Literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Hans Blumenberg, Arbeit am Mythos,2. Heidegger, Doba slike svijeta, Pismo o humanizmu, Pitanje o tehnici3. Carl-Friedrich von Weizsäcker, Jedinstvo prirode4. Karen Gloy, Das Verständnis der Natur I-II5. Werner Heisenberg, <i>Quantentheorie und Philosophie</i>6. Günther Bien/Thomas Gil/ Joachim Wilke (Hrsg), ' Natur' im Umbruch7. Hans Jonas, <i>Princip odgovornost</i>8. Jean Baudrillard, <i>Simulacija i simulakrum</i>.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Filozofija jezika – izborni predmet, FIL FIL 411
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII. semestar, 1 sat predavanja, 1 sat vježbi, ECTS: 3
Trajanje: VIII. semestar
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Osnovni cilj ovog kolegija jeste da upozna studente sa interakcijom jezičke i racionalne kompetencije u kojoj sudjeluju semantička i strukturalna svojstva jezika, ontološke i epistemološke pretpostavke mišljenja i govora, kao i prirodna i artifičijelna svojstva logičkih objekata. Ishodište promišljanja o jeziku u ovom kolegiju jeste objektivno postojanje fizičkih sistema koji mogu upotrebljavati simbole (ljudi, mašine, životinje). Postavljaju se pitanja o biti i funkcioniranju prirodnog jezika i artifičijelnog jezika, tematiziraju se aspekti konstrukcije logičke sintakse jezika u relaciji prema čistoj i deskriptivnoj sintaksi, i razmatraju se pragmatička svojstva jezika ili jezička upotrebe u različitim tipovima jezičkog djelovanja (performativi, konstativi). Razmatra se način ove upotrebe u običnom govoru i u znanstvenim teorijama i dovodi se u vezu sa načinima i mogućnostima mentalnih (internalnih) reprezentacija i ekstra-lingvističkih identifikacija. Tokom kolegija pokazuje se ontološka, epistemološka i konceptualna interakcija istine i značenja kroz različite teorije referencije: opisna teorija referencije, uzročna teorija referencije, terminološke teorije referencije. Okvir ovih razmatranja određuje nekoliko generalnih pitanja: Kako se odnose svijet, jezik i mišljenje? Kako jezik funkcionira kao prirodni simbolički sistem? Kako jezik funkcionira kao artifičijelni simbolički sistem? Kako se proizvodi i interpretira smislaona poruka? Kako istina i značenje iskaza stoje u vezi sa činjenicama, stanjima stvari i mentalnim procesima? U kakvoj vezi stoje “jezička igra”, identitet subjekta i društvena ontologija?
Sadržaj predmeta: Predmetni sadržaj se izlaže kroz dva temeljna sklopa koji predstavljaju dva dominantna pristupa istraživanju odnosa jezika, mišljenja i realiteta. Prvi pristup je tradicionalni logičko-filozofski i semantičko-lingvistički koji se bavi značenjem i istinosnom vrijednošću termina i stavova, a drugi informatičko-tehnološki i kognitivno-lingvistički koji istražuje jezik sa kognitivnog stanovišta sredstvima lingvističkog kalkulusa (computing with words), fuzzy lingvistike, fuzzy logike te kognitivne i računarske semiotike. U prvom sklopu istražuju se tradicionalni koncept objektno vezane referencije unutar kojeg dominiraju pitanja semantičke ontologije i od nje uvjetovani tipovi referencije i koncepata istine. Na relevantnim tekstovima Fregea, Wittgensteina, Quinea, Carnapa i Russella razmatraju se pitanja istine i značenja, odnos lingvističkih i logičkih varijabli i načini njihove granulacije u singularnim iskazima sa indeksikalnim operatorima i designativnim znacima u prirodnom i simboličkom jeziku. Semantička, strukturalna i pragmatička svojstva jezika vezana su ovdje za interpretaciju realnih objekata vanjskog ekstra-lingvističkog svijeta i istovremeno logički mogućih stanja stvari i činjenica u logičkom prostoru relacija. Razlikovanje objekt jezika i meta jezika ukazuje na mogućnosti logičke (simboličke) izgradnje svijeta sredstvima čiste i deskriptivne sintakse. Odslikavajuća i deskriptivna funkcija jezika stavljaju se u prvi plan i od te funkcije zavisi logička istinitost iskaza i njihova materijalna istinitost. Navode se razlozi zbog kojih objektno vezana referencija i s njom povezana materijalna implikacija sadrže u sebi mogućnost produciranja logičkih paradoksa kada se napusti područje objekt jezika. U drugom sklopu se istražuju semantička i strukturalna svojstva jezika unutar koncepta supstitutivne interpretacije referencije koji omogućava dizajniranje semiotičkih objekata i pripisivanje značenja, tretiranje lingvističkih elemenata kao lingvističkih varijabli čija se značenja mogu homogenizirati ili granulirati sredstvima fuzzy lingvističke manipulacije. U prvi plan se postavljaju pitanja jezičke pragmatike i intencionalnosti govornih subjekata (Austin, Searle), a nakon toga pitanja interpretacije relacije logičke i prostorno-vremenske egzistencije izgovarenih iskaza (Strawson, Davidson). Iz ovih tema ulazi se nastanak fuzzy logike i fauzzy lingvistike i računarske mogućnosti simulacije precesuiranja lingvističke varijable. Računanje riječima (computing with words) kroz granuliranje značenja lingvističke varijable kod Burgharda B. Riegera i Lotfy A. Zadeha povezuje se u kognitivnom smislu s računanjem s percepcijom (computing with perception) i s računanjem sa informacijom (computing with information). Otvara se pitanje razumijevanja jezika s kognitivnog stanovišta kao sistema i okvira kognitivnih procesa i pitanje kako izgleda računarska semiotička perspektiva memorije, znanja i razumijevanja / shvatanja.
Preduvjeti za upis predmeta: nema

Način provjere znanja: Provjera znanja se sastoji iz nekoliko dijelova. Studenti su dužni položiti dva pismena testa, jedan na sredini i jedan na kraju semestra te završni usmeni ispit. Isto tako, studenti su obavezni napisati dva eseja (koja mogu sami odabrati uz konsultacije s nastavnikom) dužine 4 – 5 kartica te ih predati do datuma koji nastavnik naznači. Konačna ocjena se određuje na osnovu urednog pohađanja nastave i učešća u diskusiji na vježbama (25 %), srednje ocjene testova i usmenog ispita (50 %) i srednje ocjene eseja (25 %). U vrijeme konsultacija, predmetni nastavnik i asistent će obavljati individualne razgovore sa studentima o rezultatima njihovih eseja, testova ili diplomskim radovima.

Obavezna literatura:

1. Devitt, Michael and Sterelny, Kim. Jezik i stvarnost. Uvod u filozofiju jezika. Zagreb, Kruzak, 2002.
2. Ibrulj, Nijaz. Filozofija logike. Sarajevo, Sarajevo Publishing, 1999.
3. Frege, Gottlob. Smisao i značenje.
4. Wittgenstein, Ludwig. Filozofska istraživanja.
5. Wittgenstein, Tractatus logico-philosophicus.
6. Austin, J. L. How to do things with Words.
7. Carnap, Rudolf. Der Logische Aufbau der Welt.
8. Carnap, Rudolf. The Logical Syntax of Language.
9. Searle, John R. Govorni činovi
10. Strawson, P. Francis. Individuals.
11. Quine, W. v. O. Riječ i predmet.
12. Davidson, Donald. Istraživanja o istini i interpretaciji.

Dodatna i preporučena literatura:

1. Rorty, Richard (ed.). Linguistics Turn.
2. Frege, Gottlob. Begriffsschrift.
3. Searle, John R. Rationality in Action.
4. Searle, John R. The Construction of Social Reality.
5. Ibrulj, Nijaz. Stoljeće rearanžiranja.
6. Ibrulj, Nijaz. Filozofija logike.
7. Zadeh, Lotfy. Fuzzy Sets and Fuzzy Information-Granulation Theory.
8. Burgharda B. Riegera. Semiotic Cognitive Information Processing.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Moderna/postmoderna etika, FIL FIL 412
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII semestar; 1 sat predavanja i 1 sat vježbi; ECTS 3
Trajanje: IX semestar
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Cilj kursa je da studenti/ce steknu produbljena znanja o nekim bitnim rekonceptualizacijama i reformalucijama unutar etike koje postaju odlučujuće za kraj 20. i početak 21. stoljeća. Ovladavanje sadržajima predmeta pruža studentima/cama produbljen korpus znanja o savremenoj etici, razvija etičku senzibilnost i sposobnost kritičkog razmišljanja unutar područja morala.
Sadržaj predmeta: Polazište će predstavljati pitanje: Da li univerzalističku tradiciju moderne etike treba nastaviti u pravcu nadopunjavanja etike pravila etikom vrline (Tugendhat) ili u pravcu postkonvencionalne ćudorednosti (Benhabib)? Ili projekt moderne treba napustiti i graditi jednu etiku vrline (MacIntyre)? Ili postmodernu etiku (Bauman)? U širokoj lepezi promišljanja unutar kojih se kreću najnovije rekonceptualizacije i reformulacije etike i etičkog, tokom kursa će se izdvojiti neke: Polazeći od Nietzscheove snažne kritike etičke tradicije i Levinasovih etičkih zahtijeva, <i>J. Butler</i> razvija etiku nakon poststrukturalizma i reformulira je u svrhu političke kritike. Iščitavajući Fenona, Hegela, Habermasa, Taylora, <i>B. Hanssen</i> predlaže koncept multi-etike (pozicija između Habermasa i antiutemeljivačkog poststrukturalizma). <i>H. Bhabha</i> ukazuje kako savremene kulturološke teorije mijenjanju etiku i predlaže da etiku treba restrukturirati unutar okvira kulturne različitosti. Čitajući Foucaulta, Hegela i Nietzschea, <i>R. Diprose</i> razvija koncepciju etike koja bi uzela u obzir konstituciju i utjelovljenje sopstva (naročito spolnog), te genezu identiteta i razlike. <i>M. Poster</i> ukazuje, slijedeći G. Deleuza, da virtuelno posredovanje deteritorijalizira etički prostor, te stvaranje novih vrijednosti nalazi u deteritorijaliziranim subjektima i u izmjenama objekata povrh granica....
Preduvjeti za upis predmeta (ukoliko postoje, navesti koji): Etika I
Način provjere znanja: seminarski rad, 1 test /kolokvij/ sredinom semestra nakon prvih sedam sedmica nastave i završni usmeni razgovor.
Obavezna literatura: 1. E. Wyschogrod/G. P. McKenny, <i>The Ethical</i> , Blackwell 2003. Ostala literatura će se odrediti u vezi sa seminarskim radom.
Dodatna i preporučena literatura: Ostala literatura će se odrediti u vezi sa seminarskim radom.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Tradicija metafizike i kritika metafizičkog mišljenja (FIL FIL 413)
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII, 1 sat predavanja 1 sat vježbi, ECTS 3
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: (izborni)
Cilj predmeta: Zadatak realizacije nastave na ovom predmetu je da studenti kroz sticanje potrebnih znanja, shvate povezanost različitih filozofijskih pravaca u filozofijskoj tradiciji. Na taj način studenti bi stekli uvid u glavne tendencije i tokove mišljenja u posljednja dva stoljeća, što bi predstavljalo pretpostavku za razumijevanje suvremene situacije u filozofijskom mišljenju. Cilj nastave na predmetu jeste upoznati studente na studijskim grupama Odsjeka za filozofiju i sociologiju sa temeljnim filozofijskim orijentacijama od konca 18. do konca 20. stoljeća. Ovaj period povijesti filozofije ovdje treba biti izložen u osnovnim crtama, koje prate filozofijske tendencije od Kantovog „preloma mišljenja“ do Heideggerovih i post-heideggerijanskih interpretativnih i transformativnih nastojanja u filozofiji. U tom smislu Kantov „kopernikanski obrat“ i zasnivanje transcendentalne filozofije, pokazuju se kao mjesto koje determinira kasnija filozofijska nastojanja, koja u konačnom imaju svoje značenje u suvremenim filozofijskim tendencijama, gdje se redefinišu pozicije metafizike u sustavu ljudskog znanja i filozofiju u cjelosti izvode na pravac neophodnosti njenog postavljanja na novim osnovama.
Sadržaj predmeta: Nastava se fokusira na razmatranje filozofije poslije Hegela i njemačkog idealizma, ali razmatranje koje ima povijesno-filozofijsku širinu cjeline nastojanja koja su izražena u filozofiji kraja devetnaestog stoljeća. Ovdje se ne radi o historijskim analizama, nego razumijevanju živog značenja povijesnosti koje filozofija ovog perioda u svojoj glavnoj tendenciji nosi sa sobom. Posebna pažnja bit će posvećena prelazu stoljeća u filozofiji i Heideggerovom zasnivanju fundamentalne ontologije, kao putu prevladavanja metafizike i kritike tradicionalnog filozofijskog mišljenja koje nije poštivalo ontološku diferenciju. Na taj način se Heidegger pojavljuje kao ključno mjesto filozofije 20. stoljeća i referentna odrednica prema kojoj se sagledava cjelokupna misao ovog perioda. Kraj semestra sadrži završna razmatranja o suvremenoj filozofijskoj misli i razlike između onoga što u filozofiji možemo odrediti kao tradicionalno i onoga što određujemo kao suvremeno mišljenje.
Preduvjeti za upis predmeta: položen ispit iz Historije filozofije IV
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Friedrich Nietzsche, <i>Tako je govorio Zarathustra</i>2. Martin Heidegger, <i>Bitak i vrijeme</i>3. Edmund Husserl, <i>Kartezijanske meditacije</i>4. Martin Heidegger, <i>Šumski putevi</i>5. J. Habermas, <i>Filozofski diskurs moderne</i>6. B. Waldenfels, <i>U mrežama životnog svijeta</i>7. H. G. Gadamer, <i>Istina i metoda</i>8. M. Frank, <i>Kazivo i nekazivo</i>9. K. Jaspers, <i>Filozofija</i>10. S. Kierkegaard, <i>Ili-ili</i>

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Filozofska antropologija, FIL FIL 414
Semestar (semestri) i broj bodova: VIII semestar, ECTS 3
Trajanje: jedan semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: izborni
<p>Cilj predmeta: na pozadini kompleksne epochalne krize svijeta i čovjeka, kolegij polazi od neophodnosti <i>obnove filozofsko-antropološkog pitanja</i> o čovjeku, u novim povijesnim uvjetima i na posve novim (znanstvenim, tehničkim, ekonomskim, političkim, svjetonazornim, kulturnim, filozofskim ...) pretpostavkama. Cilj je kolegija da (pokazujući granice i povijesnu relativnost i varijabilnost starih filozofsko antropoloških paradigmi) otvori novi način postavljanja pitanja o čovjeku, uzimajući u obzir <i>kompleksnost</i> determinacijâ «bića-čovjek», u širokom rasponu od prirodnog do društvenog, od tjelesnog do duhovnog «determinizma», od mitskog do znanstvenog oblikovanja čovjekova svijeta, od biološkog do kulturnog, od jezičnog i duhovnog do znanstvenog i tehničkog oblikovanja čovjeka i njegovog svijeta. Cilj je, dakle, prikazati kompleksnu strukturu filozofsko-antropološkog pitanja koje se više ne može vezati za jedan (univerzalni) tip znanja o čovjeku nego metodski mora uključiti perspektivizam i pluralizam znanja o čovjeku i iskustava koji u rezultanti daju jednu otvorenu sliku čovjeka kao «nedovršenog bića». Za jednu (tako mišljenu) kompleksnu filozofsku antropologiju, neophodno je uključiti i znanstveno-tehnički posredovano otvaranje (i konstruiranje) prirode, te kulture (kao čovjekove «druge prirode») i njoj strukturno pripadnih fenomena i oblika ljudskog djelovanja (jezika, mita, znanosti, umjetnosti, tehnike etc.), - unutar dinamike ljudske povijesti i vremenskog karaktera ljudske egzistencije.</p>
<p>Sadržina predmeta: Kolegij započinje obrazloženjem obnove i statusom antropološkog pitanja unutar suvremena filozofije. Potom se daje kratki prikaz tradicionalnih antropoloških paradigmi (u dijakronom presjeku), da bi se – kontrastivno - obnova filozofske antropologije demonstrirala na najvažnijim filozofsko-antropološkim koncepcijama 20. stoljeća: od shema stupnjeva, preko koncepcije čovjeka kao «bića nedostatka» do koncepta «ekscentrične pozicionalnosti čovjeka». U suprotnosti prema tradicionalnom dualizmu čovjekove sačinjenosti (dualizam: tijelo-dug/duša), ovdje se istražuje i otvaranje filozofske antropologije empirijskim (biološkim ali i fizikalnim) nalazima o strukturama i funkcijama bića čovjek (dakle, unutar «živog» bitka ali i u «cjelini bitka»). U složenom odnosu čovjekove prirodne određenosti i u njegovom nadilaženju i svladavanju «slijepe prirodne i/ili društvene nužnosti» (u radu i djelovanju, u znanosti i tehnici, u kulturi, umjetnosti, jeziku) – čovjek se (kao biće slobode) konstituira kao «nedovršen» i uvijek iznova otvoren. Svoju bazičnu «igru mogućnosti» čovjek realizira u modusima svoga povijesnog, odnosno, društvenog «načina bitka» - pa se kao interesni horizont filozofske antropologije javljaju brojni izražajni, djelatni i oblikotvorni fenomeni čovjekovog samo/konstituiranja: kultura, jezik, znanost, tehnika. Ujedno, sa stajališta naraslih čovjekovih znanja i moći (utjelovljenih u modernoj znanosti i tehnici) – otvara se prostor jednoj kritički intoniranoj filozofskoj antropologiji koja u suvremenim moćima čovjeka i u tendencijama epohe (kao igre moći i nasilja), prepoznaje i čovjekovu destruktivnu narav, kojoj se (nasuprot tradiranom antropocentrizmu) alternira jedna biocentrična paradigma, antropocentričnom egoizmu vrste se alternira nova etika odgovornosti (za život u cjelini), a starom solipsizmu singularnog subjekta alternira se filozofija Drugog.</p> <p>*pored predavanja predviđeni su i seminari (2 sata): na satima seminara obrađivat će se naslovi iz popisa obavezne literature koji prate predviđene nastavne jedinice. Provjera znanja: predviđena je kombinirana usmena i pismena provjera znanja.</p>
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: pismeni i usmeni
Udžbenici:
<p>Literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Max Scheler, <i>Položaj čovjeka u kozmosu</i>; 2. Helmuth Plessner, <i>Stupnjevi organskog i čovjek</i>; 3. Arnold Gehlen, <i>Čovjek</i>; 4. Erich Rothacker, <i>Filozofska antropologija</i>, 5. Hans Georg Gadamer/ Paul Vogler (Hrsg), <i>Neue Anthropologie</i>, 6. Hans-Georg Gadamer, <i>Istina i metoda</i>, 7. Jean Grondin, <i>Gadamer: čitanka</i>, 8. Ernst Cassirer, <i>Filozofija simboličkih formi I,II,III</i>,

9. C. Lévi Strauss, *Mitologike; i Divlja misao*,
10. Hans Blumenberg, *Arbeit am Mythos*,
11. Christoph Jamme, «*Gott an hat ein Gewand*»,
12. Herbert Marcuse, *Eros i civilizacija*,
13. Maurice Merleau-Ponty, *Fenomenologija percepcije*,
14. M. Heidegger, *Doba slike svijeta; Pismo o humanizmu*
15. Peter Sloterdijk, *Kritika ciničnog uma, Sphären I, II, III*,
16. Odo Marquard, *Apologie des Zufälligen*,
17. Ulrich Beck, *Macht und Gegenmacht im globalen Zeitalter*,
18. Emanuel Levinas, *Totalitet i beskonačno*,
19. Jacques Derrida, *Pisanje i razlika*,
20. Jean Baudrillard, *Fatalne strategije*,
21. Bernhard Waldenfels, *Vielstimmigkeit der Rede*,
22. Giorgio Agamben, *Homo sacer*

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Savremena politička filozofija, FIL FIL 503
Semestar, broj sati i broj bodova: IX semestar; 1 sata predavanja i 1 sata vježbi; ECTS 6
Trajanje: VIII semestar
Tip kolegija: predavanje i seminari/vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Ovladavanje sadržajima predmeta pruža studentima/cama produbljen korpus znanja o savremenoj političkoj filozofiji, razvija etičku senzibilnost i sposobnost kritičkog razmišljanja unutar područja političke moralnosti. Prevladavajući cilj se uključivanje studenata/tica u istraživački rad.
Sadržaj predmeta: Kurs se u bitnom smislu oslanja na Etiku II i predstavlja produbljivanje tema i problema koji su naznačeni u ovom kursu. Studentima/cama će se ponuditi širok spektar refleksija o proširenju demokracije unutar liberalno-demokratskih režima kao onog okvira unutar kojeg treba voditi borbu za jednako i slobodno društvo. Liberalna tradicija će se propitivati kako bi se identifikovala mjesta koja treba reformulirati. Ishodišnu tačku predavanja predstavljaju neke značajne kritike liberalne demokracije koje su doprinijele oživljavanju demokratske teorije. Fokus kursa će predstavljati novija filozofijska problematiziranja principa i osnova liberalno-demokratskih režima, prije svega, s obzirom na problematiku dominacije i moći, opravdavanja, odnosa države i civilnog društva, demokratskog građanstva i participacije, te priznavanja različitosti. Unutar predmeta studentima/cama će se ponuditi slijedeće tematske cjeline zajedničkog i individualnog rada: <ol style="list-style-type: none">1. Republikanizam i participatorna demokracija (H. Arendt)2. Liberalizam/komunitarizam: sopstvo i zajednica (Ch. Taylor i J. Rawls)3. Feminizam/liberalizam i politika različitosti (Ch. Pateman)4. Deliberativna demokracija i problem opravdavanja (J. Habermas)5. Neopragmatizam i demokracija (R. Rorty)6. Politički radikalizam i teorija moći (M. Foucault)7. Radikalna demokratska teorija (Ch. Mouffe i E. Laclau).
Preduvjeti za upis predmeta: Etika II
Način provjere znanja: seminarski rad, 1 test /kolokvij/ sredinom semestra nakon prvih sedam sedmica nastave i završni usmeni razgovor.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Carter/G. Stokes, <i>Liberal Democracy and its Critics</i>, polity Press 1998.
Dodatna i preporučena literatura: Naslovi će biti određeni u vezi sa izabranim seminarskim radovima, koji se biraju unutar ponuđenih tematskih cjelina kursa.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Hermeneutika filma, FIL FIL 504
Semestar, broj sati i broj bodova: IX, 1 P i 1 V, ECTS 6
Trajanje: i semestar
Tip kolegija: P i V
Status predmeta: (izborni)
Cilj predmeta: Cilj predmeta je da se studenti pouznaju sa osnovama filmskog jezika i cjelokupnog filmskog izraza s posebnom akcentom na likovnost i narativnost u filmskom izrazu.
Sadržaj predmeta: Predavanja će započeti problematiziranjem filmskog izraza, njegovog smisla, te mjesta hermeneutike u otkrivanju smisla i značenja onih formi ljudskog iskustva i njegove egzistencije koji se ne iscrpljuje u definitivno utvrđenim značenjima i monovalentim formama razumijevanja i iskustva kao takvog.
Preduvjeti za upis predmeta (ukoliko postoje, navesti koji): položen ispit iz Historije filozofije IV
Način provjere znanja: Pismeni i usmeni
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Deniel Eridžon: <i>Gramatika filmskog jezika</i>.2. Hans Georg Gadamer: <i>Istina i metoda</i>.3. Martin Heidegger: Izvor umjetničkog djela.4. Immanuel Kant: Kritika moći suđenja.5. Friedrich W. J. Schelling: <i>Filozofija umjetnosti</i>.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Uvod u kognitivnu znanost –izborni predmet, FIL FIL 502
Semestar, broj sati i broj bodova: IX. semestar, 1 sat predavanja, 1 sat vježbi, ECTS:6
Trajanje: IX.semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Osnovni cilj predmeta <i>Uvod u kognitivnu znanost</i> jeste upoznati student sa savremenim filozofskim istraživanjima spoznaje koja se bave s arhitekturom i funkcijama ljudskog uma u kontekstu holizma mentalnog. Studiranjem ovih tema student otkrivaju bit mentalnih procesa (mišljenje, vjerovanje, nadanje, željenje, strahovanje, očekivanje, predviđanje, naslućivanje) i intencionalnu strukturu ljudskih djelovanja (primarni razlozi:uvjerenja, želje). Na kolegiju će se pokazati šta znači svjesno djelovanje / činjenje i kako se verbalno interpretiraju svjesne intencije u semantičkom i strukturalnom području jezika. Bit će pokazano kako se odnose mentalne reakcije i mentalne reprezentacije, kao i jezičke reakcije i jezičke reprezentacije prema realnim stanjima i procesima. Nakon toga će se eksplicirati u širem području istraživanja šta su i kako se odnose inteligentni fizički sistemi koji upotrebljavaju simboličku reprezentaciju i operiraju po određenim algoritmima. Studente je potrebno upoznati s računarskim i neurobiološkim modelom prirodne inteligencije te sa funkcionalističkim interpretacijama komunikacije medju ljudima kao odnosa izmedju intencionalnih sistema.
Sadržaj predmeta: Sadržaj predmeta se izlaže u šest sklopova. Kroz sklop I: (Interdisciplinarni karakter kognitivne znanosti), daje se početna karakterizacija područja i metoda koje spadaju u kognitivnu znanost (Konzorcij znanosti.Konzorcij metoda.Konzorcij teorija.Konzorcij hipoteza.). Pokazuje se da filozofija uma i kognitivna psihologija daju osnovnu teorijsku i programsku osnovu oko koje se okupljaju logika, filozofija jezika, računarska znanost, neurobiologija, lingvistika, psiholingvistika in sociolingvistika, kognitivna estetika, neurofiziologija, neurobiologija, informatika. Kroz sklop II (Kognitivna estetika) daje se analiza audio-vizualnoga signala. Kognitivna psihologija: izvor in porijeklo mentalnih reprezentacij. Logika i logično programiranje. Računarska znanost kao metafora razumijevanja mentalnih procesa. Neuropsihologija i niji kognitivni nivoi. Neurobiološke osnove mentalnih aktivnosti. Neurofilozofija: teorija o jedinstvu mozak-um procesa.Kroz sklop III (Arhitektura i funkcije duha.) izlaže se teorija o arhitekturi i funkcijama uma. Mogućnosti reprezentacije i operiranja sa simboličkim strukturama. Mentalni procesi. Anatomija kognitivnih struktura. Vizualna percepcija. Memorija. Pažnja. Rješavanje problema. Kognitivna psihologija. Kroz sklop IV: (Računarski model uma - mentalni sadržaji i mentalni procesi). Računarska znanost. Logično programiranje.Semantika i sintaksa kod AI. Chinese room-Searlova kritika moćne AI teorije.Arhitektura (hardware) in funkcije (software) artificijelnih inteligentnih sistema – računara.Računarski model uma. Serijski distribuirani procesi-klasična Neumanova teorija. Konekcionistička teorija –Paralelno distribuirani procesi (PDP). Kroz sklop V: (Neurobiološki model duha) Neuropsihologija. Neurobiološki model duha. Neurotransmiteri i receptori-celularna komunikacija FMR, CT, PIT metode otkivanja kognitivnih sposobnosti. Kroz sklop VI: (Filozofija duha in filozofija jezika) istražuje se pitanje da li je zaista filozofija uma background filozofije jezika; da li se mentalne reprezentacije mogu preslikavati u jezičke reprezentacije. Psihogenetsko in ontogenetsko porijeklo jezičkih reakcija. Pitanja inteligencije kod životinja.
Preduvjeti za upis predmeta: Položen ispit iz predmeta Teorija spoznaje-V semestar [<i>Klasične teorije spoznaje</i>], Teorija spoznaje-VI semestar [<i>Epistemologija</i>].
Način provjere znanja: Provjera znanja se sastoji iz nekoliko dijelova. Studenti su dužni položiti dva pismena testa, jedan na sredini i jedan na kraju semestra te završni usmeni ispit. Isto tako, studenti su obavezni napisati dva eseja (jedan na temu klasičnih kognitivnih teorija 20.stoljeća i jedan na temu konekcionističkih teorija koju mogu sami odabrati uz konsultacije s nastavnikom) dužine 4 - 5 kartica te ih predati do datuma koji nastavnik naznači. Konačna ocjena se određuje na osnovu urednog pohađanja nastave i učešća u diskusiji na vježbama (25 %), srednje ocjene testova i usmenog ispita (50 %) i srednje ocjene eseja (25 %). U vrijeme konsultacija, predmetni nastavnik i asistent će obavljati individualne razgovore sa studentima o rezultatima njihovih eseja, testova ili diplomskim radovima.
Obavezna literatura:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Šoljan, Nikola i Kovačević, Melita (ed.) (1991): Kognitivna znanost: novi razvoji u psihologiji i edukaciji. Zagreb: Školske novine. 2. Ibrulj, Nijaz: <i>Kognitivni aspekti obrazovanja u humanističkim znanostima</i>. U: N.Ibrulj (2005): <i>Stoljeće</i>

rearanžiranja. Filozofsko društvo Theoria. Sarajevo.

3. Ibrulj, Nijaz (2008): Uvod u kognitivnu znanost. Skripta za student postdiplomskog studija.
www.academia-analitica.org

Dodatna i preporučena literatura:

1. Anderson, John R. (1995): Cognitive Psychology and its Implications. Fourth Edition. New York: W.H. Freeman and Company.
2. Kosslyn, Stephen M. (1996): Image and Brain. Cambridge, Massachusetts, London, England: MIT Press.
3. Churchland, Patricia Smith (1988): Neurophilosophy. Toward a Unified Science of the Mind-Brain. Cambridge, Massachusetts, London, England: MIT Press.
4. Cytowic, Richard E. (1996): The Neurological Side of Neuropsychology. Cambridge, Massachusetts, London, England: MIT Press.
5. Churchland, Paul M. (1995): The Engine of Reason, the Seat of the Soul. Cambridge, Massachusetts, London, England: MIT Press.
6. Pylyshyn, W. Zenon (1989): Computation and Cognition. Cambridge, Massachusetts, London, England: MIT Press.
7. Marc Bekoff (ed.1993): Readings in Animal Cognition. Cambridge, Massachusetts, London, England: MIT Press.
8. Ibrulj, Nijaz (2005): Filozofija logike. Sarajevo-Publishing. Sarajevo.
9. Searle, John R. (2001): Rationality in Action. Cambridge, Massachusetts, London, England: MIT Press.
10. Searle, John R. (1992): The Rediscovery of the Mind. Cambridge, Massachusetts, London, England: MIT Press.
11. Fodor, Jerry A. (1994): A Theory of Content and Other Essays. Cambridge, Massachusetts, London, England: MIT Press.
12. Putnam, Hilary (1975): Representation and Reality. England. MIT Press
13. Daniel C. Dennett (1996): Brainstorms. Philosophical Essays on Mind and Psychology. Cambridge, Massachusetts, London, England: MIT Press.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sokratesova filozofija: suvremene interpretacije, FIL FIL 505
Semestar (semestri) i broj bodova: IX; 1 sat predavanja i 1 sat vježbi; ECTS 6.
Trajanje: i semestar
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa interpretacijama Sokratesove filozofije nastalim u nekoliko posljednjih decenija.
Sadržina predmeta: Predavanja će krenuti generalnim razmatranjem interpretacija Sokratesove filozofije u 20. stoljeću, a više će se pažnje posvetiti oživljavanju interesa za ovu filozofiju u posljednjih nekoliko decenija. Najveći dio vremena biće posvećeno danas najutjecajnijoj interpretaciji Gregory Vlastosa, kao i odgovorima na ovu interpretaciju koje su dali značajniji stručnjaci iz ove oblasti. Studenti su dužni pročitati djela koja se budu obrađivala na seminarima, kao i navedenu literaturu koja se njima bavi.
Preduvjeti za upis predmeta: Položena <i>Historija filozofije I</i>
Način provjere znanja: pismeno (1 test /kolokvij/ sredinom semestra nakon prvih sedam sedmica nastave + 1 test /kolokvij/ na kraju semestra u zadnjoj sedmici nastave u semestru).
Udžbenici: 1. W. C. K. Guthrie, <i>Povijest grčke filozofije</i> , tom 3. (dio o Sokratesu)
Literatura: 1. G. Vlastos, <i>Socrates: Ironist and Moral Philosopher</i> ili D. Marić, <i>Kinici i metafizika i Sokrates i kinici</i> (dijelovi o Sokratesu) Također je neophodno poznavati glavne izvore o Sokratesovoj filozofiji: 2. Platonovi rani dijaloz 3. Ksenofon, <i>Uspomene o Sokratu</i> 4. Aristofanes, <i>Oblakinje</i>

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Komparativna filozofija, FIL FIL 507
Semestar (semestri) i broj bodova: IX semestar, 1 sat predavanja i 1 sat vježbi, ECTS 5
Trajanje: jedan semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Kroz izučavanje ovog predmeta na postdiplomskom studiju studenti treba da se uvedu u glavne tradicije nezapadnjačkih filozofija, gradeći uporedo moguće linkove sa onima zapadnjačkima, te da se kroz sržne pojmove i već postojeće linkove u njihovom historijskom i kulturološkom kontekstu razmotre neka od temeljnih pitanja ovdje uključenih filozofskih tradicija.
Sadržina predmeta: Trend globalizacije i upoznatosti s trznolikim kulturološkim obrascima (internet-resursi, globalne komunikacije, itd.) zahtijeva komparativnu misao, odnosno interkulturalnu ili multikulturalnu filozofiju. Također, kroz uvođenje ove filozofske discipline na najbolji način se dokidaju ovdašnji provincijalizmi, parokijalizam i intelektualne miopije, te našpore etnocentričke stupice – uz naglasak na kritičkom komparativnom propitivanju literature koja se ovdje nudi, a koja zauzima središnju poziciju u filozofskom kanonu uporednih propitivanja
Preduvjeti za upis predmeta: zahtijeva se poznavanje historije zapadnjačke filozofije sa osnovnog studija, te upoznatost sa barem jednom nezapadnjačkom fil. tradicijom.
Način provjere znanja: kontinuirano tijekom semestra, pismeni (test) i usmeni
Literatura: Ames, Roger, ed. <i>The Aesthetic Turn: Reading Eliot Duetsch on Comparative Philosophy</i> . Chicago: Open Court, 1999.; Bahm, A., <i>Comparative Philosophy: Western, Indian and Chinese Philosophies Compared</i> (Albuquerque, NM: World Books, 1977.; Blocker, H. Gene. <i>World Philosophy: An East-West Comparative Introduction to Philosophy</i> . Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 1999.; Deutsch, Eliot. <i>Introduction to World Philosophies</i> . Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 1997.; Deutsch, Eliot and Ron Bontekoe, eds. <i>A Companion to World Philosophies</i> . Oxford: Blackwell, 1997.; Dilworth, David. <i>Philosophy in World Perspective: A Comparative Hermeneutic of the Major Theories</i> . New Haven: Yale University Press, Foster, L. & P. Herzog (eds), <i>Defending Diversity: Contemporary Philosophical Perspectives on Pluralism and Multiculturalism</i> (Amherst, MA: University of Massachusetts Press, 1944.; Harvey, D., <i>The Condition of Postmodernity: An Inquiry into the Conditions of Cultural Change</i> (Oxford: Blackwell, 1990.); Hourani, A., <i>Islam in European Thought</i> (Cambridge University Press, 1991.); Masson- Oursel, Paul. <i>Comparative Philosophy</i> . London: Routledge, 2000.; Parkes, Graham, ed. <i>Heidegger and Asian Thought</i> . Chicago: University of Chicago Press, 1991.; Raju, P.T. <i>Introduction to Comparative Philosophy</i> . Reprint ed. Delhi: Motilal Banarsidass, 1997.; Scharfstein, Ben-Ami. <i>A Comparative History of World Philosophy: From the Upanishads to Kant</i> . Albany: State University of New York Press, 1998.; Solomon, Robert and Kathleen Higgins, eds. <i>From Africa to Zen: An Invitation to World Philosophy</i> . Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers, 1993.; Turner, B.S., <i>Orientalism, Postmodernism and Globalism</i> (Routledge, 1994.); Devid E. Kuper, <i>Svetska filozofija: Istorijski uvod</i> , Svetovi/Novi Sad, 2004.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Estetika i umjetničko djelo: interpretacija i identifikacija (Pikaso u Gerniki), FIL FIL 506
Semestar, broj sati i broj bodova: deveti semestar, 1 sat predavanja, 1sat vježbi, ECTS 6
Trajanje: 1 semestar
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Osposobiti studente za razumijevanje i raskrivanje bitka umjetničkog djela tumačenjem onih formi koje transcendiraju svaki empirijski momenat i formi koje omogućavaju imenovanje i otkrivanje umjetničkog djela kao takvog. Interpretacijom Pikasovog stvaralaštva studenti će steći osnovne i neophodne uvide u razumijevanju umjetničkog djela i njegove nemogućnosti da skonča u iskuljučivi prostor estetskog.
Sadržaj predmeta: Teme kulture otpora Imperija, geografija, kultura Naracija i društveni prostor Preobražaj svakidašnjice: Urbani spektakl Nova umjetnost i obezvrjeđenje svega što je napisano u filozofiji umjetnosti Znanstvenotehnička svijest i estetski bitak Abdikacija mišljenja: otpor osjećanju univerzalnog, promocija različitosti partikularizama Umjetnost među predmetima: domet stvarnosti u umjetnosti
Preduvjeti za upis predmeta:-
Način provjere znanja: esej, pismeni polusemestralni ispit i završni pismeni ispit i razgovor.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Jirgen Habermas: Postmetafizičko mišljenje2. Edvard Said: Kultura i imperijalizam3. Alen Finkelkrot: Poraz mišljenja4. Arthur C. Danto: Preobražaj svakidašnjeg5. Linda Hačion: Poetika postmodernizma6. Carl Dalhaus: Estetika glazbe
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Jean-Marie Schaeffer: Art of Modern Age2. John Briggs: Fractals3. To the Rescue of Art: Twenty-six Essays by Rudolf Arnheim

Kratki programi II. ciklusa studija sociologije

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Savremena sociologija, FIL SOC 415
Semestar, broj sati i broj bodova: VII. semestar, 2 sata predavanja i 1 sat vježbi, ECTS 6
Trajanje: I semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Upoznati studente sa najznačajnijim sociološkim teorijama koje strukturiraju savremenu sociološku misao uz komparativan pristup nekim osnovnim smjernicama klasičnih socioloških teorija koje su omogućile nastanak i razvoj savremenih socioloških studija o društvu. Nastavnim programom kolegija "Savremena sociologija" nastoje se studenti upoznati sa nekim temeljnim sociološkim kategorijama, ne samo klasičnim već i modernim, odnosno novijim teorijama. Iste su definirane kao nastavne cjeline, unutar kojih se apsolviraju pojedine nastavne teme. Kroz period od dva semestra realizirat će se slijedeće tematske cjeline.
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none">1. Klasične i moderne teorije u sociologiji. Od Vebera i Dirkema do Gidensa i Parsonsa.2. Empirijski pristup u sociologiji i gledišta na društvene promjene i društvene pokrete, promjene u društvenim vrijednostima, uzroci nastanka i razvoja društvenih pokreta, tipologija društvenih pokreta, dezintegracija, civilizacija.3. Stratifikacija i mobilnost. Društvena stratifikacija i društvena diferencijacija, Suvremeno industrijsko društvo, posmoderna i post industrijska društva. Kruženje elita, velike potrošnje, nadređenost i podređenost, otvorena i zatvorena društva.4. Anomija, alijenacija, birokratija. Socijalna struktura i anomija. Kulturni konflikti i marginalni čovjek. Anomično samoubojstvo. Otudjenje i alijenacija.5. Ideologija, znanost, komunikacija. Pojam i funkcije ideologije u savremenom društvu. Znanstvena zajednica i etos znanosti. Znanje kao društvena institucija. Komunikacija u savremenom društvu.6. Individualno i kolektivno. Kolektivno ponašanje, manifestacije i frustracije, kultura i neutralnost, vrijednost i etnos.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Salih Fočo: Sociologija2. Salih Fočo: Ogledi o tranziciji3. Anthony Giddens: Sociologija4. George Ritzer: Suvremena sociologijska teorija
Dodatna i preporučena literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Barth, R., Mit danas, književnost, mitologija, semiologija.2. Martinić, T. Postmoderna svakidašnjica, komunikacija.3. Štulhofer, A. Sociologija svakidašnjice.4. Inga Tomić-Kuludrović. Sociologija životnog stila5. Žak Koenen-Inter Sociologija elita6. Jukka Gronow Sociologija ukusa

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija konflikata, FIL SOC 315
Semestar, broj sati i broj bodova: VI. semestar, 2 sat predavanja, 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Cilj ovog kolegija je da se studenti upoznaju sa klasičnim i savremenim koncepcijama, oblicima i vrstama konflikata i njihovim manifestacijama u društvu.
Sadržaj predmeta: <p>Odrediti prirodni karakter sociologije konflikata, njegove oblike manifestacije. Posebno je cilj obraditi teorijski pristup konfliktima polazeći od rata kao najtežeg oblika društvenog konflikta pa do industrijskih konflikata, te unutargrupnih i međugrupnih konflikata. U elaboraciji tipova i vrsta konflikata poseban aspect će se posvetiti definiranju i određivanju prirode i karaktera nacionalnih konflikata s posebnim osvrtom na stanje i poziciju u Bosni i Hercegovini.</p> <p>U kolegiju će se obraditi novije vrste i oblici konflikata, latentni i manifestni, njihov oblik i sadržina kao i društvene refleksije.</p>
Preduvjeti za upis predmeta: položeni ispiti iz treće godine studija
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Salih Fočo: Jugoslovenski haos i bosanska tragedija.2. Gustav Le Bon: Psihologija gomile.3. Alaine Touraine: Sociologija društvenih pokreta.4. Zbornik radova: Teorije o društvu.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija odgoja i obrazovanja, FIL SOC 418
Semestar, broj sati i broj bodova: VII. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Cilj ovog kolegija je da se studenti upoznaju sa osnovnim elementima sociologije odgoja i obrazovanja radi cjelovitijeg profiliranja nastavničkog usmjerenja studenata. Studenti će se upoznati sa povijesnim razvojem sociologije odgoja i obrazovanja, socijalnim pretpostavkama odgoja i obrazovanja i savremenim kretanjima u društvu u vezi sa odgojem i obrazovanjem preko pojmova demokratizacije, autonomije univerziteta, razvoja dijaloškog mišljenja i cjeloživotnog učenja u društvu zasnovanom na znanju.
Sadržaj predmeta: Predmet proučavanja sociologije Razvoj sociologije odgoja i obrazovanja <ul style="list-style-type: none">- Individualizacija i institucionalizacija obrazovanja- Društveni značaj obrazovanja- Industrija i obrazovanje Inteligencija i društvo Proces socijalizacije <ul style="list-style-type: none">- Etape u procesu socijalizacije- Primarna socijalizacija- Sekundarna socijalizacija Adolescentnost Socijalne pretpostavke odgoja i obrazovanja <ul style="list-style-type: none">- Društvene grupe- Grupe vršnjaka- Politika i političke grupe- Pokretljivost i promjenjivost društvenih grupa Devijantne društvene grupe Socijalizacija i životni put <ul style="list-style-type: none">- Jednakost- Prave i slobode čovjeka- Identitet i etnicitet- Etnički odnosi- Tolerancija- Civilno društvo Obrazovanje i strukturalne društvene promjene <ul style="list-style-type: none">- Dinamika društvenih promjena- Karakter promjena- Utjecaj industrije na društvene promjene- Postindustrijska društva- Permanentno obrazovanje Informatička i komunikacijska sredstva u procesu obrazovanja Društvena svijest – osnova odgojno obrazovnog procesa <ul style="list-style-type: none">- Šta je svijest i kako se društveno konstituira?- Usvajanje morala- Pravo kao izvor normi i ponašanja- Umjetnost i filozofija- Nauka i ideologija Religija u procesu odgoja i obrazovanja Demokratizacija društva i humanizacija odgoja i obrazovanja <ul style="list-style-type: none">- Demokratizacija društva- Demokratizacija obrazovanja

Autonomija Univerziteta

Preduvjeti za upis predmeta: nema

Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.

Obavezna literatura:

1. Giddens: Sociologija.
2. Max Weber: Vlast i politika
3. Salih Fočo: Sociologija
4. Salih Fočo: Sociologija odgoja i obrazovanja
5. Mill: Podređena žena
6. Lesourne: Obrazovanje i društvo

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija politike, FIL SOC 419
Semestar, broj sati i broj bodova: VII. semestar, 2 sat predavanja 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: (izborni)
Cilj predmeta: Steći osnovna znanja iz politike kao praktične filozofije i moderne teorije moći i političkih odnosa
Sadržaj predmeta: Stara nauka o politici (politička filozofija). Antički „polis“ i rimska „res publica“ kao paradigma predmeta stare nauke o politici. Nova nauka o politici – politička sociologija kao nauka o uzročno-funkcionalnim odnosima između društvenih pojava : nauka o uspostavljanju, funkcioniranju i mijenjanju (političkih) odnosa u društvu. Institucionaliziranje politike: državni poredak, političke partije, politički pokreti, grupe za pritisak, javno mnijenje i dr. Pojam vladavine. Moć i politička vlast. Opće karakteristike političke vlasti. Klasna borba kao politička borba. Tipovi političke vladavine. Sociologija države. Sociologija političkih stranaka. Sociologija političkih pokreta.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Aristotel: Politika, Nikomahova etika2. Platon: Država3. Machiavelli: Vladalac4. Hobbes: Levijatan5. T.More: Utopija6. R. Mills: Elita vlasti7. J. Habermas: Tehnika i znanost kao ideologija8. J. Habermas: Teorija i praksa9. J. Habermas: Problemi legitimacije u kasnom kapitalizmu, Javno mnijenje

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Savremena sociologija, FIL SOC 416
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII. semestar, 2 sata predavanja i 1 sat vježbi, ECTS 6
Trajanje: I semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Upoznati studente sa najznačajnijim sociološkim teorijama koje strukturiraju savremenu sociološku misao uz komparativan pristup nekim osnovnim smjernicama klasičnih socioloških teorija koje su omogućile nastanak i razvoj savremenih socioloških studija o društvu. Nastavnim programom kolegija "Savremena sociologija" nastoje se studenti upoznati sa nekim temeljnim sociološkim kategorijama, ne samo klasičnim već i modernim, odnosno novijim teorijama. Iste su definirane kao nastavne cjeline, unutar kojih se apsolviraju pojedine nastavne teme.
Sadržaj predmeta: Pregled najznačajnijih savremenih socioloških teorija Savremene teorijske spoznaje o društvu Savremene empirijske spoznaje o društvu Kritička teorija društva Savremeni problemi društva. Prilog izučavanju devijacija na mikro i makrosociološkoj razini istraživanja socijalnih fenomena. Teorije nacije, Fenomen nacionalizma i tipologija nacionalizma Globalizacija Procesi tranzicije i transformacije društva. Transformacija elemenata društvene strukture i transformacija strukture kao takve.
Preduvjeti za upis predmeta: položen ispiz iz savremene sociologije iz VII. semestra
Način provjere znanja: parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: 1. Salih Fočo: Sociologija 2. Salih Fočo: Oglеди o tranziciji 3. Anthony Giddens: Sociologija 4. George Ritzer: Savremena sociologijska teorija
Dodatna i preporučena literatura: 1. Coleman: Foundations of Social Theory

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Socijalna povijest ideja, FIL SOC 420
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII. semestar, 2 sat predavanja 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: (izborni)
Cilj predmeta: Cilj kolegija je upoznati studente sociologije sa klasičnim i suvremenim koncepcijama socijalne misli koje su formirale temeljne socijalne konstelacije evropskog nacina mišljenja i djelovanja u cjelini.
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none">1. Određivanje predmeta "Socijalna povijest ideja" povijest i socijalna povijest ideja; čovjek, rad mišljenje, materijalna i duhovna proizvodnja; čovjek kao društveno biće i biće koje proizvodi povijesni svijet. Komparativno razmatranje reprezentativnih koncepcija čovjeka i povijesti.2. Interpretacija povijesti i socijalne povijesti ideja; Idealističke interpretacije povijesti i povijesti ideja- Platon, Hegel, Comte, Dirkhem; Klasičnomaterijalistička interpretacija (od naivnog realizma do historijskog materijalizma)3. Povijesno konstituiranje, trajanje i povijesna mijena idejnih tvorbi; društvene determinante, priroda i odnos mita i logosa; nastanak, ustrojstvo i društvena funkcija svijetonazora; filozofske ideje i filozofski pogleda na svijet; ideje čovjeka i zajednice; ideje društva i države, polis, socijalna utopija, prirodno-pravne teorije, moderne teorije društva; socijalne determinatne i socijalne funkcije umjetničkih i kulturnih tvorbi; znanje, znanost i ideologija; konstituiranje i razvoj modernih društvenih znanosti, odnos prirodnih i društvenih znanosti, razlozi diferencijacije znanosti.
Preduvjeti za opis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Vojislav Stanojčić, Politička teorija,2. Kale. E , Povijest civilizacija,3. Nerkez Smailagić, Historija političkih doktrina,4. Mišel Lalman, Istorija socioloških ideja,5. Veljko Korać, Istorija društvenih teorija

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija porodice, FIL SOC 421
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII. semestar, 2 sata predavanja, 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Cilj kolegija je da se studenti upoznaju sa osnovnim teorijskim koncepcijama o porodici kao osnovnoj i najtrajnijoj društvenoj grupi.
Sadržaj predmeta: Opće karakteristike porodice, priroda i funkcija porodice biće prve teme predavanja i vježbi iz ovog kolegija. Studenti će potom biti usmjereni na teorijska promišljanja o porodici, promjenama koje je porodice doživljavala kroz društvo i njegovu povijest, kao i sa osnovnim fenomenima braka i transformacijama u percepciji i poziciji braka u društvu. Posebna pažnja posvetiće se tipovima porodice u Bosni i Hercegovini, problemima koje porodica doživljava analogno društvenim turbulencijama, stanju porodice u postratnom periodu i problemima procesa socijalizacije u cjelini. Studenti će biti upoznati i sa položajem žene u društvu, te prirodi i funkciji majke kroz društvenu povijest. Kolegij predviđa i obrađivanje tema iz oblasti krize bračnih veza, fenomen rastave brakova, pojavu i legitimaciju istospolnih brakova, te funkcioniranje braka i porodice u tranzicijskim i modernizacijskim procesima i procesu globalizacije generalno.
Preduvjeti za upis predmeta:
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Salih Fočo: Sociologija2. Anthony Giddens: Sociologija3. Marko Mladenović: Uvod u sociologiju porodice4. Zagorka Golubović: Porodica kao ljudska zajednica

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija rada, FIL SOC 422
Semestar, broj sati i broj bodova: VIII. semestar, 2 sata predavanja, 1 sat vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: (izborni)
Cilj predmeta: . Proučiti osnovna i specijalna znanja o nastanku sociologije rada kao moderne znanosti društva i utvrditi društvene posljedice industrijske i postindustrijske civilizacije.
Sadržaj predmeta: Nastanak industrije i osnovne etape njenog razvoja. Osnovni faktori koji uređuju i modeliraju ritam i moduse razvoja industrijskih struktura. Podjela rada – vrste podjele i uticaj na formiranje industrijskih struktura i industrijskih odnosa. Industrijski odnosi, njihovi oblici i karakteristike. Nastanak sociologije rada. Metode sociologije rada. Pojam industrijskog društva. Tehnika kao „ideologija“. Tehnički napredak i socijalni životni svijet. Pojam programiranog društva. Uloga novih tehnologija u rastvaranju klasičnih društvenih struktura. Nove tehnologije i nove društvene klase i sukobi. Nove tehnologije i totalitarna društva. Informatičke tehnologije i društvena moć. Nove tehnologije i mogućnost novih društvenih pokreta. Nove tehnologije i novi društveni pokreti. Automatizacija i automatizirano društvo. Automatizacija i alijencija. Integracija i alijenacija pojedinaca u modernom preduzeću. Automatizacija i osoba. Automatizacija i novi oblici civilizacije.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Fridman: Kuda ide ljudski rad2. Ž.Fridman: Razmrvljeni rad3. Pjer Navil, Žorž Fridman: Sociologija rada4. P.Navil: U susret automatiziranom društvu5. A.Turen: Postindustrijsko društvo6. Dž.K. Galbrajt: Nova industrijska država7. E.Dirkem: O podjeli društvenog rada8. J. Habermas: Tehnika i znanost kao „ideologija“

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Metodika nastave, FIL FIS 511
Semestar, broj sati i broj bodova: deveti semestar, 1sat predavanja, 1sat vježbi, ECTS 5
Trajanje: 1semestar,
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezan
Cilj predmeta: Osposobiti studente za visoko kvalitetno vođenje nastave u srednjim i osnovnim školama na osnovu edukacije u temeljnim principima metodike nastave. Također, izgraditi kod studenata duhovne pretpostavke za problematiziranje čina edukacije i odgoja kao jedinstvenog obrazovno- egzistencijalnog čina.
Sadržaj predmeta: Programski sadržaji se predlažu kako bi se ostvario cilj nastavnog predmeta Metodika nastave filozofije i sociologije, utemeljen najprije u osobitosti filozofskog mišljenja i unutar fenomena modernog svijeta među kojima je samo obrazovanje osobit fenomen. Stoga se danas ova vrsta nastave treba orijentirati široko kako bi se sama metodika nastave fundirala unutar relevantnih obzora koji iznutra signiraju i određuju prirodu artikulacije nastavnih sadržaja.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: hospitacije u nastavi u srednjim školama, pismeni i usmeni ispit
Obavezna literatura: 1. Josip Marinković Metodika nastave filozofije
Dodatna i preporučena literatura: 1. Fatima Lačević Estetika za srednje umjetničke škole

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Teorijska sociologija, FIL SOC 508
Semestar, broj sati i broj bodova: IX. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 8
Trajanje: I semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: upoznati studente sa osnovnim teorijskim postavkama u sociologiji, sa najznačajnijim teorijama i teoretičarima sociološke misli, kako klasičnih tako i savremenih socioloških teorija koje se bave promišljanjima različitih aspektata društva, kako u njegovom parcijalitetu, tako i u totalitetu.
Sadržaj predmeta: Sociologija kao teorijska znanost Savremeni značaj sociologije Teoretiziranje društvenih fenomena, procesa i odnosa i njihov značaj za empirijska istraživanja. Odnos između klasičnih i savremenih socioloških teorija Sociologija kao pozitivna nauka.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Anthony Giddens: Sociologija2. Dirkem, Emil: <i>O podjeli društvenog rada</i>, Prosveta, Beograd, 1972.<ol style="list-style-type: none">a. <i>Pravila sociološke metode</i>, Savremena škola, Beograd, 1963.3. Đurić, Mihajlo: <i>Sociologija Maksa Webera</i>, Naprijed, Zagreb, 1987.4. Engels, Fridrich: <i>Položaj radničke klase u Engleskoj</i>, Prosveta, Beograd, 1977.<ol style="list-style-type: none">a. <i>Porijeklo porodice privatnog vlasništva države</i>, Svjetlost Sarajevo, 1974.5. Fočo, Salih: <i>Štrajk između iluzije i zbilje</i>, Rad, Beograd, 1989.6. <i>Sve o sindikatu</i>, Radnička štampa, Beograd, 1990.7. <i>Jugoslovenski haos i bosanska tragedija</i>, Svjetlost, Sarajevo, 1993.8. Supek, Rudi: <i>Zanat sociologa</i>.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Primjenjena sociologija, FIL SOC 509
Semestar, broj sati i broj bodova: IX. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 8
Trajanje: I semestar
Tip kolegija: predavanja i vježbe
Status predmeta: izborni
Cilj predmeta: Kolegij se sastoji od predavanja i vježbi. Studenti će biti upoznati sa aktualnim sociološkim tendencijama i praktičnim odnosno aplikabilnim sociološkim zakonitostima u formi tehnika i metoda socioloških istraživanja.
Sadržaj predmeta: Kolegij će sadržavati predavanja o najrelevantnijim temama iz oblasti empirijske sociologije koji preko kategorijalnog aparata i teorijskih postavki nastoji izvršiti što cjelovitiju i efektivniju sliku o različitim društvenim fenomenima i njihovim konstelacijama.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: parcijalni pismeni ispit i završni ispit na kraju semestra.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Fočo, Salih: Sociologija.2. Giddens, Anthony, Sociologija. Ili Haralambos Michael i Heald: Sociologija.
Dodatna i preporučena literatura:- <ol style="list-style-type: none">1. Dirkem, Emil: <i>O podjeli društvenog rada</i>, Prosveta, Beograd, 1972.<ol style="list-style-type: none">a. <i>Pravila sociološke metode</i>, Savremena škola, Beograd, 1963.2. Đurić, Mihajlo: <i>Sociologija Maksa Webera</i>, Naprijed, Zagreb, 1987.3. Fočo, Salih: <i>Štrajk između iluzije i zbilje</i>, Rad, Beograd, 1989.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija moći i ljudskih prava, <i>FIL SOC 423</i>
Semestar, broj sati i broj bodova: V. semestar, 2 sata predavanja i 2 sata vježbi, ECTS 5
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Proučavanje moći kao najvažnijeg društvenog fenomena je danas osnovni cilj društvene nauke. Historija fenomena moći je povezana s historijom ljudskog društva, nastankom države i oblicima njene vlčasti. Danas je ovaj fenomen usko povezan s afirmacijom ljudskih prava, demokratizacijom države i globalizacijom svijeta. U današnjem konfliktom svijetu koga karakteriziraju globalizacija sile i terorizma, proučavanje odnosa moći i ljudskih prava je od prvorazrednog teorijskog i praktično-političkog značaja.
Sadržaj predmeta: Studenti se upoznaju sa temeljnim značenjima kategorije moći kao takve, odnosa između moći, politike i vlasti, problema legitimiteta i legalnosti moći. Studenti će se nastojati upoznati sa problemom i fenomenom državne moći i njenim sredstvima, sa tipovima državne moći, totalitarne moći i savremenim legitimitranjima moći.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Anthony Giddens: <i>Sociologija</i>. Zagreb, 2007.2. Weber, Max: <i>Vlast i politika</i>, Zagreb, 1999.3. Robert A. Dahl: <i>Demokracija i njeni kritičari</i>, Zagreb, 1999.4. John Grey: <i>Liberalizam</i>, Zagreb, 1999.5. Hannah Arendt: <i>Totalitarizam</i>, 1996.

FILOZOFSKI FAKULTET U SARAJEVU

ODSJEK ZA FILOZOFIJU I SOCIOLOGIJU

Naziv predmeta i šifra: Sociologija moći i ljudskih prava, <i>FIL SOC 319 (sociologija kao dvopredmetni studij dodiplomskog studija i sociologija u VII semestru diplomskog studija)</i>
Semestar, broj sati i broj bodova: V, 1 sata predavanja i 1 sata vježbi, ECTS 6
Trajanje: semestar I
Tip kolegija: predavanje i vježbe
Status predmeta: obavezni
Cilj predmeta: Proučavanje moći kao najvažnijeg društvenog fenomena je danas osnovni cilj društvene nauke. Historija fenomena moći je povezana s historijom ljudskog društva, nastankom države i oblicima njene vlčasti. Danas je ovaj fenomen usko povezan s afirmacijom ljudskih prava, demokratizacijom države i globalizacijom svijeta. U današnjem konfliktom svijetu koga karakteriziraju globalizacija sile i terorizma, proučavanje odnosa moći i ljudskih prava je od prvorazrednog teorijskog i praktično-političkog značaja.
Sadržaj predmeta: Studenti se upoznaju sa temeljnim značenjima kategorije moći kao takve, odnosa između moći, politike i vlasti, problema legitimiteta i legalnosti moći. Studenti će se nastojati upoznati sa problemom i fenomenom državne moći i njenim sredstvima, sa tipovima državne moći, totalitarne moći i savremenim legitimitranjima moći.
Preduvjeti za upis predmeta: nema
Način provjere znanja: Esej #1 na sredini semestra. Test #1 na kraju semestra. Usmeni završni ispit.
Obavezna literatura: <ol style="list-style-type: none">1. Anthony Giddens: <i>Sociologija</i>. Zagreb, 2007.2. Weber, Max: <i>Vlast i politika</i>, Zagreb, 1999.3. Robert A. Dahl: <i>Demokracija i njeni kritičari</i>, Zagreb, 1999.4. John Grey: <i>Liberalizam</i>, Zagreb, 1999.5. Hannah Arendt: <i>Totalitarizam</i>, 1996.